

Riksdagens protokoll

2008/09:67

Tisdagen den 10 februari

Kl. 13.30 – 15.55
18.00 – 22.14

Protokoll
2008/09:67

1 § Meddelande om val

Förste vice talmannen meddelade att val av justitieombudsman skulle äga rum *onsdagen den 11 februari*.

2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2008/09:307

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:307 Utveckling av näringslivet i Sollefteå
av Eva Sonidsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 27 februari 2009.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 februari 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

3 § Svar på interpellation 2008/09:245 om Specialfastigheter

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Hans Stenberg har frågat näringsministern vad hon kommer att göra för att se till att Specialfastigheter agerar så att man bidrar till att anstalten i Viskan kan finnas kvar.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag svarade den 25 november 2008 på en interpellation i riksdagen från Hans Stenberg om Kriminalvårdsanstalten Viskan. Av det svaret framgick bland annat att Kriminalvården ser över behovet av alla öppna anstaltsplatser av den typ som finns på anstalten Viskan.

Specialfastigheter är den hyresvärd som äger fastigheten anstalten Viskan. Vid nödvändiga större underhållsåtgärder planeras arbetet i samråd mellan Kriminalvården och Specialfastigheter. Den beställning som Kriminalvården sedan gör utifrån kraven på att bedriva en ändamålsenlig kriminalvård påverkar också kostnaden för projektet.

Jag utgår ifrån att Kriminalvårdens fortsatta beredning av frågan om behovet av öppna anstaltsplatser ska resultera i en helhetslösning som ger förutsättningar för en bra och effektiv verksamhet i Norrland. Jag kommer noga att följa Kriminalvårdens arbete.

Anf. 2 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka justitieministern för svaret, även om det känns lite märkligt att få svar av henne i frågan. Jag ställde en fråga till näringsministern om Specialfastigheters roll i sammanhanget. Beatrice Ask och jag har tidigare haft en interpellationsdebatt om just Viskananstalten. Det var egentligen en principdiskussion om Specialfastigheter jag ville ha.

Bakgrunden till att jag ställer interpellationen är naturligtvis att Viskan är nedläggningshotad som anstalt, trots att man har en hög kvalitet på det man gör och har visat bra resultat i verksamheten under senare år. Regionchefen har gjort en utredning över olika öppna anstalter i regionen. Han konstaterar klart och tydligt att Viskan är den anstalt som är bäst lämpad att satsa på framåt. Det är den anstalt som har de bästa förutsättningarna i regionen, ger ett bra resultat och har en verksamhet helt i enlighet med målen för verksamheten.

Nu är ändå anstalten hotad. Det beror egentligen på en enda sak, nämligen att Specialfastigheter har ett märkligt sätt att räkna på. Man räknar oerhört högt på renoveringskostnaderna, nämligen nio gånger högre än vad löntagarkonsulterna har kommit fram till. Man gör en helt annan bedömning av renoveringsbehovet än vad personalen och löntagarkonsulterna gör. Man räknar lågt på investeringsbehovet vid en eventuell flytt.

Det allvarligaste i sammanhanget har varit den attityd som Specialfastigheter har visat mot personalen och kommunen, som har velat ta upp en diskussion om frågan. Kommunen menar att man i kommunal regi kan göra en ombyggnation och förvalta fastigheterna på ett betydligt billigare sätt. Men Specialfastigheter vägrar att föra en seriös diskussion med kommunen. Specialfastigheter anser att om Viskan blir nedlagd kan kommunen ta över fastigheterna. Men då är det ingen större vits att ha dessa fastigheter i en liten glesbygdskommun. Det är ett oerhört arrogant agerande som inte passar ett statligt företag.

Detta är anledningen till att jag ställde frågan till näringsministern. Nu har ministern överlåtit frågan till justitieministern. Därför måste jag ställa frågan till henne även om det inte är hennes specialområde: Vad kommer regeringen att göra för att ha en seriös diskussion och dialog med kommuner som vill diskutera frågor som kan vara viktiga för kommunen, även om de inte bedöms viktiga för rörelseresultatet i Specialfastigheter?

Anf. 3 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Det är en angelägen fråga som Hans Stenberg lyfter upp, och det är därför jag väljer att delta i interpellationsdebatten. Jag läser med glädje att justitieminister Ask säger att hon noga kommer att följa Kriminalvårdens arbete. Det känns stimulerande och bra. Då kan vi i dag passa på att tala om värdet med att denna anstalt får finnas kvar.

Vi är naturligtvis måna om arbetstillfällena i en ort som har få möjligheter att skapa ny sysselsättning. Orten ligger fem mil från centralorten Sundsvall. Dessutom känns det viktigt att man inte förlorar kompetensen som de anställda har. Det handlar om 61 personer vid Viskans kriminalvårdsanstalt.

Om Viskan läggs ned kommer de närmaste anstalterna att ligga i Östersund och Härnösand. Jag vet att justitieministern väl känner till avstånden i Norrland. Jag tror också att ministern, precis som jag, kan inse att det är orimligt att personalen ska dagspendla från orten runt Viskan till Östersund eller Härnösand.

Jag talade strax före jul med generaldirektör Lars Nylén. Han talade då om att man eventuellt skulle lägga ned Viskananstalten eftersom man i dag följer den modell som finns i en del andra länder, nämligen stora enheter – +550, som han sade. Det blir billigare i längden, var också något han uttalade.

När man pratar om stora anstalter kan jag känna att risken finns att det blir opersonligt, även om det finns små enheter inom det stora. Jag vill gärna göra en jämförelse med skolans värld, som jag själv kommer från. När man skapar dessa stora enheter och säger att det finns små enheter som gör det intimt i alla fall blir det inte riktigt så. Det är lätt att hamna i en skymundanvärld. Jag inbillar mig också att den risken finns även inom kriminalvården. Interner har med säkerhet lika stort behov av att bli sedda och ompysslade som elever. De är där för att få vård, och det är oerhört viktigt.

Det är också värt att beakta att när Kriminalvårdsanstalten Viskan öppnades skedde det av regionalpolitiska skäl. Det var en satsning. Det är fortfarande viktigt att det får vara en regionalpolitisk åtgärd. I finanskrisens anda har arbetstillfällena försvunnit på så många olika ställen. På en sådan liten ort är det angeläget att bevara anstalten. Precis som Hans Stenberg sade upplever vi att man har spekulerat i alldeles för höga ombyggnadskostnader för Viskananstalten. Då är det viktigt att justitieministern har ögonen öppna för vad som händer och tänker på den fantastiskt fina vård som faktiskt bedrivs. Vården har fått stort beröm. Det är värt att av den anledningen se till att bevara anstalten.

Anf. 4 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag förstår att det är tråkigt att debattera den här frågan med mig två gånger. Nu är det ändå jag som har ansvaret för kriminalvårdsfrågorna, och man får nog hålla sig väldigt pregnant till just Specialfastigheter som förvaltningsbolag om man ska få svar från Näringsdepartementet.

Det som Hans Stenberg säger om att Specialfastigheter räknar högt, använder andra kalkylmodeller och så vidare kan jag inte svara på. Där-
emot vill jag gärna säga att vi gör ett arbete för att granska just hur man
räknar inom kriminalvården, så vi har ett öga på den typen av frågeställ-
ningar.

Då kan man fråga: Vad kommer regeringen att göra för att ha en se-
riös diskussion med kommunen? Ja, man måste naturligtvis se en helhet
när man prövar olika typer av anstalter. Vi har mycket diskussioner med
kommunerna i olika frågor, också när det gäller anstaltsutbyggnaden.

Däremot vill jag säga att det är Kriminalvården som har det fulla an-
svaret för att anpassa verksamheten efter lokalbehov, verksamhetsbehov
och allt vad det kan vara. Det finns uppdrag till Kriminalvårdsstyrelsen
att titta utifrån vissa principer, och då ingår det här med större anstalter
också. Det är inte negativt i allmänhet. Det handlar många gånger om
kostnadseffektivitet, om vi ser det i ett makroperspektiv, men också om
möjligheter att ha ett meningsfullt innehåll. Väldigt små enheter har
sällan möjlighet att bedriva den professionella behandlingsverksamhet
och annat som behövs i dag för intagna med väldigt många olika pro-
blem. Om Lars Nylén har pratat om större enheter beror det naturligtvis
på det.

Det finns också direktiv om att vi ska ha en organisation och en struk-
tur som gör att det inte blir alltför långa avstånd. Det är ett uppdrag som
ligger där, så hur helheten kommer att se ut när Kriminalvårdsstyrelsen
så småningom landar vågar jag inte säga.

Det är möjligt – jag tror att det är så – att det fanns kriminalpolitiska
skäl när man startade den här anstalten. Det vi har att fundera över i dag
är naturligtvis delvis kvaliteten på verksamheten. Där är det, som flera
har framhållit, uppenbart att man har väldigt mycket duktig personal och
att verksamheten på många sätt uppfyller högt ställda mål. Det är mycket
bra.

Det problem vi har, som Hans Stenberg och jag också pratade om i
vår förra interpellationsdebatt, är att man under lång tid inte har sett om
fastigheterna och att det finns ett eftersatt underhåll. Det gör att kostna-
derna i dag blir väldigt höga, säkert också med andra kalkylmodeller. Det
är den frågeställningen man har.

Jag tror att man ska vara klar över att Specialfastigheter som bolag
har sina principer för hyressättning och annat, och de ska samverka med
uppdragsgivaren, som är Kriminalvården. Jag utgår från att de har ett
gemensamt intresse av att hitta de bästa lösningarna, och sedan måste
Kriminalvården sätta in det i ett helhetssammanhang.

Jag medger att det utifrån ett kriminalvårdsperspektiv inte blir mycket
regionalpolitik, utan det får vara någonting som man tar hänsyn till i ett
bredare sammanhang.

Jag ser naturligtvis problemen, och jag är väl bekant med omgivning-
en. Jag hoppas att man kommer att landa på lösningar som innebär att vi
får en bra struktur på kriminalvården också i Norrland.

Anf. 5 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Jag har inte alls någonting emot att debattera den här
frågan med justitieministern – det är bara trevligt.

Att samla alla fastigheter inom kriminalvårdsområdet i Specialfastigheter kan nog vara klokt på många sätt, men det förutsätter ett professionellt agerande, inte bara när det gäller själva fastighetsförvaltningen utan också i bemötandet gentemot medborgarna och deras företrädare i kommunerna exempelvis. Jag ser det beteende man har visat mot Ånge kommun i det här sammanhanget som helt oacceptabelt.

Beatrice Ask säger att man försöker analysera så att det blir rätt hyresnivåer, rätt investeringsnivåer och så vidare. Men det känns onekligen väldigt märkligt när Specialfastigheter slänger ur sig att det finns ett investeringsbehov på ungefär 300 miljoner. För det första tyder det på att man har eftersatt underhållet på ett skandalöst sätt under många år. För det andra blir det desto märkligare när personalen över huvud taget inte kan förstå att behovet skulle vara så stort och när den löntagarkonsult som man har anlitat, och som på ett seriöst sätt har gått igenom det här, kommer fram till ett investeringsbehov på 36 miljoner. Det blir alltså 11–12 procent av det som Specialfastigheter hade förutsatt, så där mellan tummen och pekfingret.

Jag vill nog fundera lite grann över detta: Hur ser justitieministern på frågan, om man bedömer att Specialfastigheter dels gör onödigt höga investeringar, dels gör orimliga hyresförändringar i anslutning till de här investeringarna? Det är väldigt lätt att i ett stort bolag göra en generell hyresnivå per kvadratmeter över hela landet, men kostnadsläget ser ju väldigt olika ut i olika delar av landet. Värdet på fastigheterna är helt olika, och arbetskraftskostnaden i sådana sammanhang är också väldigt olika i olika delar av landet.

Är det då möjligt för Kriminalvårdsstyrelsen att anlita en annan hyresvärd, om exempelvis kommunen i det här fallet skulle kunna tillhandahålla fastigheterna till ett bättre pris?

Sedan har det nämnts regionalpolitiska skäl, och de är också viktiga. Man har ju visat bra resultat på Viskananstalten. Viskan är en av tre anstalter i landet som vänder sig till det klientel som nu sitter på Viskananstalten, och det är dessutom en grupp som justitieministern själv i sitt regleringsbrev har sagt att man ska prioritera åtgärder för. Då känns det väldigt märkligt om man skulle lägga ned Viskan med hänvisning till orimliga investeringskostnader.

Anf. 6 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Jag tror att det är nyttigt att justitieministern får höra vår positiva inställning till Viskan och att det smittar av sig. Det talas om kostnadseffektivitet, och då följer genast tanken: För vem är det viktigt att det är kostnadseffektivt? Det är naturligtvis för den enskilda människan, som man måste sätta i centrum.

Hans Stenberg lyfte fram just kostnaderna väldigt mycket. Jag tror att det är viktigt att justitieministern tittar på de här upprustningskostnaderna, hur troligt det är att de ligger i den klassen. Hans Stenberg säger 300 miljoner. Jag har läst 100 miljoner. På något ställe har jag också läst att de nyligen har investerat till exempel 500 000 i nya kontorslokaler, 400 000 i köket och 3 miljoner i andra lokaler, så man har gjort viss upprustning. Sedan finns det inkomna offerter från samma entreprenörer

som Specialfastigheter anlitar som tyder på att kostnaden för att rusta upp understiger 20 miljoner.

Man vet inte vad man ska tro på när det är en sådan spännvidd i uppgifterna, från 20 miljoner till 300 miljoner. Jag tror att det är viktigt att justitieministern är uppdaterad på det och att hon i samband med att hon tänker kontrollera det här också verkligen tittar över vad som är sant och vad som inte är sant.

Som sagt är det viktigt att uppdragen inte har alltför långa avstånd, som ministern sade. Det är ett av de skäl som vi lyfter fram, att det är så långt till de övriga kriminalvårdsanstalterna och att vi måste ta till vara den kompetens som redan finns i personal så att vi inte förlorar den, för det bästa sättet att sköta kriminalvården är att använda dem som har kunskaperna.

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Först vill jag gärna säga att jag delar interpellantens uppfattning att man måste ha både professionell förvaltning och professionellt bemötande. Vad som försiggår i den delen kan jag inte svara på, men det måste man naturligtvis kräva. Anledningen till att Specialfastigheter i princip är den enda hyresvärd som Kriminalvården har är ju att vi ofta har mycket speciella krav på fastigheter, bland annat av säkerhetsskäl. Jag vet inte om det finns något totalförbud mot att göra annorlunda, men Specialfastigheter har en kunskap om kriminalvårdsanläggningar som är viktig att ta vara på.

Den diskussion som förs gäller i mycket om de gör rätt kalkyler, är professionella och har tänkt till om att kostnadsläget är differentierat i olika delar av landet. Jag är ledsn, men jag vet inte allt detta. Men det som är viktigt för mig är naturligtvis att vi är en krävande kund som dels synar i sömmarna att de underlag man får är korrekta men också inser att om Kriminalvården ställer höga krav blir kostnaderna också höga.

Grunden är att Specialfastigheter ska göra kalkyler som stämmer överens med vad Kriminalvården har kärvt. Det är där man måste mötas. På så sätt blir Kriminalvården kostnadsdrivande. Jag vet inte om man i det här fallet har haft extrema krav och att det skulle vara ett problem, men det får man naturligtvis fundera över. Dock kräver vi – det vill jag gärna säga – av Kriminalvården att man ska vara en kritisk konsument även av lokaler och ställa höga krav. Vi har också ett arbete i särskild ordning för att se över lokalförsörjning och planering framöver.

Vi har ett uppdrag att se till att medborgarna får bästa och mesta kriminalvård utifrån de investeringar som görs. Det gäller också kriminalvården i Norrland. Erfarenheten av att blanda in direkta regionalpolitiska hänsyn är väl inte så väldigt goda. Jag vill nog hålla fast vid behandlingsaspekten och att man måste ha kompetent personal med mera. Jag utgår från att det är den typen av mål som kommer att styra Kriminalvården. Det är viktigt att vi ser det.

Just när det gäller sexualbrottsdömda arbetar vi mer och mer med differentierade och auktoriserade behandlingsprogram som vi vet ger resultat. Det är viktigt. Men generellt kanske man inte kan säga att vi verkar ha för många anstalter. Också för den här gruppen intagna arbetar vi dock mer och mer för att hitta bättre möjligheter till utslussning och kriminalvård utanför anstalt. De intagna är ändå människor som ska leva

ute i det vanliga samhället, och vi kombinerar mer och mer tankarna på behandling med att använda fotboja och annat under längre perioder. Det påverkar också den långsiktiga planeringen för lokalbehovet.

Jag har lyssnat på vad ni säger. Jag vågar säga att vi tar detta på stort allvar och att detta med den framtida lokalförsörjningen och strukturen inte är någon enkel fråga. Det är naturligtvis också viktigt att se till att upprustning, renoveringsprojekt och annat synas noga i sömmarna och att vi har en professionell förvaltning och ett professionellt bemötande. Det utgår jag från.

Anf. 8 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Justitieministern tar upp att ett ökat användande av fotboja kan minska behovet av anstaltsplatser. Det kan nog stämma. Fotboja är ett väldigt bra instrument i många sammanhang. Men just när det gäller personer som är dömda för sexualbrott, kvinnofridskränkning och liknande är det nog på sin plats att en rätt stor del av straffet avtjänas på slutan anstalt. Brottet har ofta begåtts i hemmet, och då är det ingen bra lösning att finnas i hemmet med fotboja.

Regeringen vill nu göra en särskild satsning på åtgärder som riktar sig mot just den typ av brottslingar som finns på Viskananstalten. Vi har på Viskan en verksamhet som har haft en väldigt positiv utveckling. Man har väldigt kompetent personal. Vi har bara tre anstalter i landet som är specialinriktade på den här typen av klientel. Därför känns det jättekonstigt om man nu ska lägga ned den verksamhet som regionchefen själv bedömer som den bästa regionen, och det är konstigt att denna nedläggning görs baserat på uppblåsta beräkningar av renoveringskostnaderna.

Om man lägger ned Viskan ser jag en uppenbar risk dels för ett sämre resultat i verksamheten i och med att man drar på sig ökade kostnader, dels, och framför allt, för att man långsiktigt drar på sig mycket dyrare samhällskostnader. Jag tror inte att justitieministern anser att det är rimligt. Därför har jag ett stort hopp om att Viskan ska kunna leva vidare även framöver.

Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Interpellationsdebatter blir ofta en överraskning för mig. Nu blev jag nästan beskylld för att inte vara för att folk sitter i fängelse. Det är första gången på jättelänge som jag har fått en sådan argumentation mot mig. Det är väl självklart att den som begår allvarliga sexualbrott behöver sitta inne ordentligt och gärna länge. Men det jag försökte säga var att också på det här området arbetar vi för att hitta alternativa modeller. Vi har ändå en tvåtredjedelsfrigivning och en utslussningsverksamhet där vi med halvvägshus och annat jobbar för att dessa personer bättre ska anpassas i samhället.

Det är alldeles riktigt som sades att en del sexualbrottsdömda, dock inte alla, har begått våld i nära relationer, och då kan man inte rimligen skicka hem dem för fort. Det är helt självklart. Det var inte detta jag argumenterade för. Men ambitionen att hitta sätt att hantera kriminalvården på ett mer modernt sätt påverkar också planeringen av anstaltsplatser långsiktigt. Det var detta jag försökte säga.

Sedan ska vi inte ha vare sig uppblåsta renoveringskostnader eller överdrivna krav från verksamheten som går långt utöver vad som är nöd-

vändigt. Det har vi inte råd med. Så enkelt är det. Det är viktigt att man synar kostnadskalkyler och annat i sömmarna.

Det är också viktigt att fundera över vad som är en effektiv storlek eller volym på anstalter och så vidare. Det är naturligtvis också en fördel med en anstalt som finns jämfört med en som inte finns. Där har vi också en diskussion, naturligtvis.

I det här läget kan jag inte ge något besked om vad som kommer att hända med Viskan. Men jag tycker ändå att det som har sagts här är viktigt. När det gäller verksamheten anser både regionalchefen och andra att detta är en bra verksamhet. Jag tror inte att det är någon inom Kriminalvården som har en annan uppfattning. Det är nog kalkylerna och de långsiktiga behoven som kommer att avgöra det hela i slutändan.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2008/09:266 om etik vid bostadsombildningar

Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Egon Frid har frågat statsrådet Mats Odell om han är beredd att ta initiativ till dels att göra ombildningsprocessen av hyresrätter mer rättssäker, dels att ombildningskonsulter får ett bättre etiskt regelverk.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

I bostadsrättslagen anges att ett beslut om ombildning ska fattas på föreningsstämma samt att hyresgästerna i minst två tredjedelar av lägenheterna ska ha gått med på beslutet. Dessa hyresgäster ska vara medlemmar i bostadsrättsföreningen. Ett beslut om förvärv i strid med lagens regler är ogiltigt.

Egon Frid beskriver ett antal situationer där han menar att hyresgäster riskerar att drabbas i samband med ombildning. Innan jag besvarar Egon Frids frågor vill jag mycket kort ta upp de exempel han nämner.

Givetvis måste medlemskap i en bostadsrättsförening förutsätta att hyresgästen verkligen vill vara medlem. Det ligger i föreningens intresse att ha medlemmar som är engagerade i föreningen. Det förtjänar också att sägas att när majoriteten för ombildning beräknas ska alla hyresgäster tas med i underlaget, inte bara medlemmarna. Däremot måste man vara medlem för att få rösta ja till ombildningen.

Vad gäller fullmakter vill jag påpeka att det normalt endast är make, sambo eller annan medlem som får vara ombud för en föreningsmedlem samt att ett ombud endast får företräda en medlem. För att det ska vara möjligt att göra avsteg från de här begränsningarna när det gäller ombud krävs att det särskilt anges i föreningens stadgar.

Det stämmer att det är möjligt att sammankalla flera stämmor. Det kan finnas goda skäl att kalla till flera stämmor ett och samma år. Av lagen följer vidare att kallelse till stämma måste ske på ett visst sätt. Följer man inte reglerna kan det medföra att stämmans beslut blir ogiltiga.

Som jag nämnde inledningsvis är ett beslut om ombildning som inte uppfyller lagens krav ogiltigt. Inskrivningsmyndigheten ska avslå en lagfartsansökan om det är uppenbart att förvärvet är ogiltigt. För det fall att lagfart av förbiseende – ja, just det, det var här som det var väldigt knepigt skrivet, och jag har inte hunnit kolla vad det skulle stå. Men i det fall man ändå, genom ett förbiseende, godkänner en lagfart, vilket Egon Frid är inne på, blir förvärvet giltigt. Det är naturligtvis ett problem. Bestämmelser om att lagfart läker ogiltighet, som det heter juridiskt, finns också i andra författningar som rör fastighetsförvärv. Och det finns en del skäl för att det är så.

Jag delar Egon Frids uppfattning att det är angeläget att lagstiftningen tryggar rättssäkra ombildningsprocesser. Mot den bakgrunden gav regeringen Hyreslagsutredningen i uppdrag att titta på vissa frågor kring ombildning. Utredningen har i sitt delbetänkande *Frågor om hyra och bostadsrätt* föreslagit vissa ändringar som syftar till att säkerställa att samtliga hyresgäster i ett hus får information om föreningens beslut att förvärva huset för ombildning till bostadsrätt. Det här förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet. Jag är inte beredd att nu initiera någon ytterligare översyn av ombildningsreglerna.

Vad slutligen gäller de så kallade ombildningskonsulterna är det givetvis viktigt att de som är inblandade i ombildningsförfarandet får relevant information och hjälp av de konsulter som de väljer att anlita. Jag är medveten om att det finns uppgifter i medierna om tveksamma metoder i något fall men ser i dagsläget inte skäl att ta initiativ till några åtgärder. Men jag kommer att noga följa utvecklingen på området.

Anf. 11 EGON FRID (v):

Fru talman! Tack så mycket, justitieministern!

Med min nyvunna kunskap om att Beatrice Ask vill släppa fångarna loss kan vi ju förenas i att släppa fångarna och ombildningskonsulterna loss. Det är väl en bra inledning på den här interpellationsdebatten, i alla fall från min sida?

Tack, justitieministern och bostadsministern, för svaret! Uppenbarligen är ministern även tjänstgörande bostadsminister. Jag vill inte med det låta gnällig på något sätt, men jag vill bara informera om att jag till och med förhandlade med Finansdepartementets bostadsenhet för att få den officiella bostadsministern att svara på dessa interpellationer om regeringens bostadspolitik, men så blev det inte.

Tack, justitieministern, för ditt svar på denna, som jag tycker, angelägna interpellation som naturligtvis handlar om regeringens brister inom bostadspolitiken och särskilt om den utbildningspolitik eller utbildningshysteri som främst präglar Stockholm men också andra större städer!

Resultatet har blivit, vad vi vet och som det också finns stöd för i forskningen, ökad segregation och minskad rörlighet på arbetsmarknaden. Resultatet har blivit stora förmögenhetsöverföringar till dem som har deltagit i spekulationen. Resultatet har blivit färre bostäder att tillgå utan kontantinsats till rimlig hyra. Resultatet har blivit giriga utbildningskonsulter, boende med personliga och ekonomiska intressen som

driver igenom sin vilja och privata fastighetsbolag som utnyttjar den nya bostadsmarknaden.

Resultatet har också blivit att etiken vid bostadsombildningar har blivit sämre, osäkrare. Det är brist på uppföljning och stöd för den som är emot ombildningarna.

Detta resultat av ombildningspolitiken och ombildningshysterin bevisades och blev tydligt i programmet *Uppdrag granskning*, som sändes den 12 november. Jag stöder mina uppgifter på det programmet. Jag tycker att det finns goda grunder att göra det.

Denna dåliga etik måste även vara ett bekymmer för Beatrice Ask och regeringen.

Själv förespråkar jag inte en ombildningspolitik, men när det går rätt till och majoriteten på 75 procent använder sin lagliga möjlighet måste det i alla fall finnas garantier för att ombildningen går rätt till.

Jag tänker på det juridiska begrepp som finns och som ministern också nämnde, att lagfart läker ombildningsprocessen. Meddelande om lagfart har gjort att man kan strunta i eventuella oegentligheter vid själva ombildningsprocessen. Det är ett märkligt förfarande som det finns skäl att särskilt diskutera.

Man kan konstatera, som jag tycker är viktigt att säga, att de sår som bildas i ombildningsprocessen genom de oegentligheter som har redovisats bland annat i programmet *Uppdrag granskning* inte läks ens när lagfarten är klar.

Frågorna kvarstår till justitieministern. Hur kan den här ombildningsprocessen göras mer rättssäker? Hur kan ombildningsprocessen få en högre etisk säkerhet med en bättre etik? Och är det inom inskrivningsmyndigheten som den här uppföljningen och bättre kontrollen ska ske?

Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Först och främst delar jag inte uppfattningen att det råder något slags ombildningshysteri. Däremot har vi ett uppenbart problem, att det har byggts för få hyreslägenheter på en del håll under lång tid.

Jag tycker också att argumentationen om det hemska Stockholm förtjänar att kommenteras, eftersom man i dagsläget har konstaterat att det i innerstaden numera är en sådan balans att man faktiskt stannar upp. Man tycker nämligen att man har fått en större balans.

Men på många håll är det ju fortfarande så att det är många som vill ha möjlighet att bo i en bostadsrätt men att möjligheterna inte finns. Så vi har obalanser åt lite olika håll. Jag tycker inte att det är någon hysteri.

Sedan var det detta med etiken. Bostadsfrågan är väldigt känslig för de flesta medborgare. Bostaden är otroligt viktig; den är ens hem. Och jag tror att det är otroligt centralt att ombildningsverksamhet och ombildningsaktiviteter går till på ett sjyst sätt. Det är ändå medborgarna som är viktiga, och detta ska då ställas mot äganderätt och allt det här.

Jag tycker egentligen att reglerna för ombildningar i huvudsak är väldigt bra. Men jag är säker på att väldigt många fortfarande är okunniga. Jag tror att det är lätt hänt att en boende kanske inte känner till vad som gäller och vilka rättigheter man har.

I stället för att ifrågasätta detta med att lagfart läker ogiltighet, som det då finns lite skäl för och som vi kan återkomma till, menar jag att man inte ska komma till en fastställd lagfart, utan det måste hända något innan. Det måste finnas en aktivitet där. Därför är det så viktigt med de regler som finns, hur man röstar, hur man räknar, hur man kallar till stämma och så vidare. Det är väl där som det finns anledning att ha ett folkbildningsarbete.

Jag tror att om fler i stället för att ägna sig åt ett ideologiskt krig mot bostadsrätter ägnade sig åt att faktiskt tydliggöra vad som är rätt och fel och vad lagen säger hade fler kunnat ta vara på sin rätt.

Sedan är det naturligtvis viktigt att man i de exempel där man undrar hur det har gått till – det finns en del sådana exempel – synar det i sömmarna.

Jag vill också säga något när det gäller de här ombildningskonsulterna. Just på grund av att många hyresgäster känner sig okunniga och att detta är en snårskog vänder de sig ofta till banken eller någon annan – man måste ju i allmänhet låna en slant om man ska köpa sin bostad. Och i allmänhet tror jag att man hos banker och andra ändå ser till att man har bra rådgivare där den här hjälpen behövs.

Jag har inte sett något behov av att reglera det där mer, men jag har en förståelse för att man vänder sig till mer professionella för att försöka få råd och inte minst beräkningar. I den stund man vill ombilda ska man göra en ekonomisk kalkyl och visa att man har en rimlig möjlighet att driva fastigheten på ett bra sätt. Det är också en viktig regel i det regelverk vi har i dag.

Jag tycker inte att reglerna är fel. Jag tycker att de är ganska bra. Jag tror att fler behöver lära sig mer om dem. Om fler är aktiva och använder dem rätt kan vi få en ännu bättre ordning på det här området. Det kommer jag naturligtvis att bidra till och arbeta med.

Anf. 13 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag är också helt övertygad om att det behövs ett stort folkbildningsarbete. Jag tror också att det krävs en större seriositet från alla inblandade parter som jobbar på utbildningsmarknaden. Det behövs även en mycket högre grad av neutralitet hos de inblandade aktörerna. Det krävs, tror jag, en mycket tydligare signal från regeringen till de kommunala företrädare som i sitt politiska syfte försöker driva igenom detta. Det gäller också för dem som agerar på marknaden att respektera minoritetsintressen och följa den lagstiftning som Beatrice Ask själv säger är tillräcklig.

Vi har ofta lagstiftning som är tillfyllest, men vi vet alla att efterlevnaden av lagstiftningen inte alltid är den bästa. Det här är väl ett uttryck för det.

Jag förmodar och utgår från att ministern har sett de program som jag refererar till. Om inte annat har hon säkert fått sig berättat vad de innehåller. Men jag tror att ministern har sett dem. Ställer ministern upp på det sätt på vilket vissa av de här utbildningarna har fått ske och det sätt på vilket vissa av utbildningskonsulterna med stöd av den politiska majoriteten i bland annat Stockholm har agerat?

Jag för inget krig mot bostadsrättsföreningar. Det är inte mitt politiska syfte. Däremot försöker jag få driva ett politiskt arbete som gynnar hyresgäster och dem som har intresse av att fortsätta att bo i hyresrätt och få bra hyreslägenheter till rimliga hyror.

Men de utredningar som har gjorts i samband med det här programmet visar att det är 12 000 lägenheter som har omvandlats i Stockholm i den senaste så kallade omvandlingsvågen. Undersökningarna visar också att det har blivit en ökad segregation. De grupper som Moderaterna använder som argument för att förespråka ombildningar är inte de grupper som har stötts av ombildningarna, utan det har blivit en mer homogen medelklassprofil i Stockholms innerstad.

Vi vet också att konsulter som har medverkat utifrån egna intressen har gjort stora vinster genom arvoden för att vara med och driva igenom ombildningar. De har också agerat som ordförande på bostadsrättsföreningarnas stämmor och betett sig oegentligt.

Jag tycker att vi har en bra parallell till bostadsmäklarna och den tillsyn som sker av mäklarkollektivet. Är det inte rimligt att man jämför ombildningskonsulter med mäklarkåren och att man uttrycker att det borde finnas en tillsyn av deras tjänster för att få bort oegentligheterna?

Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Först den sista frågan: Kan man jämställa mäklare med den här typen av rådgivare? Inte helt och fullt, tycker jag, för mäklare tar avgörande beslut. Ombildningskonsulter kan anlitas i flera olika delar av verksamheten och är inte direkt kopplade till den ekonomiska delen på det sättet. De har också en mer rådgivande roll.

Jag tror inte att det behövs en reglering av det, även om det har skett något klavertramp. Jag menar att banker och andra nog kan hålla koll på att man har ett seriöst underlag. Det ligger ju i deras intresse i samband med kreditprövning och annat att det ser ut så.

Jag delar uppfattningen att det måste vara seriositet i den här typen av verksamhet. Oseriösa hyresvärdar och tarvligheter i ombildningsprocessen är inget som vi kan acceptera. Bostaden är otroligt viktig för varje medborgare.

Jag tror också att det är otroligt viktigt att bejaka att människor har olika önskemål och i olika delar av livet kan önska olika former av boende: hyresrätt, bostadsrätt, ägarlägenhet eller villa. Jag tror på mångfalden. Jag gör verkligen det. Det var därför som jag tog upp balansen.

Det är ingen hysteri, men vi har haft en politik som har gått ut på att mest bygga hyreslägenheter på ett sätt som har varit bekymmersamt. I Stockholm har man försökt att göra något åt det genom att konsekvent försöka öppna för ombildningar och annat och då bejaka att många medborgare vill äga.

Vi har i citylägen en trängselproblematik som gör sig känd, vilket har kombinerats med att kommunpolitiker i Stockholm – också i andra städer har jag sett – har kommit på att man kan bygga mer, också hyreslägenheter, och försöka få in ett boende i citykärnorna på ett annat sätt. Jag tror att det är bra.

Men när det gäller Stockholmsproblematiken, som det ofta är fokus på i bostadsdebatten, handlar det om att se långsiktigt och att bredda dis-

kussionen. Vi behöver bygga mycket och på fler sätt än vad vi har gjort hittills.

Jag tror också att det är viktigt när man tittar på de här reglerna att konstatera att det finns många fördelar med bostadsrätten, ekonomiskt men också för att många boende vill ha ett större inflytande över sin bostad. Det är det vi via utredning nu har på gång. Jag får vänta på den beredning som pågår.

Det är förslag som handlar om att säkerställa att medlemmarna i en hyresfastighet får ordentlig information och göra det troligare. Det är sådana förslag som man har lagt fram. Det tror jag kan behövas. Det är ju så otroligt viktigt att man vet vad som ska hända och varför.

Det finns en hel del som behöver göras – det får vi väl ta en annan debatt om – när det gäller att stärka hyresrättens roll. Det problem vi har haft under lång tid har varit att ingen har velat bygga hyresrätter. Det har varit ett problem på många håll. Då innebär det också ett bekymmer. Vi behöver få upp bostadsbyggandet i en del områden, medan vi har motsatta problem i andra delar av landet.

Anf. 15 EGON FRID (v):

Fru talman! Vi är helt överens om att det behöver byggas fler hyresrätter och att det behöver byggas fler bostadsrätter. Jag håller däremot inte med justitieministern om att det har byggts för lite bostadsrätter i Stockholmsområdet, möjligtvis om man i Stockholms innerstad ser andelen hyresrätter kontra bostadsrätter. Men det är på väg att kraftigt svänga om. Så det kommer att bli ett kraftigt underskott på hyresrätter i Stockholms innerstad om den här politiken fortsätter.

Undersökningen visar också att folk inte har valt att ombilda för att bo i bostadsrätt. Andelen som flyttar direkt är mycket högre i de nyombildade områden där folk har dragits med i en spekulatöns ekonomi på bostadsmarknaden i stället för att man har valt bostadsrätten för att man vill ha det som boendeform. Det är också en kraftigt negativ avigsida av den utbildningspolitik som har varit.

Det här är en företeelse som sker med politiska förtecken i många städer. Beatrice Asks parti Moderaterna har varit drivande, i Stockholm i utbildningarna men också i andra större städer där det har varit mycket utbildningar. Det handlar om hur en bättre uppföljning kan ske och hur det kan bli en mer neutral rådgivning och en bättre folkbildning. Naturligtvis är information till hyresgästerna bra, men det är den faktiska demokratin som måste säkerställas för att minoriteten ska känna sig trygg i att det finns ett tydligt minoritetsskydd gentemot dem som är emot utbildningarna.

Frågan återstår, Beatrice Ask: Var ska kontrollen av dessa utbildningsprocesser ske på ett bra sätt? Är det inskrivningsmyndigheten eller ser ministern att någon annan instans kan ha en bättre uppföljning?

Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det blev nog ett missförstånd, för jag sade inte att det byggdes för få bostadsrätter i Stockholm. Vad jag försökte säga var tvärtom att en medveten politik för utbildningar har gjort att vi i dag har mer av en balans i vissa delar av Stockholm, vilket har gjort att man nu

inte går vidare med utbildningsprocessen i innerstaden. Men det är lite vid sidan av ämnet för detta.

När det gäller utbildningar generellt är det viktigt att vi har ordning och reda på reglerna. Jag tycker att de flesta regler verkar vara riktiga. Det är ungefär som stadgar i föreningslivet. De ser rätt bra ut. Dock har det kommit förslag om förstärkningar när det gäller att säkerställa att hyresgäster får information om att man ska ha stämma och annat. Det kan finnas skäl att bejaka det. Jag vill inte föregå den beredning som pågår, men jag tror att det är viktigt att hantera detta.

När det gäller det interpellanten tog upp om rådgivarna tycker jag däremot fortfarande att dessa långt ifrån är någon enhetlig yrkesgrupp som man ska auktorisera eller kontrollera. Jag menar i stället att banker och andra här måste synliggöra att det är kvalitet på verksamheten, eftersom det är en rådgivning.

Just bostadsrätt är väldigt mycket av demokrati. Det är just som bostadsrättsmedlem som man faktiskt är med och bestämmer över sitt eget boende och kan påverka, inte bara vad som händer i den egna bostaden, utan även i fastigheten som sådan.

I Egon Frids ställe skulle jag kanske ha lyft fram ett problem som jag ändå ser och som jag inte heller tror är utrett. Det törs man nästan inte säga, men det är nog så. Det gäller att det i de flesta utbildningsprocesser finns hyresgäster som inte vill eller kan vara med i utbildningen men som ändå bor i fastigheten. Jag tror att det är jätteviktigt att dessa inte ställs helt vid sidan av den gemenskap som skapas, utan att de också har vissa rättigheter. De har samma rättigheter som vilken hyresgäst som helst, men det kan ibland vara svårare i en bostadsrättsförening att säkerställa att det sköts med rätt kvalitet.

Där tror jag att det finns en del att fundera över när det gäller etik och moral.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2008/09:271 om Ipred 2 och europeisk straffrätt

Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Alice Åström har frågat mig om ratificeringen av Lissabonfördraget kommer att påverka den europeiska straffrättsharmoniseringen och vad jag avser att göra för att öka förståelsen för beslutsprocessen på detta område. Hon har också frågat om jag kommer att verka för att kommissionen drar tillbaka förslaget till direktiv om straffrättsliga åtgärder till skydd för immateriella rättigheter.

Det europeiska straffrättsliga samarbetet är för närvarande ett mellanstatligt samarbete. Det innebär att alla medlemsstater måste vara eniga för att eventuella regler ska kunna beslutas. Lissabonfördragets ikraftträdande innebär en övergång från enhällighet till kvalificerad majoritet i rådet. Samtidigt ges Europaparlamentet större inflytande på detta område. När det anses nödvändigt kommer unionen att kunna anta straffrättsliga minimiregler i frågor som har en gränsöverskridande dimension.

Sådana minimiregler hindrar inte att medlemsstaterna behåller eller inför en högre skyddsnivå.

På svenskt initiativ har det i Lissabonfördraget införts en så kallad nödbroms. Om en medlemsstat anser att regleringen skulle påverka grundläggande aspekter av medlemsstatens straffrättsliga system på ett negativt sätt kan medlemsstaten begära att frågan överlämnas till Europeiska rådet för ställningstagande.

Lissabonfördraget innebär även att den problematik som låg bakom den så kallade miljödomen förlorar sin aktualitet. Den problematiken gällde frågan om straffrättslig reglering kan ske genom EG-direktiv, i den så kallade första pelaren, där det för beslut krävs kvalificerad majoritet eller endast i form av rambeslut som förutsätter enhällighet.

Lissabonfördraget kommer alltså att göra det enklare att förstå beslutsprocessen. Mot bakgrund av att riksdagen har ställt sig bakom Lissabonfördraget avser jag inte att vidta några ytterligare åtgärder gällande detta.

När det slutligen gäller förslaget om straffrättsliga åtgärder på immaterialrättsens område ligger dessa förhandlingar nere sedan sommaren 2007. Det beror på att man inte är överens om hur den så kallade miljödomen ska tolkas. Det beror också på att kommissionen för närvarande arbetar med att göra en mer detaljerad kartläggning av hur medlemsstaternas nationella lagstiftning ser ut på detta område. Mot den bakgrunden har det under senare tid inte funnits skäl att lämna så mycket information till riksdagen angående just detta förslag.

Det är alltså oklart om och i så fall när förhandlingar om detta förslag kommer att återupptas. Jag vill dock samtidigt påpeka att varumärkesförfalskning och piratkopiering är ett omfattande internationellt problem. OECD har i en rapport som publicerades i somras uppskattat den internationella handeln med intrångsgörande fysiska produkter under 2005 till ett värde av 200 miljarder dollar.

Vi har också kunnat se att denna verksamhet sprider sig till allt fler områden. Under år 2006 beslagtogs drygt 2,7 miljoner varumärkesförfalskade läkemedelsprodukter vid EU:s yttre gräns. Det var en ökning med närmare 400 procent jämfört med år 2005.

Vi talar alltså om ett allvarligt problem som vi måste komma till rätta med. Om förhandlingar återupptas är det dock viktigt att en eventuell reglering blir balanserad och att den är förenlig med såväl gemenskapsrätten som principerna om proportionalitet och rättssäkerhet.

Anf. 18 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka justitieminister Beatrice Ask för svaret.

Nu ska jag säga något som det är ovanligt att en politiker säger från talarstolen i Sveriges riksdag: Anledningen till att jag ställer den här frågan är att Ipred, Ipred 2 och det här området är ett svårt och komplicerat område – ett område där jag känner att jag inte kan allting. Jag har inte allt på fötterna, och jag vet inte alla delar i det. Det är en av anledningarna till att jag ställer interpellationen.

En av Sveriges riksdags grundläggande uppgifter är att stifta lagar. I detta lagstiftningsarbete är straffrätten en väsentlig del. I och med EU-medlemskapet har detta sätt att stifta lagar förändrats, precis som justiti-

eministern har beskrivit. Redan i dag är det svårt och komplicerat att som ledamot i Sveriges riksdag kunna följa med i förhandlingar och i vad som händer på det här området. Men vi har det fortfarande på ett mellanstatligt plan.

Med Lissabonfördraget kommer vi snarare att få en överstatlig process. Man kan, som justitieministern säger, säga att man då får en mycket mer begriplig beslutsprocess. Men då har man tappat det väsentliga, det som är den viktiga grundläggande uppgiften för ledamöter i Sveriges riksdag.

Det vi tappar när det gäller en straffharmonisering är utredningen. Det handlar om remissförfarandet. Det handlar om delaktighet för ledamöterna i riksdagen och att kunna följa med i frågorna. Det är ett problem redan i dag, och det kommer att öka med Lissabonfördraget. Därför vill jag lyfta in den frågan.

Anledningen till att jag speciellt har tittat på Ipred 2 är att jag tror att de flesta av oss för ett halvår eller ett år sedan inte ens visste vad Ipred var. Det var en fråga som man inte ens hade hört talas om men som har blivit väldigt debatterad och har en stor betydelse för många människor i Sverige. Debatten kom i gång långt senare, när förslaget redan var antaget inom EU och när det sedan skulle implementeras i Sverige. Detta visar på en demokratisk brist och på att vi som riksdagsledamöter tappar förmågan att vara med och påverka.

När det gäller Ipred 2 är det ett förslag som EU-kommissionen har haft. Man säger att det nyligen antagna Ipred 1 är otillräckligt. Kommissionen framför argumentet att vid sidan av de civilrättsliga åtgärderna och de förfaranden och sanktioner som finns i Ipred 1 är straffrättsliga påföljder ett sätt att i lämpliga fall se till att immateriella rättigheter respekteras.

I direktivet föreskrivs förutom fängelse en uppsättning påföljder som böter, förverkande av verktyg och medel som används för försök till medhjälp eller anstiftan av uppsåtligt intrång. Det finns näringsförbud, rättsliga offentliga stöd och subventioner. Det finns en mängd olika detaljer i direktivet som är oerhört känsliga och som har en oerhörd betydelse för hur vi möter problematiken.

Det vi har sett med Ipred 1 och debatten om skyddet för den personliga integriteten och möjligheten att använda sig av nya medier borde ha föranlett justitieministern att se till att riksdagen och framför allt allmänheten får kunskap om Ipred 2, i stället för att vänta tills det eventuellt kommer i gång igen.

Anf. 19 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är ingen tvekan om att det här är ganska krångligt. Jag törs också erkänna att jag tycker att det är rätt krångligt.

Det är självklart så att straffrätten är riksdagens grundläggande ansvar. Jag tycker naturligtvis att man ska vara försiktig när det gäller straffrätten.

Vi har en diskussion om tolkningen med anledning av miljödomarna. Domstolen har kommit fram till att det i vissa frågor kan finnas skäl. Unionens övergripande ambitioner när det gäller miljömål går utöver. Man kan ändå fatta en del beslut som går lite utöver det man normalt anser vara en nationell fråga.

Frågan är om det kommer att gälla framgent.

Jag tror att man ska säga att den här osäkerheten finns. Det handlar fortfarande om en tolkning av detta. Jag tycker dock att det kan vara rimligt – det är väl därför som riksdagen har sagt ja till Lissabonfördraget – att vi i vissa frågor erkänner att vi är tvingade och att det finns goda skäl att vi närmar oss varandra. Det handlar då om mininivåer.

Det finns anledning att följa med i den analys som görs i den frågan. Där har riksdagen redan i någon mening fattat beslut.

Som jag sade i mitt svar händer det just nu ingenting när det gäller Ipred 2. Det har inte hänt något eftersom man har varit oklar över hur läget ser ut och hur man nationellt arbetar med dessa frågor som är oerhört komplicerade.

Jag vill inte föregå den kartläggningen. Det är ändå rätt viktigt att veta hur det ser ut i de olika medlemsstaterna och hur kommissionen och andra analyserar detta innan man bestämmer sig för vad man tycker. Det är ingen tvekan om att det fanns saker att ifrågasätta i det som diskuterades tidigare.

Jag delar uppfattningen att det finns en del frågetecken att fundera seriöst över. Jag tror att Lissabonfördraget påverkar; det är ingen tvekan om det. Det visste vi redan när vi tog beslutet.

I övrigt agerar Sverige naturligtvis först efter att ha samtalat med riksdagen och EU-nämnden och när vi har det underlag som krävs för att vi ska veta vad vi ska ta ställning till.

Anf. 20 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Lissabonfördraget förändrar givetvis processen. Därför har jag en följdfråga: Vad avser justitieministern att göra för att öka förståelsen för beslutsprocessen när det gäller straffrättsharmoniseringen?

Justitieministern säger att eftersom det här ligger nere när det gäller Ipred 2 avvaktar vi analysen och insamlingen av hur det ser ut innan vi bestämmer vad vi tycker.

Det ligger ett färdigt direktiv som är ganska långtgående. För oss i Vänsterpartiet är det inte tillräckligt att regeringen, när man har fått tillräckligt med underlag, vänder sig till riksdagen och EU-nämnden för att informera. Det här är frågor som berör medborgarna i allra högsta grad. Det tycker jag att debatten om Ipred har visat. Det är frågor om den personliga integriteten och om hur långt man kan gå i de här frågorna.

Jag ser att den nya tekniken ger oändliga positiva möjligheter. Men vi får också problem, precis som justitieministern har lyft fram. Det gäller att hitta en avvägning.

Det har ju funnits en oenighet om hur man ska avgöra eller tolka miljödomen. Pondera att man plötsligt i EU-kommissionen bestämmer sig. Om tolkningen blir att vi anser att det på det här området går utöver det vanliga och att vi därför kan fatta majoritetsbeslut även när det gäller frågan om Ipred 2, var har då riksdagen kommit in i debatten? Var har medborgarna kommit in i debatten? Var finns kunskapen?

Jag tror att vi alla som politiker, oavsett parti, skulle tjäna på att mycket tidigt föra ut den här debatten till medborgarna, mycket tidigare ta in intryck av de problem som kan finnas. FRA-debatten – för att hänvisa till något helt annat – visade ju ganska tydligt att ett tidigare förslag förändrades på väldigt många punkter efter att medborgarna hade enga-

gerat sig och förstått och uttryckt sina synpunkter. Det saknas i den här frågan.

Min sista fråga är därför: Är justitieministern beredd att verka för att, antingen på egen hand eller i samverkan med andra medlemsländer, se till att kommissionen drar tillbaka Ipred 2?

Precis som justitieministern sade finns det delar i direktivet som är ganska långtgående. Jag är säker på att justitieministern inte tycker att de skulle vara lämpliga. Då vore det kanske bättre att dra tillbaka det och börja diskussionen på rätt sätt.

Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det handlar ju inte bara om fildelning och ny teknik, utan det handlar också om förfälskade läkemedel och flygplansdekaler och allt vad det kan vara. Det är ett ganska brett område vilket komplicerar det hela.

Kommissionens ursprungliga förslag till Ipred 2 kom redan 2005. Det reviderades och sedan blev det en diskussion där medlemsstaterna inte tycker att det riktigt stämmer. Diskussionen har sedan legat nere. Jag antar att kommissionen inte bara vilar utan funderar något över de synpunkter som har kommit. Mycket talar för det eftersom man samlar in kunskaper om vad medlemsstaterna tycker och tänker om detta. Jag tycker att det är rimligt. Det är inte att sitta och vänta och göra ingenting. Det är uppenbart att man behöver det arbetet.

Frågan gäller om man kan acceptera överstatlighet i någon mening och hur det ser ut. Det finns skäl att säga att vi redan i dag accepterar att det sker i en del frågor. Inom den första pelaren är det så när det gäller inre marknaden och annat. Det är klart att vi får motsvarande bestämmelser här.

Vi har också en harmonisering när det gäller människohandel, terrorism och en del sådana frågor.

Analysen av miljödomen behöver göras och jag tror att det ligger en poäng i att försöka få en tydligare definition också i EU-arbetet av när man använder sig av harmonisering eller den typen av beslut. Det vore olyckligt om vi fick ett gasa-bromsa-system med hjälp av nödbromsen i en framtida EU-utveckling. Det är väl bra om man resonerar igenom hur riktlinjerna ska se ut.

När det gäller Ipred 2 har jag inte några konkreta svar i dag eftersom jag faktiskt förväntar mig att vi ska få lite mer besked och underlag innan vi tar ställning.

Anf. 22 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! Jag saknar ändå svar från justitieministern just när det gäller hur man ska kunna få ut debatten och kunskapen bland medborgarna. Den lärdom som man borde dra av debatten när det gäller Ipred 1 är att det nu gäller att vi verkligen går ut och diskuterar och inte bara avvaktar och låter kommissionen samla in underlag och att vi sedan ska bestämma vad vi tycker. Jag tror att det är viktigt att man får denna debatt bland medborgarna. Det är inte en lätt fråga. Den handlar om en mängd olika områden, precis som justitieministern sade. Det handlar om läkemedelsindustrin men också om fildelning. Det är ett oerhört brett område.

Jag hade hoppats att justitieministern ändå skulle vara tydlig och säga att hon inte vill ha den diskussion som fördes om Ipred 1 och den diskussion som vi har haft kring det utan att vi nu ska vara förutseende och gå ut och ta denna diskussion på ett mycket tidigare stadium.

Jag kommer att följa frågan. Frågan tas också upp flera gånger i EU-parlamentet. Det kommer därför säkert att finnas all anledning att återkomma till frågan om Ipred 2.

Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Hur ska vi få ut den här debatten och öka förståelsen för arbetet med straffrätt också på detta område? Vi har alla naturligtvis ett ansvar, och vi befinner oss faktiskt i riksdagen. I någon mening får frågan därmed en viss uppmärksamhet.

För att kunna tala med människor om dessa frågeställningar är det ändå bra att samla in kunskap om hur det ser ut och hur man resonerar. Skälet till att man just nu inte agerar på EU-nivå är att det inte pågår förhandlingar. Det brukar underlätta om man kan vara någorlunda konkret i diskussionerna.

Avslutningsvis vill jag säga att jag aldrig skulle stå i talarstolen och säga att jag inte vill ha någon debatt om Ipred. Jag har den kanske ovanliga inställningen att jag tycker att debatterna är bra även när de är svåra. Detta område, liksom diskussionen, är komplicerat och svårgenomträngligt där vi tvingas bryta ny mark. Det får vi inte vara rädda för.

Däremot hoppas jag att vi ska kunna få en saklig diskussion. Då behöver vi också lite mer av det underlag som jag utgår från att vi kommer att få. Annars kommer ingenting att hända. Andra parlament är minst lika frågande som vi är, och det finns ingen kö av ministrar som kräver att någonting nu måste hända omedelbart. Tvärtom är de mycket problematiserande. Jag vill se vad som kommer ut av den processen.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:274 om förvärv av hyreshus

Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Egon Frid har frågat statsrådet Mats Odell om han är beredd att ta initiativ till att stärka lagstiftningen så att dels oseriösa fastighetsägare inte kan köpa ytterligare fastigheter, dels misskötta fastigheter effektivare kan tvångsförvaltas.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Lagen om förvärv av hyresfastighet med mera, förvärvslagen, har till syfte att hålla olämpliga fastighetsägare borta från hyresmarknaden och att förhindra spekulation i hyresfastigheter.

Enligt förvärvslagen ska förvärv av hyresfastigheter anmälas till den kommun där fastigheten finns. Om kommunen anser att förvärvarens lämplighet som ägare och förvaltare av fastigheten bör prövas närmare, ska den anmäla detta till hyresnämnden. Nämnden prövar därefter om förvärvaren ska få tillstånd till förvärvet. Det är således bara om kommu-

nen agerar för att få till stånd en granskning som förvärvet prövas. Tillämpningen av lagen varierar avsevärt mellan kommunerna.

Bostadsförvaltningslagen kan sägas vara ett komplement till förvärvslagen genom att den medger ingripande mot en fastighetsägare som missköter sina fastigheter. Enligt lagen får hyresnämnd besluta att en fastighet ska förvaltas av någon annan än fastighetsägaren själv, om han eller hon inte förvaltar fastigheten på ett sätt som är godtagbart för de boende.

Som Egon Frid är inne på har under de senaste åren flera fall av oseriös hyresförvaltning uppmärksammats i massmedierna. Det har bland annat kommit fram att hyresgäster i några fall har tvingats att under lång tid leva under förhållanden som inte är godtagbara. Det är inte säkert att förvärvslagen och bostadsförvaltningslagen på ett effektivt sätt förhindrar att personer som är mindre lämpliga som innehavare av hyresfastigheter förvärvar och förvaltar sådana fastigheter. Samtidigt har förvärvsprövningen kritiserats för att vara omständlig och tidskrävande. Regeringen gav därför under år 2007 en särskild utredning, Utredningen om förvärv och förvaltning av hyresfastighet, i uppdrag att se över lagstiftningen på området.

Utredningen, som redovisade sitt uppdrag i augusti 2008, föreslår att förvärvslagen ska upphävas eftersom den anses sakna tillräcklig effektivitet och verkan. Utredningen föreslår samtidigt att bostadsförvaltningslagen ska skärpas så att det blir lättare än i dag att åstadkomma beslut om särskild förvaltning. Åtgärderna syftar till att förbättra för hyresgästerna och ge dem möjlighet att lättare bli av med fastighetsägare som inte förmår förvalta fastigheten på ett godtagbart sätt.

Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Avsikten är att regeringen ska ta ställning till förslagen senare under året.

Anf. 25 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag tackar justitieministern och ställföreträdande bostadsministern – detta sagt med glimten i ögat – för ett bra svar även om vi kanske inte är överens i sak.

Jag vill i detta fall skicka med någonting till ministern som kanske är aktuellt att diskutera på regeringsnivå, nämligen hur vi faktiskt ska få till en debatt i kammaren med ansvarig minister för i detta fall bostadspolitiska frågor. Men det är möjligt att jag har varit så specifik i mina frågeställningar att det har varit omöjligt för någon annan än justitieministern att svara på interpellationerna. Jag får dra lärdom av detta till nästa gång jag skriver en interpellation.

Nu ska jag övergå till att tala om interpellationen. Boendet är en av de viktigaste delarna i människornas liv. Tillgången på bostäder och kvaliteten i förvaltningen är en samhällelig uppgift. Därför har vi lagar och en demokratisk process i fråga om vilka villkor och regler som ska gälla. Utsatta hyresgäster har i dag ett för svagt stöd från samhället. Stödet för hyresgästerna måste förstärkas. Ett tydligt bevis för detta är programmet *Uppdrag granskning* del 2 den 19 november 2008 om de enorma bristerna i förvaltningen från fastighetsägaren Newsecs sida i området Herrgården i Malmö.

Kommunerna har en central roll i att tillämpa lagstiftningen och att stödja hyresgäster och boende så att de får del av en god bostadspolitik. För att kommunerna ska kunna ta detta ansvar behövs en stark lagstiftning. Det krävs också en tydlighet från riksdag och regering om att hyresvärden ska ta sitt ansvar för en god förvaltning. Om hyresvärden inte gör det måste vi från lagstiftarens sida, alltså från riksdag och regering, agera genom att vi har en lagstiftning som ger stöd för tvångsförvaltning och gärna också rätt att ta över bolaget i kommunal regi.

Lagen om förvärv av hyresfastighet, den så kallade förvärvslagen, har till syfte att förhindra spekulation i hyresfastigheter och hålla olämpliga fastighetsägare borta från hyresmarknaden. Denna lag har blivit än mer aktuell då den politiska ambitionen att sälja ut allmännyttan tyvärr har slagit rot och blivit för omfattande. Förvärvslagen är och har varit en viktig del av den sociala bostadspolitik. Om förvärv av fastighet ska godkännas ska syftet med förvärvet vara långsiktig förvaltning. Kravet på att syftet med förvärvet ska vara långsiktig förvaltning är centralt och syftar naturligtvis också på god förvaltning. Långsiktig förvaltning av hyreslägenheter är naturligtvis ett skäl för kommunen att behålla allmännyttan som ger en god social bostadspolitik i kommunerna.

Ministern svarar nu att en översyn av förvärvslagen sker och att regeringen bedömer att förvärvslagen ska upphävas.

Samtidigt anger ministern i sitt svar att vi behöver en skärpt lagstiftning. Då måste jag fråga ministern: Hur tänker regeringen att vi med stöd av förvärvslagen och en skärpt bostadsförvaltningslag ska skärpa villkoren för bostadsförvaltare som så uppenbart brister i sin förvaltning som vi i Herrgården i Malmö har sett exempel på?

Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är kanske en överraskning, men jag är faktiskt, Egon Frid, ansvarig för den här lagstiftningen, så det är ingen annan minister som borde diskutera den. Möjligen har jag synts för dåligt i de frågorna eftersom det är en sådan överraskning, men det är alltså på nämnda sätt.

Bakgrunden till den utredning som är gjord är att vi har ansett att det finns bekymmer på det här området, vilket har speglats i medierna. Vi har sett oseriösa fastighetsägare som inte har uppfyllt rimliga krav, så det fanns anledning att titta på det.

Det som dyker upp i den utredning som gjorts och det man där pekar på är att förvärvslagstiftningen är ineffektiv. Man menar att den uppenbarligen inte har lyckats förhindra folk som inte begriper sig på, eller som inte är seriösa nog, att sköta fastigheter på ett bra sätt. Det är uppfattningen i utredningen, som varit ute på remiss och så vidare. I stället bör man, menar utredaren, öka möjligheterna till förvaltningsåläggande – alltså ställa krav på att det nu måste tas itu med problemen, alternativt att man lägger över på en tvångsförvaltning.

Jag vill inte föregå det arbete som pågår i regeringen – under året kommer vi att lägga fram förslag på området – men jag måste säga att min utgångspunkt inte är att slå vakt om den ena eller den andra lagen, utan jag vill att det ska fungera. Tänk om det vore så enkelt att vi liksom kunde förutsäga att Nisse Larsson är bra men att Olle Persson är dålig som förvaltare, eller att Lisa Nilsson är si och den och den är så. Det fungerar dock inte – det där har inte riktigt fungerat.

I stället har vi fått några fastighetsägare som sitter kvar med sina fastigheter och notoriskt missköter dessa. För lite händer, delvis beroende på att det är lite variation i hur aktiva kommunerna är i sådana här frågor där kommunerna kan påverka det som händer.

Då måste vi kanske hjälpas åt och se till att kommunerna lite mer är på banan där de inte är det. Vi måste kanske också fundera på om det ligger något i det utredaren säger: att man måste ha lite större möjligheter att ingripa och ställa krav på anständig skötsel och förvaltning av fastigheter.

Jag lutar väl åt att det som utredaren säger inte låter helt fel. Men i fråga om detaljerna har jag, som sagt, ännu inte tagit ställning. Jag tror att det är den vägen man ska gå. Från hyresgästens synpunkt är en ineffektiv lagstiftning där vi liksom låtsas att vi förhindrar oseriösa förvaltare att komma till inte mycket värd. Däremot är det oerhört angeläget att någonting händer. Man blir ju mörkrädd när man läser en del av reportagen. Det var ju några reportage för ett tag sedan om att människor under en lång tid har fått bo i ren misär därför att någon inte sköter fastigheterna i fråga.

Jag kräver att kommunerna, som har ett ansvar på området, är alerta och också att det finns lagstiftningsverktyg för att faktiskt göra någonting så att man får ordning på dem som har misskött sig och så att det går någorlunda snabbt. Där finns det mer att göra.

Det här är alltså mina svar på frågor som interpellanten har ställt.

Anf. 27 EGON FRID (v):

Fru talman! Nej, det är ingen överraskning, Beatrice Ask, att du som minister dyker upp och tar de här debatterna. Det är därför jag har börjat kalla dig för bostadsminister. Jag förstår att är det någon minister som jag ska få möjlighet att här i kammaren diskutera bostadspolitik med så är det justitieminister Beatrice Ask. I sig är det helt okej för mig. Jag hoppas att ministern inte på något sätt tar det här personligt.

Pratar man exempelvis om förvärv och närmar sig kommunallagen kommer Mats Odell. Skriver man "förvärv" och glömmer att skriva "kommunallagen" hamnar det man frågar om hos Beatrice Ask. Det är distinktioner som man med tiden här i riksdagen och i riksdagens arbete får lära sig.

Nej, inte heller jag är någon lagstiftningskramare. Det är inte min ambition att bara för att jag som riksdagsledamot har blivit lagstiftare i första hand krama lagstiftningen. Genom livet har min politiska ambition varit – och så fortsätter det att vara – att de sociala orättvisor som finns ute i samhället ska bort. De mest extrema exemplen på brister och social utsatthet är de sociala boendemiljöer som redovisats från Herrgården i Malmö. Jag har själv varit i området, men jag har inte sett någon lägenhet från insidan. Däremot har jag i mitt arbete som socionom sett andra brister hos oseriösa privata fastighetsägare i Skaraborg, främst i Mariestad och Falköpings kommuner, när det gäller fastighetsförvaltningen.

Man kan diskutera huruvida förvärvslagen gör nytta, om vi ska ta bort den eller inte och om bostadsförvaltningslagen är tillräcklig. Dock hävdar tunga remissinstanser att det är mer nytta med att ha förvärvslagen kvar. Till exempel säger de i SKL själva i ett remissvar till utredningen om ägande och förvaltning av hyreshus: Ett upphävande av förvärvslagen

skulle innebära att det inte ens går att förhindra att fastighetsägare som konstateras vara oseriösa förvärvar nya fastigheter, inte ens om fastighetsägarnas befintliga fastigheter tvångsförvaltas.

Vi ska ha en stark lagstiftning som ett stöd så att de oseriösa fastighetsägarna försvinner och så att vi får en seriös förvaltning och en bra social bostadspolitik. Där måste vi få stöd också genom att en viktig utgångspunkt är att den kommunala allmännyttan får träda in och ta över förvaltningen när en fastighetsägare själv diskvalificerat sig genom att inte klara av sitt förvaltningsuppdrag och när det så uppenbart går ut över hyresgästerna.

Sedan är frågan hur ministern avser att stärka bostadsförvaltningslagen och vilka medel vi ska ha – naturligtvis då stegvis på en skala – för att tvinga en oseriös fastighetsförvaltare att så att säga upphöra med sina brister. Det kan vara olika typer av förelägganden. I slutändan måste naturligtvis inbegripas att fastighetsägare blir av med sina fastigheter och att det blir en tvångsförvaltning liksom att ägandet går över till kommunen och det allmännyttiga bolaget.

Min slutfråga till Beatrice Ask är: Hur är ministern beredd att agera för att så blir fallet?

Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Utredningens förslag när det gäller att skärpa detta med förvaltningsåläggande och annat handlar om att man ska kunna ställa krav även när bristerna är av mindre allvarligt slag – jämfört med vad som i dag gäller. Man höjer alltså ribban, vilket väl är väldigt bra.

När det gäller arbetet med utredningsförslaget generellt kan jag säga att det är lite blandat vad gäller remissutfallet. Det kan vara spännande att veta att hyresnämnderna i Stockholm och Malmö, Fastighetsägarna och Föreningen Stockholms fastighetsförvaltare har tillstyrkt förslaget om att avskaffa förvärvslagen. De tycker att det är riktigt. Hyresgästföreningen däremot och de tre stora kommunerna har avstyrkt förslaget. Men de flesta är positiva till ändringar i bostadsförvaltningslagen. De här sakerna ska lite grann vägas mot varandra.

Vad jag kan se är att hyresnämnderna oftast prövar de kniviga frågorna och har en väldigt god erfarenhet av problematiken. Det är viktigt. Samtidigt har jag naturligtvis en stor respekt också för fullmäktigeförsamlingar och andra. Det är lite spännande att se var vi hamnar.

Det är en majoritet som tycker att skärpningar ska göras. Då handlar det om att kunna ingripa och ställa krav betydligt tidigare och när bekymren är betydligt mindre än de i dag behöver vara för att man ska kunna ingripa mot en oseriös fastighetsförvaltare. Vi planerar för en proposition under det här året. I just det papper jag har här står det att det blir under hösten, så i vår blir det nog inte – det är väl lika bra att också jag preciserar mig.

Anf. 29 EGON FRID (v):

Fru talman! Frågorna om förvärv och bostadsförvaltning är oerhört centrala. De har blivit också mycket mer centrala på grund av den brist på bostäder som vi ser i Sverige i dag. Människor exploateras på en oseriös bostadsmarknad. När det finns brist på bostäder blir det så uppenbart. Egentligen är det skrämmande att folk tvingas till oseriösa bostads-

förvaltare som en sista utväg. Man förstår också att människor är tvungna att göra det när de inte har några andra valmöjligheter.

Därför är det oerhört angeläget att regeringen agerar. Det här är ett område där det har blivit mer och mer angeläget att agera för att förhindra dessa oseriösa hyresvärdar att exploatera människorna. Vi måste också stå upp för en social bostadspolitik. Vi måste stå upp för allmännyttan. De kommunala bostadsföretagen har en oerhört viktig roll och står för en relativt sett god bostadsförvaltning. Det är en kommunal angelägenhet via bostadsförsörjningsuppdraget att vara bostadsförvaltare.

Jag har i alla fall den uppgiften att Malmö i sitt remissvar på utredningen om ägande och förvaltning av hyreshus motsätter sig att förvärvslagen tas bort. Malmö stad skriver i sitt yttrande att de finner det märkligt att utredningen i så stor utsträckning har koncentrerat sina förslag på hur systemet kan förenklas för fastighetsägaren. Här handlar det alltid om balansen mellan vilka intressen vi företräder. Regeringen kommer förmodligen att fortsätta att företräda ägar- och fastighetsintressena, och jag kommer att fortsätta att företräda hyresgästintressena, den enskilda hyresgästen.

Anf. 30 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Vi kan diskutera det här länge. Jag skulle vilja förtydliga och säga att jag hade rätt när det gäller Malmö. Hyresnämnden i Malmö tycker en sak, och Malmö stad tycker en annan. Det är lite intressant. Det är en blandad kompott bland remissvaren. Därför är analysen av remissvaren särskilt viktig.

Utredarens huvudsyfte är att förbättra för hyresgästerna och ge dem möjlighet att lättare bli av med fastighetsägare som inte förvaltar fastigheten på ett bra sätt. Då har man tittat på hur förvärvslagen och reglerna för förvaltning fungerar. Vi får lite olika svar på det hela. Att vi behöver öka möjligheterna att ingripa och vidta åtgärder tycks de flesta vara överens om.

Vi får säkert anledning att återkomma till de här frågorna, som är väldigt viktiga.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:275 om åtgärder mot butiksrån

Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Krister Örnfjäder har frågat mig vilka åtgärder jag avser att genomföra, både ur ett kortsiktigt perspektiv och ur ett långsiktigt perspektiv, för att förhindra butiksrån.

Butiksrån är ett allvarligt brott med stora skadeverkningar för dem som drabbas. Förutom ekonomiska förluster är det relativt vanligt att brottsoffret lider både fysiska och psykiska skador till följd av rån.

I ett svar på en fråga från interpellanten i juli 2008 konstaterade jag att en viktig åtgärd för att bekämpa denna typ av brottslighet är regeringens stora satsning för att öka antalet poliser, särskilt då en stor del av dessa brott begås av ungdomar. För att kunna ingripa mot och förebygga

kriminalitet bland ungdomar är det viktigt att polisen blir tillgänglig och synlig där ungdomar vistas. En större andel än i dag av poliserna ska arbeta i yttre tjänst och vara närvarande på tider och platser där de bäst behövs.

På dessa områden har viktiga steg tagits. En kraftig ökning av antalet poliser pågår med målet att det 2010 ska finnas 20 000 poliser. Fler poliser arbetar i yttre tjänst och är närvarande på tider och platser där de bäst behövs. Samverkan mellan polisen, kommuner och övriga delar av samhället byggs successivt ut. Under våren kommer regeringen också att fördjupa arbetet med hur vi bäst motverkar ungdomars brottslighet.

Vad gäller allvarliga våldsbrott anser regeringen att det finns skäl för skärpta straff. Straffnivåutredningen föreslog i sitt slutbetänkande i höstas att straffen för sådana brott ska skärpas. Vid straffmätningen ska det särskilt beaktas om gärningen har inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet till person. Utredningen föreslog dessutom att större hänsyn ska tas till om det finns försvårande eller förmildrande omständigheter. Förslagen är på remiss och kommer därefter att beredas inom Regeringskansliet.

Anf. 32 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret. Anledningen till att jag har ställt den här interpellationen är bland annat det svar som jag fick i somras på en fråga i motsvarande ärende. Man har sedan dess i tidningar, radio och tv fortsatt att matas med uppgifter om olika brott. Det gäller såväl våld mot människor, ekonomiska brott som brott mot butiker.

Enligt uppgift blev 2008 det år då antalet anmälda butiksrån i hela landet för första gången passerade 1 000. Totalt anmäldes 1 009 butiksrån, vilket var en ökning med 25 procent jämfört med föregående år. Ökningen av rån accelererar kraftigt, och det som bara blir en notis i tidningen är en svår händelse för den personal, de ägare och i vissa fall även kunder som drabbas av rånarnas framfart.

Det är därför alldeles nödvändigt att samhället snabbt agerar, träder in och på olika sätt ser till att man påbörjar ett arbete för att få ned antalet butiksrån. Detta måste naturligtvis ske genom flera olika insatser samtidigt. Det gäller att tänka både långsiktigt och i det korta perspektivet.

Som jag tidigare nämnde ställde jag sommaren 2008 en skriftlig fråga till justitieministern och undrade vad hon avsåg att vidta för åtgärder för att minska antalet butiksrån. Ministern svarade då att man skulle utbilda fler poliser, att poliser och andra aktörer måste samverka och att regeringen gett Brottsförebyggande rådet i uppdrag att leda arbetet med att öka just samverkan mellan kommunerna, polisen, andra myndigheter, näringslivet och övriga berörda organisationer. Därutöver berörde ministern att man parallellt med dessa åtgärder måste arbeta för att fånga upp de ungdomar som riskerar att dras in i kriminalitet.

Som jag sade har antalet butiksrån ökat kraftigt sedan jag skrev min fråga. Det är mycket värre i dag än någonsin tidigare. Men tyvärr händer det inte så mycket. Otryggheten för dem som arbetar inom handeln var stor tidigare och är ännu större i dag.

Det är naturligtvis viktigt både med fler poliser och med bättre samverkan i samhället. Men den stora och mest angelägna frågan är hur vi snabbt ser till att antalet presumtiva rånare minskar kraftigt. Därutöver är

det nödvändigt att arbeta med att öka säkerheten för de anställda genom att ge säkerhetsutbildning och att skapa säkrare butiker.

Jag ställde därför frågan och har nu fått svaret och kan konstatera att jämfört med det svar jag fick på frågan i somras är det i princip samma svar. Jag säger inte att svaret är fel, men jag tycker ändå att utvecklingen borde ha gjort att några ytterligare åtgärder hade vidtagits, och några ytterligare lärdomar borde ha dragits.

Jag tycker också att det kan behövas fler poliser som aktivt kan beivra den här typen av brott. Men jag har inte sett den effekten; jag har inte sett att polisen prioriterar den här typen av brott. I stället kan man läsa i olika branschtidningar uttalanden i stil med att det går rykten på stan att det är omöjligt att åka dit och att om man gör det händer det inte så mycket. Det är vad branschfolket ser har hänt sedan dess. Det är ett uttalande som är ungefär en månad gammalt.

Anf. 33 DAN NILSSON (s):

Fru talman! I dag, förmodligen i kväll, kommer det att ske minst två butiksrån, förmodligen mellan kl. 18 och 24. Så ser det ut varje dag. Då ska man komma ihåg att när butiksrånen sker är det alltid med inslag av hot eller våld. I fyra fall av tio använder rånaren eller rånarna sig av skjutvapen, och det är vapen som riktas mot butiksanställda eller butiks-innehavare som tvingas lämna ifrån sig pengar, varor eller vad det nu kan vara.

Det har blivit så att butiksrånen, näst efter personrånen, är den största kategorin rån i Sverige. De är långt mer vanligt förekommande än rån mot både banker och värdetransporter, och det är de två sistnämnda som det oftast hörs om i debatten på tv, radio och i pressen.

Jag har läst justitieministerns svar till interpellanten, och jag känner ungefär som min kollega här att det inte ger så mycket. Visst, jag håller fullkomligt med om att det behövs fler poliser, även om jag är lite tveksam till resultatet. Det kommer ju rapporter från olika län som tvingas dra ned mer eller mindre. En höjning av straffsatsen går givetvis också att diskutera, och det kan vara en lång diskussion om det kan hjälpa mot butiksrånen. Men det som är viktigt att komma ihåg är att det är mänskligt det handlar om, och många som varit med om en sådan här dramatisk händelse får hela sitt liv krossat.

Vad jag är intresserad av är att höra om andra åtgärder. Det finns flera saker som man kan göra än att höja straffet eller sätta in fler poliser. Precis som jag inledde med att säga sker de flesta rånen kvällstid, ungefär hälften av rånen mellan kl. 18 och 24. Då är det intressant att titta på om det är värt att göra något åt de gigantiska öppetiderna i samhället i dag. Krister Örnfjäder var inne på säkerhetsutbildning.

Ensamarbete är oerhört allvarligt. Jag har flera gånger varit inne i olika butiker här i Stockholm som har anställda som, om de är 18 år är det nog väldigt bra, jobbar på kvällar och när det är mycket folk i rörelse.

Givetvis är den största anledningen till att butiksrånen sker att stora summor är i omlopp och att de finns relativt lättillgängligt om man jämför med banker. Speciellt de större butikskedjorna här i landet har börjat med slutna kontanthantering. Som jag uppfattar det kanske det finns ett behov av att titta på sådana lagförslag om man ska kunna behålla en vettig arbetsmiljö i butikerna.

Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Först kan jag hålla med om att det delvis är samma svar, för fler poliser och synliga poliser är viktigt. Det kommer faktiskt nya poliser kontinuerligt. Vi måste också titta på straffen.

Det finns ändå en del som är delvis nytt i svaret och som jag gärna lägger ned mer kraft på. Bland annat funderar vi mycket över vad vi ska göra för att förstärka insatserna mot ungdomsrånen. Av Brås statistik framgår att ungefär 42 procent av dem som är misstänkta för butiksrån är 15–20 år – 42 procent! Ytterligare 23 procent är 21–24 år. Det är alltså väldigt unga förövare.

Precis som Dan Nilsson pekar på går man gärna på butiker där det är någon som arbetar ensam och vid vissa tidpunkter. Det är ganska små summor eller värden som man kommer åt, men man ställer ju till väldigt stor skada.

Det finns många skäl att fundera över vad man kan göra för att åstadkomma förbättringar. Det är klart att den här typen av rån är enklare att utföra än bankrån och annat. Det är också en annan kategori förövare i väldigt stor utsträckning.

En rapport som jag tror att Handelsanställdas förbund har gjort speglar problematiken. Den pekar på att trots att vi i arbetsmiljölagen har regler som säger att man kontinuerligt ska få säkerhetsutbildning har inte alla fått det den senaste tiden. Det visade sig att under de senaste tre åren hade varannan Handelsmedlem inte alls fått någon säkerhetsutbildning, och det är lite bekymmersamt.

Det finns en del sådana här saker att fundera över också inom branschen. Här tror jag att det är otroligt viktigt med en samverkan med polisen, att man pratar med varandra för att se hur man kan komplettera insatserna.

Handelsanställdas förbund har också tagit fram ett 13-punktsprogram – jag ska inte dra det här – med olika saker som man kan göra i butiker och annat för att stärka säkerheten men också för att underlätta polisens arbete och möjligheter att utreda och så småningom lagföra dem som ägnar sig åt den här typen av rån.

När det gäller ungdomssidan har vi också aviserat en del åtgärder. Vi vill att brott som begås av väldigt unga utreds, för det är ofta en trappa där man kommer in på den här typen av rån ganska snabbt. Som sagt behöver vi samla ihop ett större paket.

Vi driver på rätt mycket för att se till att polisen har överenskommelser med alla kommuner för att se hur helheten ser ut. Det är framför allt ska jag dock säga storstadsregionerna som har den stora andelen butiksrånen. Hur det ser ut i olika stadsdelscentrum och liknande är oerhört centralt. Här måste kommun, polis och andra samverka. Det gäller i synnerhet där man har väldigt många ungdomar.

Vi ser över lagen om allmän kameraövervakning, vilket är oerhört viktigt för tryggheten och säkerheten i butikerna. Jag kommer också att tillsätta en utredning för att se över vissa frågor som rör vapenlagstiftningen, för det är så, som också sades här, att rånarna ofta har vapen. Ibland är de riktiga och ibland inte. Men det är klart att vi måste se till att begränsa vapenanvändningen och tydliggöra det ansvar man har om man på det här sättet använder vapen för att hota människor.

Anf. 35 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! I svaret som jag har fått nämns också att regeringen under våren kommer att fördjupa arbetet med hur vi bäst kan motverka ungdomars brottslighet. Jag är intresserad av att få lite mer kött på benen när det gäller just den delen, för jag tror att det kanske är nyckelfrågan.

Jag har inte lösningen på problemet. Jag ser bara att det finns olika saker i samhället som gör att en sådan här utveckling riskerar att fortsätta i ännu högre fart än i dag. Utanförskap är en sådan sak. Om möjligheterna att få inkomster på annat sätt minskar är det också en anledning till att söka en sådan här dålig väg att gå.

Jag måste ändå konstatera att det finns en övertro på att fler poliser ska bli synliga ute på stan. Jag ser inte det resultatet hemma hos mig. Jag ser inte det resultatet hos dem jag pratar om. Jag ser inte det resultatet när jag pratar med polisen. Det besked som jag har fått är att de ekonomiska problem som finns ute hos polismyndigheterna får till resultat att det blir fler och fler poliser som har mer och mer arbete inomhus i stället för utomhus – rätt eller fel, men det är svaret jag får. Utvecklingen som jag och många andra har redovisat pekar i riktningen att det blir fler och fler brott av det här slaget.

Det uttalande som jag refererade till, att man anser det som mer eller mindre riskfritt, pekar också åt det hållet. Det är färre och färre synliga poliser. Det är möjligt att de finns någonstans, men inte där det finns risk för att de här brotten begås.

Vi har faktiskt kommit så långt i den här negativa utvecklingen att vi för en månad sedan fick det första ärendet i Sverige där en person som hade haft en mindre butik i Malmö som hade blivit rånad så ofta fick problem som sedan blev klassade som arbetsskada. Då har det gått väldigt långt. Dessutom har resultatet blivit att han sedan något år tillbaka inte har möjlighet att ha kvar sin butik på grund av att han helt enkelt har blivit rädd för att gå dit. Så ofta blev han rånad.

Då kan man inte säga att man inte hade hotbilden klar för sig, om man ser det från myndighetens synpunkt. Om han har blivit rånad tio–tolv gånger på lika många år måste man ha haft väldigt klart för sig att man borde sätta in den här synliga polisinsatsen där.

Jag fick det svaret i somras också att samverkan mellan polis, kommuner och övriga delar av samhället successivt byggs ut. Jag har försökt att kontrollera det hemma, och jag ser inte det heller riktigt. Det kan bero på att jag inte bor i en storstad. Jag hoppas att det är bättre där, men tyvärr verkar inte utvecklingen peka åt det hållet i den frågan heller.

Anf. 36 DAN NILSSON (s):

Fru talman! Det gläder mig att justitieministern har tagit del av Handelsanställdas förbunds rapport om butiksrån. Jag har den med mig här. *Arbetsmiljö i fara* heter den. Jag rekommenderar alla ledamöter här att ta del av den.

Justitieministern kom också in på butiksrån som ett stort arbetsmiljöproblem, och det är mycket riktigt. Det är väl det största arbetsmiljöproblemet inom handeln. Jag hoppas att justitieministern tar med sig det till sin regeringskollega arbetsmarknadsministern och talar om att den här rapporten finns och kanske även för ett resonemang om Arbetsmiljööver-

kets roll i de här frågorna och de eventuella resurser som skulle behöva tillföras där. Jag tycker att det är helt uppenbart.

År 2007 var 9,3 procent av alla anmälda rån butiksrån. År 2008, förra året, hade det ökat till 10,9 procent. Jag tycker att det är en fruktansvärt oroväckande utveckling.

Justitieministern pratade om ökad kameraövervakning, och det kan ju behövas, och även om att se över vapenlagstiftningen. Det är också välkommet. Men det grundläggande problemet är att det finns något som rånarna vill ha där inne, i första hand pengar. Man måste få stopp på detta, och då hoppas jag att justitieministern är beredd att se över lagstiftningen och se till att det finns en lagstiftning som ställer tydliga säkerhetskrav på verksamheter som hanterar kontanter.

Anf. 37 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt bra att det finns en otålighet i kammaren när det gäller att se resultat, men det tar väldigt lång tid innan man får resultat. Så är det. Vi är dessutom inne i en period när ungdomskullarna ökar, vilket gör att problemen är större. I vissa delar av våra storstäder är det väldigt många ungdomar som bor i områden där det finns stor kriminalitet, och det är ett allvarligt problem.

Det är möjligt att det inte har märkts där Krister Örnfjäder bor, men antalet poliser ökar faktiskt. I de 15 stadsdelar i Stockholmsområdet som fick nya poliskontor förra året märks det definitivt att det helt plötsligt finns lokalt förankrad polis och verksamhet. Det är betydelsefullt. Det finns till exempel i förortscentrum som Jordbro och Tensta, och detta är otroligt viktigt. Det händer mycket. Jag har också tittat i Svenljunga och på en del andra håll som inte präglas av storstadsproblem, och där kan man se resultat, men det är klart att man önskar sig mer.

I det här sammanhanget hoppas jag att Dan Nilsson kommer att driva på så att vi får gehör för det förslag som vi kommer att lägga fram om att drogtesta tidigare. I dag är det inte helt enkelt att få tillstånd för drogtester av dem som är under 15 år om inte föräldrarna är med på det. Många av de ungdomar som börjar en karriär och ger sig in i den här verksamheten har missbruksproblem. Man måste komma åt dem tidigt. Jag tror också att det viktigt att ingripa med en seriös utredning tidigt. Där har vi en del att göra.

Förra veckan tillsatte vi en utredning under ledning av Carin Götblad, som är länspolismästare i Stockholm, som bland annat ska titta på rekrytering av unga till kriminella nätverk. En del av de inträdesprov man brukar få göra för att få vara med i de här kriminella nätverken handlar om att begå brott av allvarligt slag. Rån kan vara en sådan verksamhet, så även här försöker vi bidra. Jag tror att det finns skäl att arbeta med detta.

Jag tror att vi behöver jobba brett. Jag tror på samverkan. Jag tror att vi måste jobba med Handelsanställdas förbund, handelsföretagen och andra för att hitta olika åtgärder där vi kan samverka. Jag tror inte att det räcker med synliga poliser i en förort. Jag tror att man också måste ha vettig fritidsverksamhet, en bra skola och aktiva föräldrar, det vill säga hela paket. Vi måste hitta sätt att åstadkomma det.

Det vi har åstadkommit är att polisen nu i kommun efter kommun åtminstone träffar kommunala företrädare och är med och diskuterar hur problemet ser ut där så att man kan dra åt samma håll. Det har inte skett

tidigare, och jag tror att det har varit allvarligt. Jag inbillar mig inte att vi får ett resultat omedelbart, men jag tror att det sakta men säkert kan få betydelse.

Jag tror inte heller att Socialdemokraterna eller något annat parti här i riksdagen egentligen menar att vi ska förbjuda jouröppna butiker, lägga oss i vilka avtal man har om hur man ska lägga upp arbetet eller att vi skulle ta över säkerhetsutbildningen av butiksanställda. Vi måste hitta samverkansformer där många drar sitt strå till stacken. Då borde vi kunna se resultat.

Jag är lika bekymrad som interpellanten över att brottsligheten på det här området ökar. Dessbättre sjunker den på några andra områden.

Anf. 38 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att man inrättar fler och fler poliskontor. Jag önskar att man gjorde det i alla delar av Sverige. Tyvärr ser jag inte den utvecklingen hemma hos mig i min del av Sverige. Där blir det färre och färre kontor, och de som finns blir mindre och mindre bemannade. Jag lyckönskar dem som får del av den här satsningen. Jag hoppas att den kommer att fördelas till fler, så att även jag och de som jag företräder i den delen av Sverige får möjlighet att se en sådan här positiv utveckling.

Jag tror också att det är nödvändigt att det finns poliser som har kontakter med myndigheter och andra för att komma åt det här problemet. Men för att lyckas med det måste det finnas personer som är där och gör jobbet. Därför måste man se till att man har en sådan bemanning att man klarar av en sådan situation.

För några veckor sedan hade vi en liknande diskussion här om polisens resurser. Då pekade jag på att man i Kalmar län riskerar att ha en mindre bemanning under sommaren än vad man normalt har på grund av att regeringen endast har gett pengar för ett halvår framåt och sedan ska återkomma. Jag vet att ministern har varit på besök där sedan dess, och jag hoppas att myndigheten fick ett lugnande besked som gjorde att man kan planera för en ökad bemanning under sommaren, eftersom Kalmar län är ett turistlän och har ett större behov av fler poliser under den perioden än man kanske har under resten av året.

För att man ska klara av det här tror jag inte att det räcker med exempelvis att man får fler poliser eller att straffen blir längre, utan det behövs många andra åtgärder också. Jag hoppas att det som ministern har satt i gång med nu kommer att utmynna i någon form av nationell plan. Jag tror att regeringen måste gå före och visa med hela handen att man prioriterar den här typen av brottslighet.

Anf. 39 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Ja, om det blir en handlingsplan eller vad vi ska kalla det vet jag inte, men jag hoppas att vi ska kunna samla ihop det här. Vi behöver ta ett häv när det gäller ungdomsproblematiken, därför att rekryteringen in till kriminalitet får sådana följder i ett längre perspektiv, och den är allvarlig nog som den är. Det här är ett område där jag tror att vi kan göra mer. Vi kommer att lägga fram en del förslag i vår, men jag tror att vi får jobba lite extra med det.

Det gäller inte minst den analys man kan göra av vilka förövarna av butiksrån och annat är. Den talar för att man faktiskt får ställa sig några frågor här om hur de här ungdomarna mår, var de befinner sig och varför det blir som det blir, så att man kan arbeta på rätt sätt. Det finns en del att göra här.

Jag satt och funderade länge på var någonstans, du, Krister Örnfjäder hör hemma. Jag är så glad att du sade Kalmar, för annars visste jag inte vad jag skulle svara. Kalmar är ju inte sämre än många andra ställen, höll jag på att säga, och inte bättre heller, dessvärre. Men jag var som sagt där nyligen. Vi invigde ett nytt polishus och ett bättre samarbete med åklagarna, vilket är nog så viktigt när det gäller ungdomskriminella. Ett bra samarbete kan skynda på hanteringsprocesserna och göra att man jobbar mer målinriktat. Jag tror att det kan vara en riktigt bra utgångspunkt för utvecklingen av polisarbetet i Kalmar.

Sedan hade jag en särskild sittning med en grupp ungdomspoliser som man har i Kalmar. Det man såg var väl styckevis och delat, kan man säga, men det är ändå bra att polisen i Kalmar har en grupp poliser som arbetar specialinriktat för att se ungdomsproblematiken och arbeta med den. Jag tror nog inte att de kommer att låta vare sig länspolismästaren eller någon annan ha det särskilt lugnt, för de var både engagerade och medvetna om betydelsen av sitt arbete. Där har jag alltså gott hopp, och jag tror att det bådar gott också framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellationerna 2008/09:280 om polisen, 282 om domstolarna, 283 om Åklagarmyndigheten och 284 om Kriminalvården

Anf. 40 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström har frågat mig vilka initiativ jag planerar att ta för att polisens styrning av sin verksamhet ska bli bättre och vilka initiativ jag avser att ta för att effektiviteten vid domstolarna, Åklagarmyndigheten och Kriminalvården ska öka.

I budgetpropositionerna för 2007 och 2008 har regeringen tillfört rättsväsendet ca 2 miljarder kronor. Regeringen fortsätter att satsa på rättsväsendet för att kampen mot brottsligheten ska bli effektiv och har i budgetpropositionen för år 2009 tillfört rättsväsendets myndigheter ytterligare 475 miljoner kronor.

För att rättsväsendets myndigheter ska kunna svara upp mot regeringens högre krav kommer regeringen att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2010 och närmare redovisa vilka ytterligare resurstillskott och åtgärder som krävs.

En förutsättning för dessa resurstillskott är dock att effektiviseringen av rättsväsendet fortsätter. Vi genomför därför också den största genomlysningen någonsin av rättsväsendet. Under mandatperioden 2007–2010 ställer regeringen betydligt högre krav på rättsväsendets myndigheter. Det handlar bland annat om att öka den polisiära närvaron, säkerställa en effektiv åklagarverksamhet, värna kvaliteten i den dömande verksamheten, utveckla innehållet i verkställigheten, skapa fler häktes- och anstaltsplatser och stärka brottsoffersperspektivet i hela rättskedjan.

Under de närmaste åren kommer en central del av regeringens styrning av rättsväsendets myndigheter att handla om kvalitetssäkring och förbättrade resultat. Effektivitetshöjande insatser som på olika sätt bidrar till att myndigheterna kan lösa sina uppgifter på ett mer rationellt och kostnadseffektivt sätt måste kontinuerligt identifieras och utvecklas. Inom Justitiedepartementet pågår för närvarande ett arbete där målsättningen är att identifiera och föreslå åtgärder för minskad belastning, ökad effektivitet och förbättrat resultat inom rättsväsendet.

Rikspolisstyrelsens styrning av polismyndigheterna måste vara tydlig och effektiv för att de ska kunna arbeta enligt riksdagens och regeringens intentioner. Regeringens satsning på fler poliser ska naturligtvis leda till ett bättre verksamhetsresultat. Även kraven på effektiv resursanvändning och budgetdisciplin är höga. Inom ramen för den effektivitetsöversyn som pågår har därför Ekonomistyrningsverket fått i uppdrag att utvärdera om Rikspolisstyrelsens styrning, kontroll och uppföljning av polismyndigheterna är tydlig och effektiv. Vidare har ett konsultföretag fått i uppdrag att utreda om polisorganisationen har en ändamålsenlig delegering, struktur och bemanning. Redovisningarna lämnades den 30 januari, och förslagen bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

Vad gäller Åklagarmyndigheten ser vi att ärendeinflödet ökar varje år, och myndighetens bedömning är att det kommer att fortsätta så även framdeles. Regeringen har tillfört Åklagarmyndigheten 80 miljoner kronor i år för att hantera det ökade inflödet av ärenden. Samtidigt som regeringen har tillfört Åklagarmyndigheten pengar vill vi också säkerställa att resursutnyttjandet sker på ett effektivt sätt och att kvaliteten är god. Ett led i det arbetet är att regeringen gett Ekonomistyrningsverket i uppdrag att utreda om Åklagarmyndighetens interna styrning och kontroll säkerställer ett effektivt resursutnyttjande. Justitiedepartementet följer noga utvecklingen inom Åklagarmyndigheten, och jag utgår ifrån att Ekonomistyrningsverkets rapport kommer att utgöra ett värdefullt bidrag om vilka åtgärder som kan komma att behöva vidtas för att effektivisera verksamheten ytterligare. Uppdraget kommer att redovisas den 13 februari 2009.

Arbetet med att vidareutveckla och anpassa verksamheten i domstolarna till dagens krav måste fortsätta och intensifieras. Likaså måste arbetet med att minska målbalanserna fortsätta. Den dömande verksamheten har under de senaste åren präglats av ett omfattande utvecklingsarbete i syfte att skapa en väl fungerande domstolsorganisation och ändamålsenliga processregler. För att långsiktigt kunna garantera en hög kvalitet och effektivitet i verksamheten har en översyn av tingsrättsorganisationen genomförts. Med samma målsättning pågår nu ett arbete med att se över den nuvarande länsrättsorganisationen. När det gäller det processuella regelverket har bland annat reformen En modernare rättegång skapat nya förutsättningar för den dömande verksamheten, och regeringen fortsätter nu arbetet med att skapa ett modernt processuellt regelverk genom att bland annat ta fram ett förslag till en ny delgivningslag. Inom ramen för regeringens effektivitetsöversyn har Statskontoret fått i uppdrag att utvärdera domstolarnas inre organisation och arbetsformer. I uppdraget ingår bland annat att analysera sambandet mellan formen för en domstols inre organisation och dess förmåga att uppnå målet att verksamheten ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv samt att belysa de administ-

rativa och ekonomiska konsekvenserna av valda arbetsformer och organisatoriska lösningar.

Inom ramen för regeringens arbete med att se över effektiviteten inom hela rättsväsendet har en särskild utredare fått i uppdrag att följa upp Kriminalvårdens arbete med att effektivisera verksamheten samt att föreslå ytterligare åtgärder för ökad effektivitet. Utredarens uppdrag omfattar också en granskning av effektiviteten i Kriminalvårdens arbete när det gäller lokalförsörjning samt en analys av Kriminalvårdens genomförda och planerade investeringar på säkerhetsområdet. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2009.

Effektiviseringen av rättsväsendet är en högt prioriterad fråga för regeringen, och jag kommer givetvis att noga följa rättsväsendets insatser på området och vid behov vidta de åtgärder som är nödvändiga.

Anf. 41 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. För första gången ser jag att den felaktiga uppgiften om den största satsningen är borta. Jag tackar för det. Då är vi överens och behöver inte bråka om vem som gjort den största satsningen. Underhållningsvärdet i våra debatter om vem som gjort det är ganska litet.

Jag vill också säga att det som framför allt präglat effektiviseringen är att man lagt ihop fyra interpellationer om fyra helt olika rättsområden. Det tror jag inte att man gillar vid myndigheterna. Vi kommer dock hem lite tidigare i kväll, och jag kan försäkra Beatrice Ask att mina barn gillar det. Men med tanke på läget vid varje myndighet vore det väl värt att ha en interpellationsdebatt i taget. Vi har dock många tillfällen till interpellationsdebatter i vår och kan därför återkomma till dem.

Jag tänkte berätta lite om bakgrunden under de senaste åren. Före valet sade Moderaterna, år 2005, att om de vinner valet blir det 1 ½ miljard mer än Socialdemokraternas förslag – inte mer över huvud taget, för det vill alla partier, utan mer än det som Socialdemokraterna föreslår. Det var inga dåliga löften med tanke på att ekonomin vid den tiden var i balans. Det utbildades 4 000 poliser under förra mandatperioden. Det hade varit en historisk satsning om det varit på det sättet.

Det visade sig dock vara fel. I stället blev det lika mycket, och nu vill vi till och med satsa en halv miljard mer än de borgerliga. Det är egentligen inte så förfärligt mycket eftersom budgeten är på 17 miljarder, men det blev alltså resultatet.

Man kan ägna sig åt sifferexercis med miljarder hit och dit, men det är inte det viktigaste. Det som gör mig och många andra runt om i landet bekymrade, oavsett om man tillhör Socialdemokraterna eller Moderaterna, är att hela ekonomin havererat. Den går fullständigt på kredit. Nu är det uppe i 4 ½ procent, vilket vad jag känner till motsvarar det största underskottet någonsin. Det är möjligt att jag har fel, att det var något liknande på 90-talet när vi tillsammans skulle reda ut ekonomin, men det är ändå historiskt sett det största underskottet.

Därför måste jag fråga Beatrice Ask: Hur kunde det gå på det sättet? Hur kunde ni på två och ett halvt år köra ekonomin fullständigt i botten? Under den tid Beatrice Ask varit minister har underskottet ökat med ett par miljoner per dag – varje dag i två och ett halvt år! Det är historiskt. Det har ingen annan minister måktat med, oavsett hög- eller lågkonjunk-

tur. Och detta har skett då vi under största delen av tiden haft högkonjunktur.

Det får naturligtvis konsekvenser. Det får konsekvenser inom polisen eftersom det blir färre civilanställda. Nu säger man att det inte av enbart ekonomiska skäl ska sparkas några, men om det gäller rationaliseringar går det bra. Och framför allt: Man återanställer inte dem som slutar. Medan vi får fler poliser på kredit – man kan naturligtvis lova hur mycket som helst om man inte betalar för det – får vi alltså färre civilanställda.

Åklagarnas situation i våras och under vintern, som jag varnade för förra hösten, blev en trist verklighet för de brottsoffer som fick rättegångar inställda, för de vittnen som fick gå hem och inställa sig en annan dag, för misstänkta personer som fick rättegångarna uppskjutna. Allt detta skedde för att ekonomin inte räckte till.

Det handlar inte bara om siffror som vi debatterar i riksdagen, utan det får konsekvenser för människor som har lidit. Du är skyldig en förklaring, Beatrice Ask. Hur kunde du vända en ekonomi som var i balans till att störtdyka? Nu är underskottet det största någonsin, ett underskott på bortåt 700–800 miljoner kronor.

Anf. 42 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! Jag är lite grann inne på samma tema som Thomas Bodström. Jag skulle nämligen vilja ta upp resursfrågorna.

Jag kan understryka det som Thomas Bodström sade om det utrymme som rättsväsendet, och framför allt polisen, lovades i valrörelsen. Nu kan vi resumera det hela, och resultatet är förskräckande. Av de officiella uppgifter vi får kan vi se att det befarade underskottet kommer att ackumuleras till enorma belopp. 2010–2011 är vi uppe i nästan 4 miljarder. Redan i år kommer polisen att ha förbrukat nästan 800 miljoner mer än vad de egentligen har i anslag. Om man lånar pengar ska de också betalas tillbaka. Jag utgår från att regeringen kommer att föreslå att man på något sätt täcker upp detta, men det räcker inte. Det behövs ytterligare pengar.

Det finns ett löfte om att vi 2010 ska ha 20 000 poliser. Varje polis kostar i storleksordningen en halv miljon, och man måste därför se till att myndigheten har pengar till det. Det behövs lokaler, utrustning, vapen, bilar, uniformer, skyddsutrustning och så vidare. Poliserna kan inte sättas i tjänst om det inte är reglerat.

Jag ser på detta både som lekman och som riksdagsledamot, men jag ser på det även utifrån en annan utgångspunkt. Jag har haft möjlighet att följa polisens verksamhet i 30 år – ingen kanske tror mig när jag säger det – som ordförande i olika polisstyrelser. Jag är ordförande i polisstyrelsen i Västerbotten och har god insyn i hur det fungerar. Uppriktigt sagt är jag orolig för hur vi ska få det att fungera.

Om vi ska ha en effektiv polisorganisation förutsätter det att vi även har en stöd- och supportverksamhet som fungerar. Där är de civilanställda ett viktigt instrument. Nu måste vi dessvärre byta ut civilanställda och andra som haft arbete vid myndigheterna, arrestvakter och annat, mot poliser. Det kan inte vara meningen att polisorganisationen ska fungera på det sättet.

Vi kommer i en senare interpellationsdebatt att ta upp organisationsfrågan, men redan av detta svar ser vi att justitieministern är övertygad

om att styrningen av polisen måste förbättras. Man måste effektivisera verksamheten; det kan jag villigt hålla med om. En del i det är naturligtvis att se över myndighetsstrukturen, men det får vi lov att återkomma till.

Redan nu skulle jag dock vilja säga att en så viktig fråga som att utreda polisens organisation – det har delvis inletts i Regeringskansliet; den är lagd på Ekonomistyrningsverket, på någon konsult – kräver en noggrann genomlysning. Man borde därför ha tillsatt en rejäl utredning för att komma underfund med problemen. Det är den största myndighet som staten har. Den förbrukar nästan 20 miljarder och har ca 27 000 anställda. Det är den enda myndighet som har våldsmonopol, och det kräver att vi vanliga medborgare har fullgod insyn i den. Därför tror jag att man måste gå igenom regelverket ganska noga. Så småningom kanske resultatet visar sig i förslag om att skapa en enda myndighet av polisen. Jag tror att man noggrant måste överväga den modellen.

Anf. 43 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Om man lyssnar på debatten tror jag att man blir ganska förvirrad. Det må vara att Beatrice Ask och Thomas Bodström har helt olika bild av hur rättsväsendets ekonomi är just nu, men dessutom har justitieministern en annan bild än exempelvis Jan Andersson, Rikspolisstyrelsens ekonomidirektör, som i tidningen Privata Affärer den 26 januari säger att det inte går att hantera underskotten vid polisen med besparingar. Orsaken till underskottet är, säger han, att regeringen inte räknar upp anslagen lika mycket som lönerna ökar.

Samtidigt finns kravet på 20 000 poliser år 2010. Okej för att Beatrice Ask och Thomas Bodström har olika syn på hur det står till med ekonomin inom polisväsendet. Men hur kommer det sig att justitieministern och ekonomidirektören vid Rikspolisstyrelsen har det? Det är ganska oroväckande, och jag undrar därför vad justitieministern har för svar på det.

Den borgerliga regeringen använder ofta ordet ”historisk”. Vi har nyss varit med om en historisk energiuppgörelse. Vi är med om historiska satsningar och historiska genomlysningar. Något som faktiskt är historiskt är att borgerliga regeringar har en förmåga att lämna över ekonomier i fritt fall. De underskott vi ser nu har tillkommit under högkonjunktur. Nu tror Konjunkturinstitutet att vi får negativ tillväxt år 2009. Det har inte Sverige haft sedan krisåret 1993. Vi kommer att ha negativ tillväxt. Samtidigt tror man att vi kommer att få ett underskott på 82 miljarder i statsbudgeten.

Då känns det väldigt oroligt för mig som riksdagsledamot i justitieutskottet när jag hör en justitieminister som inte delar oron för vad som sker inom rättsväsendets olika delar när ekonomin i landet ser ut att vara i fritt fall, även ekonomin inom rättsväsendets olika delar. Hur ska de personer som jobbar i de här sektorerna kunna sköta sina jobb och genomföra det viktiga arbete de har att göra utan rätt förutsättningar?

Justitieministern! Hur kommer det sig att du har så olika syn på till exempel polisens ekonomi jämfört med Rikspolisstyrelsens ekonomidirektör? Det är min fråga.

Prot. 2008/09:67
10 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 44 HENRIK VON SYDOW (m):

Fru talman! Det här är på flera sätt en utmärkt dag att föra denna interpellationsdebatt, inte minst mot bakgrund av att rikspolischef Bengt Svensson den här förmiddagen var i riksdagens justitieutskott för att svara på frågor om ekonomin inom polisen. Det är ett mycket kort underlag som finns till de här interpellationerna. Det kanske är ett skäl till att de har blivit sammanslagna. Det finns skäl att tillföra det Bengt Svensson sade vid riksdagens justitieutskotts sammanträde i dag som underlag till diskussionen.

Ni får gärna korrigera mig om jag uppfattar Bengt Svensson felaktigt. Men han är mycket tydlig på två punkter.

Det ena är att polisens ekonomi är i balans. Det är felaktigt att prata om obalanser i polisens ekonomi.

Det andra är att polisen har full kontroll över sin ekonomi.

Återigen: Korrigera mig om jag missuppfattade rikspolischefen! Men detta var hans mycket tydliga budskap vid dagens sammanträde med justitieutskottet.

Rikspolisstyrelsen har tidigare meddelat att polisaspiranterna från 2009–2010, nästan 3 000 polisaspiranter, kommer att anställas. Det är någonting fantastiskt och verkligt historiskt. Det är inte bara 3 000 nya poliser; det är 3 000 fler poliser. Vi går från 17 000 till 20 000 poliser. Enligt rikspolischefens skrift kommer det målet att uppfyllas till halvårsskiftet 2010. Jag är mycket glad över att Allians för Sverige hade med detta som ett viktigt vallöfte. Jag skulle vilja att fler partier, också oppositionspartierna, klart och fullt ut omfattade den numerära målsättningen om antalet poliser. Vi vet att det betyder mycket för tryggheten.

Ett annat besked som rikspolischefen i dag hade med sig var att år 2008 resultatmässigt var ett mycket bra år, bättre än de tidigare åren. Antalet våldsbrott och misshandelsbrott, de brott som så påtagligt bidrar till att minska tryggheten, inte minst kvinnors trygghet, faller nu. Den brottskurvan är bruten. De anmälda brotten minskar i antal. Det är en stor framgång. Det är på det här fältet som fler poliser har betydelse för att öka tryggheten.

Det som justitieministern skriver om och redogör för inför riksdagen i sitt interpellationssvar är otroligt viktigt: Parallellt med den här utvecklingen och den här satsningen är det ohyggligt viktigt att granska effektiviteten i polisen. Varje skattekrona ska vi få valuta för. Det är jätteviktigt med de satsningar som alliansregeringen nu har gjort och vågat prioritera. Varje skattekrona ska få effekt, så att tryggheten verkligen ökar.

Som sagt: Varje skattekrona som det slarvas med på det här fältet innebär att effektiviteten blir lägre. Vi behöver pengar som satsas för att bekämpa mängdbrotten och villainbrotten, för att vi ska kunna vara starka mot ungdomsbrottsligheten och bekämpa den organiserade brottsligheten. Fler poliser är en kvinnofridsreform. För deras skull behöver polisen vara effektiv i sitt arbete.

Ekonomistyrningsverket har granskat RPS styrning. Man kan notera att den granskningen visar på ett väsentligt mer effektivt arbetande RPS än 2005, för ett par år sedan, när Riksrevisionen gjorde motsvarande utredning. Utvecklingen går i rätt riktning. Det finns förstås fortfarande utmaningar. Det vore förstås intressant om justitieministern ville kom-

mentera det som Ekonomistyrningsverket ger som förslag på ytterligare effektiviseringar av polisens verksamhet.

Prot. 2008/09:67
10 februari

I detta anförande instämde Helena Bouveng, Anders Hansson, Inge Garstedt och Ulrika Karlsson i Uppsala (alla m).
(forts.)

Svar på
interpellationer

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

8 § (forts.) Svar på interpellationerna 2008/09:280 om polisen, 282 om domstolarna, 283 om Åklagarmyndigheten och 284 om Kriminalvården

Anf. 45 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är alltid svårt att återkoppla till en diskussion som vi hade för två timmar sedan. Thomas Bodström ställde frågan till mig i en interpellation hur styrningen och effektiviteten av verksamheterna inom rättsväsendets myndigheter ska bli bättre. Det intressanta är att ingenting av den frågeställningen har tagits upp i de inlägg som har varit. Det har i stället handlat om polisens ekonomi, en nog så viktig fråga.

Låt mig säga följande om de ekonomiska frågorna. Det är ändå viktigt att komma ihåg att polisen för förra året gjorde ett anslagssparande på 28 miljoner kronor. Prognoserna för år 2009 ser dystrare ut, men jag menar att vi har ganska bra koll på det arbete som bedrivs när det gäller ekonomin. Det är dessutom alldeles nödvändigt med tanke på de stora resurstillskott som har kommit de senare åren att lysa igenom verksamheten noggrant och studera just det som var frågan, nämligen effektiviteten, resursanvändningen och styrningen, vilket jag försökte redovisa i mitt svar på interpellationen.

Vi har också varit väldigt tydliga i budgetpropositionen om att genomlysningen syftar till att vi ska återkomma i budgeten år 2010 med svar på vad vi tycker behöver åtgärdas. Vi är väl medvetna om att man nu använder sin anslagskredit, vilket inte är ovanligt om man ser det i ett längre perspektiv. Det har också skett tidigare när det gäller myndigheterna.

Det intressanta är ändå vad som har hänt under de senaste åren. Alliansregeringen har tillfört polisen 1,3 miljarder kronor, och rättsväsendet har också fått substantiella ökningsar. Under den förra mandatperioden fick vi fler poliser, 1 400 netto. Den här regeringen har sett till att åstadkomma nästan dubbelt så mycket, 2 700 netto.

Antalet civilanställda inom polisen kommer vid årets utgång enligt prognosen att vara 300 fler än när Thomas Bodström lämnade skutan. Vi har förstärkt verksamheten. Fler medarbetare gör att rättsvårdande myndigheter kan arbeta bättre. Men det räcker inte. Det är otroligt viktigt att också se till att vi på andra sätt ökar effektiviteten och blir effektivare i vårt arbete. Det tror jag är värt en särskild mäsas.

De redovisningar jag försökte redogöra för i mitt svar visar hur vi har genomlyst hur man använder resurser, hur Rikspolisstyrelsen förmår att styra sin verksamhet och vilka problemungar som kan finnas i verksamheten, och det är oerhört intressant. Det gäller att se till att man i till exempel Västerbotten hos Karl Gustav Abramsson har en effektiv verksamhet som utvecklas.

Nu är det ett antal månader sedan jag var där senast. Mitt intryck är att verksamheten också i Västerbotten har utvecklats positivt. Dessutom är det en väldig kreativitet i den myndigheten när det gäller att lösa en del av de glesbygdsproblem som finns. Det är inte helt lätt med stora avstånd att få verksamheten att fungera på bästa sätt för medborgarna. Där ligger man i Västerbotten på också när det gäller att arbeta gränsöverskridande med andra myndigheter.

Sedan vänder jag mig helt kort till Maryam Yazdanfar. Pris- och lönekomensation är alltid ett problem i verksamheter med mycket personalkostnader. Det brottas man alltid med. Alliansregeringen är betydelsefull. Men vi kan inte göras ansvariga för den internationella finanskrisen. Det är att göra den lite för stor, åtminstone om man sitter i regeringen.

Anf. 46 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tänkte inte med flit använda det Bengt Svensson sade, Henrik von Sydow. Jag brukar inte göra det i kontakterna med dem och sedan använda det som politiskt slagträ. Men du bad mig korrigera, och då måste jag ändå göra det. Det vore oartigt mot dig annars. Ja, det var i balans som man använde anslagskrediten. Men Bengt Svensson sade också att underskottet var 787 eller 780 miljoner kronor.

Sedan sade han också att antalet fall av misshandel hade minskat. Jag tror då att han menar utomhus. Där har det faktiskt minskat med en procentenhet. Däremot har misshandelsbrotten ökat sammanlagt med 7 procent från 2007 till 2008 och 15 procent från år 2006. Jag anklagar Beatrice Ask för mycket, men jag tänker inte anklaga Beatrice Ask för detta, utan det är mer en korrigerings. Antalet bankrån har tredubblats under den här perioden. Dessa fall av misshandel har alltså gått ned med en enda procentenhet. Alla dessa siffror står i polisens årsredovisning, så att vi får den biten klar.

Jag återkommer strax till våra olika förslag till effektiviseringar, men det är klart att det hänger ihop med ekonomin. Faktum kvarstår. Ni övertog en ekonomi i balans på så sätt att det var ett överskott. Nu är underskottet 787 miljoner, och underskottet bara växer, växer och växer. Varje dag hålls det möten runt om i Sverige där man diskuterar ekonomin. Man får ägna många stunder inomhus för att se vad man ska spara in på i stället för att vara ute och förebygga brott och bekämpa brott. På så sätt blir hela verksamheten lidande, och det är allmänheten som får betala priset för detta slöseri.

Då säger man: Men det här beror på att vi har anställt så många. Tänk om det skulle vara en konkursförhandling. Nu kan inte polisen gå i konkurs. Men tänk om man kom dit och sade: Vi har 787 miljoner i underskott. Sedan säger den som är instämd: Vi har anställt lite fler personer. Jag skulle garantera att man då skulle få se väldigt förvånade miner.

Det är väl inget problem att se till att det blir fler utbildade om man inte betalar för det. Det är väl ingen poäng. Det som är svårt är att öka antalet poliser och se till att pengarna hänger med. Annars är det väl inget problem.

Det som säkert från början var en politiskt stark symbolfråga blir man nu galen och otroligt irriterad på ute i rättsväsendet. Man är så trött på att höra symbolpolitiken. Jag kan försäkra det, Beatrice Ask. Jag träffar varje vecka dem som säger: Varför genomför man saker som man inte har råd med? Varför ska vi ta de här konsekvenserna? Varför ökar man inte i en takt som man klarar av?

Sedan tycker jag och alla andra att det är jättebra med 20 000 poliser. Men då måste det vara finansierat. Annars blir det fiasko. Jag försäkrar att man när man är orolig för underskott är oerhört trött på att höra argumentet: Men vi har ökat antalet personer. Det är inte det svar man vill höra. Det kan jag försäkra.

Det som gäller är att effektivisera. Det är inte bara att skjuta till pengar, för det har man faktiskt gjort. Även om vi vill skjuta till mer så räcker det inte bara med det, utan vi behöver mycket mer. Där är vi helt överens. Man kan göra många saker.

Några saker är följande. Prövningstillstånd för åklagare när det gäller överklagande i bötesmål. Man kan slå ihop säkerhetspolis och rikskriminalpolis i mångt och mycket. Man kan begränsa delar av huvudförhandlingen i dag. Man kan se till att det blir snabbättegång i civilmål. Man kan se till man får förhandsbeslut i tvistemål. Man kan se till att man använder halvvägshus i betydligt större omfattning.

Man kommer att få hundratals miljoner mer till verksamheten. Kanske kan man då klara av att anställa fler poliser och också råd att betala lönerna för dem.

Anf. 47 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! Jag är inne lite på samma tema som Thomas Bodström var inne på. Jag vill komplettera den redovisning som Thomas gjorde, Henrik von Sydow. I de pengar som man har fått anslagskredit på ingår inte den så kallade GOB:en och inte heller EU-ordförandeskapet. Läger man dit det är det fråga om drygt 1 miljard. Den problematiken har rikspolischefen kommunicerat med Justitiedepartementet. Det kan inte vara obekant.

Man behöver inte berätta allt som hanteras i utskottet eftersom vi så småningom ska bereda ett polisbetänkande under våren.

Jag kan berätta hur det ser ut i verkligheten. Det är sant att det funkar i Västerbotten, justitieministern. Man måste vara väldigt uppfinningsrik. Men det man ofta gör är att skjuta på nödvändiga investeringar i utrustning, material och bilar. Man skjuter också på behövlig vidareutbildning.

Jag fick häromveckan ett långt brev från en polisman som gör en ganska rejäl analys av hur han tycker att läget ser ut. Jag tycker att det

träffar mitt i prick. Det är en försynt skrivelse om hur situationen är, och jag kan säga att den inte är särskilt ljus med tanke på vad som håller på att hända.

Vi har ett stort behov av att till exempel investera i IT-utrustning och vidareutveckla IT. Det finns särskilda framställningar från Rikspolisstyrelsen om detta. Om man ska klara en effektiv verksamhet där måste man satsa pengar på den viktiga utvecklingen.

När det gäller siffran 20 000 poliser 2010 blir det nog inte mer än 19 500 om man räknar efter riktigt. Det kommer alltså att fattas 500 poliser.

Anf. 48 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Nej, jag försöker absolut inte göra regeringen ansvarig för den internationella finanskrisen. Däremot kan man ju begära att regeringen har en politik som tar ansvar för landet även när sötebrödsdagarna är över och även när den internationella finanskrisen är här.

Det är klart att det väcker ännu större oro när den borgerliga majoriteten i den här kammaren och i regeringen viftar bort den oro som vi och de rättsvårdande myndigheterna känner för de underskott och den brist på politisk styrning som vi ser finns. Regeringen är inte ansvarig för den internationella finanskrisen, men regeringen är ansvarig för de 778 miljoner som polisen går back. Regeringen kommer att vara ansvarig även när vi får en negativ tillväxt och även när statsskulden växer. Det är detta vi inte får svar på.

Anf. 49 HENRIK VON SYDOW (m):

Fru talman! Så bra att vi kan vara överens om det som Bengt Svensson var mycket tydlig med i dag, nämligen just detta att polisens ekonomi är i balans och att polisen har full kontroll över sin ekonomi. Det var han mycket tydlig med. Han var också mycket medveten om utvecklingen och följer den noggrant. Det inskräpte han förstås. Men på dessa två punkter var han mycket tydlig: Ekonomin är i balans, och polisen har full kontroll över sin ekonomi.

Det gör att allt tal och alla stora ord som ibland kommer från den här talarstolen om haveri, om fiasko och om kris rätt uppenbart blir överord. Det är överord som riskerar att demoralisera tillståndet i polisen.

Det är mycket viktigt att följa situationen noggrant. Det gör vi också med uppdrag till Ekonomistyrningsverket, och vi tar ansvar för strukturella förbättringar och effektiviseringar.

Låt oss lyssna på vad Polissverige säger i tidningen Svensk Polis som svar på frågan om hur allmänheten kommer att märka av förändringar i svensk polis 2009. I Blekinge säger man: Med resurstillskott av polisspiranter kan allmänheten förvänta sig fler poliser på stan. I Gävleborg säger man: Vi räknar dessutom med en nettoökning av antalet poliser med 25 stycken under året. Stockholm säger: Det blir fler synliga poliser på Stockholms gator. Örebro säger: Myndigheten är optimistisk med tanke på den mängd nya poliser som kommer.

Jag tror att den verklighetsbeskrivningen – att lyssna på polisen och på rättsväsendet på det sättet – också är relevant. Den politiska retoriken härinne får inte bli kontraproduktiv och rent demoraliserande. Jag tror att det är angeläget att säga detta i sammanhanget.

Anf. 50 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Först vill jag gärna upprepa att det faktiskt inte är särskilt märkvärdigt att använda anslagskrediten om det handlar om att fullfölja ett av regeringen tydligt anvisat mål, nämligen att åstadkomma 20 000 poliser under verksamhetsperioden. Regeringen har dessutom tydligt angett att man under 2009 genomlyser verksamheten för att återkomma 2010 när det gäller budgeten.

Jag tror att det är alldeles nödvändigt att genomlysa verksamheten för att se till att resurser används så bra som möjligt. Av och till får vi rapporter som tyder på att alla verksamheter inte är helt effektiva och att det finns ställen där man åtminstone kan ana att det finns en potential att göra lite mer och lite bättre.

Sanningen är att Socialdemokraterna har något mer pengar i budgeten för i år, men det har varit tvärtom under tidigare år. Det löser definitivt inte de problem ni målar upp i något slags skräckprognosvision. Det är rätt andefattigt. Den lista på förslag som Thomas Bodström presenterar ger inte heller så mycket. Hur mycket pengar tjänar man på att slå ihop Rikspolisstyrelsen och Rikskriminalen? Inte särskilt mycket, antar jag.

Det är som vanligt; man kommer med förslag om organisationsförändringar som vi inte vet någonting om i stället för att komma med praktisk redovisning av vad man kan faktiskt kan göra. Vi har fått diska av tingsrättsfrågor som ni inte kunde hantera där verksamheten har fått lida av att man inte har sett till att få bärkraftiga enheter.

Vi kommer att lägga fram förslag om en mer effektiv och modern länsrättsorganisation eftersom vi har en situation i dag där vi på många håll har ganska få medarbetare för att klara av 500 måltyper. Det innebär att situationen är ganska allvarlig i delar av landet. Det mäktade ni inte heller med. Dessutom blev det ganska tokiga förslag i några delar över de utredningsuppdrag som kom.

Jag tror att det är nödvändigt att mellan varven se över strukturer. Vi gör det också, men vi gör det noggrant. När det gäller domstolarna gör vi det inte nödvändigtvis för att spara utan för att se till att vi får bättre kvalitet och mer effektivitet.

Karl Gustav Abramsson har helt rätt; man har i prognoserna inte räknat med den grova organiserade brottsligheten och de ekonomiska konsekvenser som polisen räknar med i och med det. Man har inte heller räknat med EU-ordförandeskapet. Jag fick den bedömning som Rikspolisstyrelsen gör alldeles nyligen, så det har varit svårt att räkna in.

När det gäller den typ av stora evenemang som ett ordförandeskap innebär har man hittills haft för vana att reglera det hela i efterhand eftersom det är svårt att säga exakt vad som kommer att hända. Detta är inte alltid enkelt för de enstaka myndigheterna, men det har varit en ordning som också tidigare regeringar har använt. Jag tror dock att man kan förutsäga och planera för en del när det gäller planerad verksamhet, och det ska man också försöka göra.

När det gäller den grova organiserade brottsligheten innebär den ambitionshöjning vi har för att angripa den grova kriminaliteten ökade kostnader. Även här måste saker komma på plats och konkretiseras innan man kan räkna på det hela.

Det som ibland är lite fantastiskt och som gör att man behöver en effektivitetsgenomlysning är detta: Om man ökar antalet poliser med säg

3 000 under en mandatperiod och vill öronmärka 200 stycken för att jobba mot grov organiserad brottslighet så finns det inga pengar. Det finns ingen möjlighet att göra det traditionellt i en organisation i dag. Allting måste komma på toppen. Man använder alltså inte hela sin potential hela tiden. Som ansvarig för verksamheten måste man ifrågasätta detta och ställa frågor om det.

Men därutöver finns det rätt mycket när det gäller den grova organiserade brottsligheten som kräver nya pengar och som vi måste ta ställning till nu när vi har fått ett underlag från Rikspolisstyrelsen.

Anf. 51 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag frågade dig, Beatrice Ask, om den oerhört besvärliga situationen för dig – att du övertog en ekonomi som var på plus och som nu visar ett historiskt underskott.

Jag blir bekymrad, och jag kan försäkra dig om att även större delen av rättsväsendet blir det, när du inte tar detta på allvar. Du förstår inte vilket stort bekymmer det här är. Det påverkar hela din trovärdighet.

Jag kan försäkra dig om att det är många, många som läser interpellationssvaren. För din egen skull kan jag bara ge dig rådet att säga som det är. Säg i stället: Ja, det är väldigt bekymmersamt, men vi ska klara upp det. Försök inte säga att det är någon skräckprognos eller demoralisering! Verkligheten är att rättegångar ställs in därför att det inte finns pengar. Brottsoffer får inte sina rättegångar. Vittnen måste komma en gång till.

Det är verkligheten. Det är inte jag som demoraliserar rättsväsendet eller bygger upp ett skräckscenari. Detta är verkligheten som jag möter varje eller varannan vecka. Det är deras verklighet som jag försöker beskriva för dig.

Då säger du: Vi har ökat antalet poliser. Det är väl inte det som är svaret. De vill veta när dessa flera poliser blir finansierade. Det är det de vill ha svar på. Vi väntar på att du ska säga: Ni kan vara lugna. Det kommer pengar. Vi kommer att se till det.

Vi vill inte få höra att det blir fler personer. Det ökar snarare oron.

Jag håller helt med dig om att vi måste effektivisera. Det finns organisatoriska förändringar att göra. Det ska vi diskutera snart.

Se till att Kriminalvården som har ett underskott för 2009 på 280 miljoner – nästa år 1 miljard 260 miljoner – ökar antalet halvvägshus. Bara den åtgärden att fler – skötsamma fångar – använder sig av det kommer att spara många miljoner.

Anf. 52 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag noterar att interpellanten inte någon gång fullföljer det som interpellationen handlar om, nämligen effektivitet och styrning. Det säger väldigt mycket.

Det är klart att ekonomin alltid är oerhört central och att man måste arbeta med den. Däremot måste man kunna skilja på prognoser och resultat. Man måste också kunna fullfölja ett ekonomiskt arbete med genomlysning av verksamheten så att man har fakta på bordet.

Jag är ju inte jurist, vilket har påpekats många gånger i de här sammanhangen, men jag har faktiskt läst lite ekonomi så jag vet hur man

hanterar den delen. Jag har ingen färdig examen – det är bäst att jag konstaterar det.

Det är oerhört viktigt att arbeta med de ekonomiska frågorna. Jag har försökt belysa hur vi arbetar med dem. Jag tror att rikspolischefen försökte beskriva i justitieutskottet hur Rikspolisstyrelsen arbetar med myndigheternas budgetar. Det är naturligtvis alltid besvärligt att, i en personalintensiv verksamhet, få allt att stämma. Det är framför allt rätt besvärligt att veta hur riktiga prognoserna är. Där brukar Rikspolisstyrelsen landa mer rätt än de enskilda myndigheterna. Vi gör ändå en del extra kontroller. Det är viktigt.

När det gäller domstolsverksamheten är väl inte det jättestora problemet – även om det är ett problem i det enskilda fallet – att det finns så lite pengar att man inte kan genomföra förhandlingar. Det stora problemet är långa handläggningstider, att ärenden inte kommer upp därför att man inte finner sig till domstolen och en rad andra bekymmer där vi måste effektivisera och förändra i strukturen.

Jag redovisade i mitt inledningsanförande hur vi just på Kriminalvårdens område gör en ordentlig uppföljning av effektiviteten och hur man arbetar. Halvvägshus är väldigt bra. Det vi hade problem med i början var ju att det inte var tillräckligt intressant. Nu börjar den verksamheten sätta sig. Den är väldigt bra. Jag är väldigt glad över den och över att frivården växer och har vuxit väldigt mycket under den här alliansregeringen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2008/09:281 om polisorganisationen

Anf. 53 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Thomas Bodström har frågat mig om jag inom kort avser att se över polisens organisation. Frågan är ställd mot bakgrund av polisens resursanvändning och arbetet mot den organiserade brottsligheten.

Regeringens övergripande mål är att öka tryggheten i Sverige. Därför genomförs nu den största satsningen någonsin på polisen. Under 2007 och 2008 har polisen tillförts en sammanlagd varaktig anslagsökning om ca 1,3 miljarder kronor. Den resursförstärkningen möjliggör en kraftig ökning av antalet poliser med målet att det 2010 ska finnas 20 000 poliser. Regeringen ställer samtidigt höga krav på en förbättrad resultatutveckling inom polisen vilket kräver att polisen måste fokusera på att effektivisera och frigöra resurser till kärnverksamheten. Jag har därför tagit initiativ till en effektivitetsöversyn av polisen. Arbetet bedrivs i samarbete mellan Justitiedepartementet och Finansdepartementet. Vi vill försäkra oss om att de pengar regeringen har tillfört rättsväsendets myndigheter används effektivt.

Regeringens mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten är en historiskt stor satsning för att vi med kraft och uthållighet ska kunna bekämpa de kriminella grupperingar som utnyttjar och skadar vårt öppna samhälle. Mobiliseringen utgår från det arbete som bedrivs i dag och med en tydlig lokal förankring. Det handlar om att använda de resur-

Prot. 2008/09:67
10 februari

Svar på
interpellationer

ser och den kompetens som redan finns effektivt och bygga nytt enbart där det behövs. Detta var en riktig utgångspunkt då mobiliseringen inleddes och är så också i dag.

Omorganisationer tar stora resurser i anspråk, tid och kraft som tas från det egentliga polisarbetet. Organisationsförändringar måste därför vara genomtänkta och genomföras med ett tydligt syfte. Alliansregeringen lovade inför valet att fokus den här mandatperioden skulle ligga på polisens verksamhet och inte på att förändra organisationen för svensk polis.

Anf. 54 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tyckte att Beatrice Ask sade att vi inte skulle prata pengar i den förra interpellationsdebatten eftersom den inte handlade om det. Nu har jag ställt en fråga om organisationen och då börjar Beatrice Ask prata pengar. Då är det inte så svårt att göra gällande att man får prata om pengar.

Jag säger det igen: Du har skapat det största underskottet någonsin inom svensk polis. Du övertog ett ekonomiskt läge som var i balans. Det var ett plus och inte 787 miljoner i minus.

Jag kan inte låta bli att svara, när du ger mig ett sådant smashläge, att du har fört detta i botten. Polisen får i dag ägna mycket mer tid åt möten om hur man ska spara, hur man ska dra ned, hur man ska minska antalet civilanställda och så vidare.

Interpellationen handlar trots allt om organisationen. Det är en del för att det underskott som du har skapat ska kunna minska, i alla fall på sikt, oavsett vilka som vinner nästa val.

Vi genomförde förändringar på åklagarväsendet, på domstolar och inom kriminalvården. Det var smärtsamt på vissa sätt, men vi var tvungna att göra det för att använda skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Vi hann inte med polisen – vi kan inte göra allt på en gång. Det hade vi tänkt göra under den här mandatperioden. Nu kanske det blir nästa.

Det finns ett starkt stöd bland de borgerliga partierna. Folkpartiet är kanske de som allra hårdast har drivit frågan om en myndighet. Jag har varit lite tveksam och sagt att det inte bara är fördelar med det. Man ska vara lite försiktig innan man säger tvärsäkert hur det ska vara.

Vi anser att man först måste gå vidare och titta på detta. Om man till exempel har en myndighet i stället för 21 länspolismyndigheter måste man se till att den lokala förankringen ökar ordentligt, annars blir det ju för toppstyrt. Nu är det mycket på mellannivå. Det är problemet. Vi ser också att kommunikationen mellan länen inte fungerar särskilt bra i många fall. Det har fått katastrofala konsekvenser i vissa fall där tips i mordutredningar inte har nått fram.

Det finns väldigt mycket att vinna och det finns väldigt mycket som kan innebära att vi får mer pengar över till annat, men också en bättre och smidigare organisation.

Alla vi som har arbetat med det politiskt och ute på fältet vet att det finns stora skillnader mellan olika län när det gäller kultur och så vidare. Det är viktigt att bryta ned detta. Vi har gått från drygt 120 – jag minns inte om det var 125 – myndigheter till 21. Det är dags att ta ett större steg nu.

Jag har förståelse för att man har olika uppfattningar i det borgerliga lägret. Det vet alla att man har. Kristdemokraterna var ju till och med inne på kommunal polis. Alla idéer är förstås intressanta i sig.

Det är det här – den borgerliga splittringen – som gör att man inte vill gå vidare. Jag kan ha förståelse för det. Man kan inte ha samma uppfattning i allt.

Det som jag anser att man ska göra för att inte förlora tid är att sätta i gång och arbeta med frågan. Jag kräver inget svar i dag, Beatrice Ask. Jag kräver det inte ens under den här mandatperioden. Men tappa inte fyra år även i denna fråga. Det får inte bli fyra förlorade år när du är justitieminister i det viktiga reformarbetet. Sätt i gång med reformarbetet genom att utreda och väga för- och nackdelar mot varandra. Då är väldigt mycket vunnet. Då kan vi se vad som behöver göras nästa mandatperiod, oavsett vilka som då sitter vid makten.

Anf. 55 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! Det blir kanske lite upprepning nu. Men jag vill erinra om det möte som vi hade för ett knappt år sedan ute på Såstaholm. Jag ställde då frågan till justitieministern om just organisationen. Då fick jag och övriga Polissverige ett ganska klart besked om att det är klart att man ska utreda enmyndighetsmodellen. Det tror jag kommer att vara en del av att effektivisera polisens arbete. Men tyvärr har det inte hänt någonting, som Thomas Bodström sade.

Justitieministern talade om genomlysningar, både via Ekonomistyrningsverket och via den särskilda konsulten. Det må väl vara på sin plats att man kan göra så. Men jag tror att denna förändring tar mycket mer eftertanke och mycket mer genomlysning. Därför borde man ha tillsatt en utredning som hade kunnat jobba under dessa år för att kanske i början av nästa mandatperiod sätta ett sådant här projekt i sjön. Man ska inte oroa polisen med att ägna sig åt en sådan omställning. Det kräver mycket mer omtanke och mycket mer struktur i hur man formar ett sådant beslut.

Samarbete på olika områden har lett till förbättringar i Västerbotten, som justitieministern sade. Vi samarbetar med Norrbotten, Jämtland och Västernorrland med gränsöverskridande verksamhet. Men det finns hinder i regelverket som gör att det är lite grus i maskineriet i alla fall. Det tar väldigt mycket diskussioner, överenskommelser och avtalsskrivande om hur man ska ha vissa saker. Det är inte alldeles smärtfritt.

När det gäller justitieministerns uppgift om antalet poliser 2010 vill jag att hon kommenterar den utredning som vi själva beställde från utredningstjänsten. Där sägs att man inte kommer upp i fler än 19 500. Det är 500 färre poliser, och det måste i så fall märkas någonstans.

En annan viktig fråga som inte berörs här men som justitieministern ändå kanske kunde säga någonting om gäller den utredning som Anders Danielsson lämnade förra våren eller sommaren om utbildningsfrågan. Hur kommer den framtida polisutbildningen att se ut? Hur långt har utredningen processats i Regeringskansliet? Det är många som väntar på att det ska hända någonting där. Det kan också ha viss inverkan på hur organiseringen av polisen ska se ut, bland annat i fråga om den svenska polisens rekryteringsarbete.

Jag tror att rikspolischefen har en ganska knepig sits i dag. Han skulle nog vilja ta större helhetsgrepp och kunna förfoga mer över resurserna och, som jag sade tidigare när vi hade frågan uppe i utskottet, kanske övertala trilskande länspolismästare. Det är klart att detta tar tid. Alla dessa myndigheter är självständiga, och det går därför inte att bara köra över dem.

Direktivgivningen från Rikspolisstyrelsens sida är begränsad. Det finns ett visst utrymme, men den är begränsad. Därför tycker jag också att det är lite underligt att regeringen inte har ägnat mer tid åt att fundera på hur man skulle kunna utreda frågan om enmyndighetsmodellen på ett riktigt sätt. Det skulle man ha kunnat göra så att den hade varit färdig inför den förestående mandatperioden.

Anf. 56 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Det kan vara viktigt att komma ihåg varför det är viktigt att göra dessa organisatoriska förändringar. Där vill jag hänvisa till den rapport som Ekonomistyrningsverket har kommit med tidigare i år och som handlar om styrning och uppföljning. Det har till exempel varit svårt att uppnå kostnadsmedvetande och budgetdisciplin för polisväsendet som helhet. Fördelningen av ansvar och befogenheter inom polisväsendet är otydlig. Det tycks också vara skillnad mellan den formella fördelningen av ansvar och hur den uppfattas i praktiken. Detta är allvarliga brister och problem som vi ser att Ekonomistyrningsverket pekar på. Då känns det inte så betryggande när justitieministern i interpellationssvaret säger att man har valt att fokusera på verksamheten och inte på organisationen eftersom en väl fungerande organisation är en förutsättning för att verksamheten gentemot medborgarna ska fungera bra. Fungerar inte organisationen kan man anställa i stort sett hur många poliser som helst – det kan vara 20 000, men det kan lika gärna vara 25 000. Om inte styrningen, uppföljningen och arbetet fungerar spelar antalet poliser mindre roll.

Jag skulle vilja veta hur justitieministern ser på det.

Anf. 57 INGE GARSTEDT (m):

Fru talman! Jag tycker att justitieministern på ett utomordentligt sätt redovisade varför det är så viktigt att fokusera på verksamheten och på resultaten. Om det efter tolv år av socialdemokratiskt styre har varit dålig budgetdisciplin och otydliga beslutsregler och man inte vet var besluten ligger formellt och praktiskt, då är det väl verksamheten och resultatet för medborgarna som är viktigt? Det tycker jag att justitieministern illustrerade på ett utomordentligt sätt.

Alla vi som har jobbat ute i näringslivet på olika sätt vet vilken kraft och tid som omorganisationer tar. Det blir ingen verksamhet. Man diskuterar vilket rum som man ska ha, vilken avdelning som man ska tillhöra och hur det ser ut. Det gynnar inte de svenska medborgarna. Det som gynnar de svenska medborgarna är fler poliser och kraven på resultat. Det har man bland annat kunnat se genom att till exempel misshandelsfallen inomhus har blivit fler i statistiken, men det beror på att mörkertalen successivt försvinner när fler anmäler. Det är precis detta som man vill eftersträva, och det är detta som justitieministern har poängterat genom att säga att verksamheten måste gå före organisationen.

Anf. 58 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag ska först rätta till historieskrivningen lite grann. Folkpartiet har nog drivit enmyndighetsfrågan mest enligt Thomas Bodström. Folkpartiet tog ställning i den frågan ganska nyligen. Däremot har Moderata samlingspartiet också på en partistämma för många år sedan slagit fast den uppfattningen.

Däremot har vi haft en väldigt bestämd uppfattning om att efter år av socialdemokratiskt styre måste någon ägna sig åt verksamheten. Under tio års tid har antalet poliser i yttre tjänst halverats, och centraliseringen och byråkratiseringen inom polisen har lett till att människor har känt att de inte kommer fram vare sig på telefon eller på annat sätt.

Det är långt ifrån bra i dag. Men vi sade att vi ska ägna oss åt verksamheten, arbetet i yttre tjänst och det som medborgarna möter. Då säger Socialdemokraterna: Varför gör ni inte omorganisationer? Ni hann ju med så mycket.

Då undrar jag varför vi fick ta itu med så många frågor om tingsrätter och varför länsrätterna ser ut som de gör i organisationen. Det var uppenbarligen inte färdigarbetat.

Jag undrar också varför jag ska stå här i talarstolen och diskutera till och med med socialdemokrater om det gravt eftersatta underhållet av kriminalvårdsenheter. Vi har haft en diskussion om Viskan här tidigare. Det är en kriminalvårdsenhet uppe i norra Sverige som har mycket kriminalvård för sexualbrottslingar. Där är underhållet eftersatt på en sådan nivå att det är väldigt dyrbart att rätta till. Jag kan tyvärr säga att det inte är den enda anstalten. Ni har inte ägnat er åt verksamheten. Ni ska bara organisera om, och det löser inte problemen.

Jag tycker att det är viktigt med den effektivitetsgenomlysning som vi nu har gjort och de rapporter som vi får. Där får vi svar på vad det är som fungerar i ansvarsfördelningen och vad som inte fungerar. Det ger oss ett underlag att arbeta vidare med.

Dessutom: Våra myndigheter må vara olika och må inte alltid dra åt samma håll. Kanske har du, Thomas Bodström, inte märkt det – jag vet inte vilka bekanta du har; de verkar bara tycka som du. Men väldigt ofta märker man att myndigheterna hittat egna samarbeten. Vi har ett välutvecklat sydsamarbete när det gäller polisen där man mer och mer gör gemensamma insatser och där man arbetar med gemensamma administrativa åtgärder och annat och drar åt det hållet. Vi kan se en utveckling av detta i norra Sverige. Vi ser det också i västra Sverige.

Jag tycker att det är en poäng i att låta verksamheten och verkligheten lite grann peka på hur det ser ut när det gäller behoven. Det går inte att dela in Sverige i fyrkanter. Du, Thomas Bodström, älskar möjligen organisationsscheman och tycker att det är fantastiskt att rita lösningar. För ett år sedan eller så skulle allting vara ett svenskt FBI. Var har ni droppat det förslaget? Nu ska ju allt slås ihop, om jag förstått det hela rätt.

Vad vi i stället gjort är att vi har funderat över hur man förstärker svensk polis med specialkompetens för att mobilisera mot den grova organiserade brottsligheten. Nu är de enheterna på väg fram, lokalt base-rade så att man i den lokala polisverksamheten arbetar effektivt tillsammans med specialkompetensen, som också är flexibel nog att kunna användas på olika sätt.

Du vill ha en enhet på Kungsholmen i Stockholm. Organisationsfrågor är jätteviktiga. Jag genomför gärna sådant, men då ska det vara ett bra underlag. Men det kan aldrig gå före att prioritera verksamheten och försöka få resultat efter år av så att säga eftersatt intresse för de här frågorna.
(Applåder)

Anf. 59 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det höll under en och en halv interpellationsdebatt i dag. Sedan var det Socialdemokraternas fel. Det är fantastiskt, Beatrice Ask, att du nu har suttit två tredjedelar av den tid som du kanske kommer att vara justitieminister och att det fortfarande är Socialdemokraternas fel. Fortfarande ikläder du dig oppositionsrollen; det är ju Socialdemokraternas fel.

Vi vill höra vad *du* ska göra. Vi vill höra *dina* förslag – inte bara att du ibland är bekymrad och att läget är allvarligt. Vi vill höra om saker och ting – inte om Socialdemokraternas tidigare regeringsarbete. Jag diskuterar jättegärna det, och jag pratar gärna om de propositioner jag lade fram och så. Men det är väl ändå lite intressantare att diskutera det som sker nu och det som ska ske framöver. Vi kan gärna diskutera det i något sammanhang.

Du pratar om bekanta och vänner. Ja, jag har många vänner. Så är det naturligtvis om man har jobbat på ett departement i sex år. Jag har, som sagt, många vänner och bekanta. Jag vet varför ni inte tar några initiativ på området, och jag kan tala om att jag vet varför. Det finns nämligen två skäl.

För det första tycker ni olika. Det har jag full respekt för. Det vore en omöjlighet att tycka lika.

För det andra får frågan om 20 000 poliser inte skymmas. Det är så diskussionen har gått. Kanske behöver ni nu skymma det eftersom det är så många som är irriterade på just det. Men bortsett från det kan jag bara säga: Vi kräver inte några stora förändringar nu. Lyssna på vad jag säger, Beatrice Ask! Jag kräver inte att du sätter i gång med någonting. Jag kräver bara att du gör någonting över huvud taget för att utreda det här. Du behöver inte ta ställning; jag kommer inte att kräva det under resten av mandatperioden. Men jag kräver att du gör *någonting*.

När det gäller min opposition mot dig, Beatrice Ask, kan jag säga att det faktiskt är ganska få områden där jag är mycket kritisk till vad du gör. Du genomför vad som är våra lagar i lagom takt – lite långsamt ibland, men du genomför dem. Över huvud taget har vi inte mycket att kritisera när det gäller vad du har gjort. Jag trodde att det skulle vara mycket mycket mer att kritisera när det blev en moderat justitieminister. Jag har alltså inte mycket att kritisera, men jag kritiserar starkt din passivitet – att det är så lite som sker, att det är så lite som görs.

Du berömmar dig nu av vad som görs åt den grova organiserade brottsligheten. Men du var ju sist i hela den diskussionen. In i det längsta skulle ingenting göras. Lokala poliser skulle göra allting. Sedan blev det frampiskat att göra någonting. Det blev ganska likt det som vi, Folkpartiet, förre rikspolischefen och de allra flesta – inte alla – tyckte var en bra idé. Men fortfarande behövs det ett ordentligt krafttag, inte ett duttande,

mot den organiserade brottsligheten som nu breder ut sig så mycket. Där har du också organisationsförändringar – en satsning på verksamheten eller verkligheten som på många sätt är din största fiende – att ta tag i.

Den här diskussionen handlar alltså om organisationsfrågan. Jag ska inte upprepa alla de 200 propositioner som vi lade fram under våra sista sex år. Det vore väldigt tjatigt. Men de här sakerna måste liksom göras hand i hand. Lagstiftningsfrågor, verksamhetsstyrning och förändringar för framtiden hänger ihop.

Nu blir det just det vakuum som är så olyckligt. Vi hade ju fått i gång ett reformarbete och hade en hygglig takt där. Vi hade också ett ganska bra samarbete över gränserna. Men sedan händer ingenting annat än de små initiativ som tagits mot den grova organiserade brottsligheten och som är långt ifrån vad Folkpartiet, vi socialdemokrater och många många andra, inte minst de människor som råkar ut för den grova organiserade brottsligheten, kräver.

Återigen undrar jag om du inte kan ge ett svar. Det är inte så att det skymmer verkligheten att ge någon i uppdrag att arbeta med frågan om en eventuell övergång till *en* myndighet, med för- och nackdelar. Det är inte så att det skymmer polisens arbete. Och det är inte så att alla blir så oroliga av att du tillsätter en sådan utredning så att vi kan se för- och nackdelar och så att vi inte tappar ännu mer tid. Det är vad frågan gäller.

Anf. 60 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Helt kort: I förra interpellationsdebatten fick jag höra att den internationella finanskrisen inte är regeringens ansvar. Nu är de organisatoriska problemen inom polisen Socialdemokraternas ansvar. Det börjar, lite grann på samma tema som min partikamrat Thomas Bodström hade, bli lite tjatigt att under ert tredje regeringsår få höra om de saker som ni tycker att vi gjorde fel – detta i stället för att få höra om de saker som ni vill göra rätt.

Anf. 61 INGE GARSTEDT (m):

Fru talman! Det är ganska spännande att historieperspektivet numera är rätt så kort här i riksdagen. Jag har för mig att man under väldigt många år i denna kammare fick föra diskussioner om ekonomisituationen i början av 1990-talet. Det var liksom ingen treårsperiod, utan det var väl fråga om en tioårsperiod när man förde upp det på agendan. Det är spännande att historieperspektiven ändras. Nu är tre år tydligen en väldigt lång tid.

Jag tycker att justitieministern på ett alldeles utomordentligt sätt har talat om att det väsentliga för den här regeringen är att öka tryggheten i Sverige. I det ligger också att man fokuserar på polisens verksamhet. När man kan säga att en stor utredning om en nationell myndighet eller inte är gratis, inte kostar resurser eller energi, har man aldrig varit med om att göra stora organisationsutredningar.

Låt oss nu fokusera på det som är väsentligt: tryggheten för människor. Detta är mycket viktigare än organisationsfrågan.

Sedan kan man undra varför Socialdemokraterna inte gjorde så mycket under sin tolvårsperiod. Varför får vi städa? Varför är fängelset i Malmö kasst? Varför gjordes ingenting på civilrättens område?

Anf. 62 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är jättesvårt att diskutera framtidsförslag när det inte finns några sådana att diskutera från Thomas Bodströms sida. I ett helt interpellationssvar har jag försökt peka på alla de åtgärder vi vidtar för att effektivitetsgranska verksamheter. Det var inte någon som ens ville lyfta fram de frågorna, men det är naturligtvis ointressant.

Ja, jag är rätt stolt över det här med mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten. Jag skulle skämmas om jag lät den växa sig så stark som ni lät den växa under förra perioden. Om jag såg till att man lade ned polisstationer och lät Hells Angels och andra öppna verksamhet i centrala kommuner, vilket det finns bra exempel på, skulle jag tycka att det var pinsamt. Ert lysande förslag var att ha ett svenskt FBI på Kungsholmen.

Det skulle finansieras genom att man drog in de två specialresurser som fanns i de tre storstadsmyndigheterna där vi trots allt hade några som kunde de här frågorna. Ovanligt dumt! Man kan inte lösa problem i Göteborg genom att sätta folk på Kungsholmen.

Min uppfattning och regeringens uppfattning var att vi i stället måste se till att förstärka insatserna genom att särskilt utbilda poliser och placera dem på fler enheter. Vi lät polisen själv fundera över hur det skulle se ut, och då insåg man att man inte ville ha det bara i Stockholm, Göteborg och Malmö. Det har tyvärr fått växa till sig grov organiserad brottslighet i Bergslagen och ändå upp i Norrbotten. Vi var tvingade att göra någonting.

Man ville också ha förstärkt underrättelseverksamhet och underrättelsecentrum. Det byggs nu upp sådana. Man såg nödvändigheten av att trygga demokratin i kommuner och landsting, hos tidningar och andra. Ett förslag som dök upp var att i särskild ordning använda Säpos kompetens på det området för hot- och riskbedömningar och för att bygga upp en bättre verksamhet när det gäller säkerheten där.

Jag skulle kunna ge fler exempel, som samverkansinitiativ, konkreta saker för att få kommuner och olika myndigheter att samverka för att bättre kunna motverka den här typen av kriminalitet. Vi har precis satt i gång ett arbete för att titta på entry, det vill säga den målmedvetna rekryteringen av unga människor som en del av de här grupperingarna ägnar sig åt. Carin Götblad utreder vad vi kan göra bättre. Hon ska också titta på frågan om exit. Vad gjorde ni åt det? Folk som har dragits in i den grova organiserade brottsligheten har det svårt. Det är svårt att komma igen efter att ha suttit inne. I vissa fall är återfallsfrekvensen 80 procent. Det är ingenting som ni kan vara stolta över. Vi behöver göra mer i kriminalvården.

Den som har varit medlem i en av grupperingarna har ibland särskilt stora svårigheter, och då vet man inte vad man ska göra. Jag vet en kille som satt och grät hos en myndighet för ett tag sedan därför att han hade bestämt sig för att göra någonting annat av sitt liv och vittnade i en ganska besvärlig rättegång. Polisen visste inte vad man skulle göra och säga till honom. Var skulle man skydda honom? Det fanns inga svar, ingen visste någonting. Polisen fick själv snickra ihop någon typ av skyddslösning. Här har vi genom ett intensivt arbete sett till att komma med förslag och satt på plats flera åtgärder för att skydda hotade perso-

ner. Det måste göras mer för att motivera människor som har varit med i de här organisationerna. Det håller vi nu på att arbeta med.

Man kan säga: Ni borde utreda en omorganisation av polisen. Herregud! Jag tycker att det är mycket viktigare att se till att de poliser vi har kommer ut på gator och torg, jagar bovar och ser till att vi får någon ordning. Vi kommer att prioritera verksamheterna under den här perioden, och så kan ni fundera över hur ni vill organisera overheadbilderna. (Applåder)

Anf. 63 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Du behöver betydligt större stöd än det här, Beatrice Ask. Du är nämligen den minister som har dragit på sig det största underskottet någonsin. Det fattas pengar, får vi höra, till den organiserade brottsligheten. Då får vi höra dig säga: Jag är ganska stolt. Vad är du ganska stolt över – att du misslyckats så kapitalt, att du varit den minister under vår hundraåriga historia med justitieministrar som har kört ekonomin från ett överskott till 787 miljoner kronor i underskott på två år. Och du är ganska stolt!

Vad tror du att poliser ute i länen känner när de hör ministern säga: Jag är ganska stolt? De ser hur deras verksamhet, som vi talar om, måste präglas av ständiga möten om hur man ska bespara, dra ned, hur civilanställda ska minska i antal. Så hör man en minister säga: Jag är ganska stolt.

Förstår inte du, Beatrice Ask, att du kommer att vara alldeles ensam snart om din egen historieskrivning. Varför säger du inte i stället att ni har bekymmer, men du hoppas att det blir bättre? Då kommer du att bli tagen på allvar i rättsväsendet på ett helt annat sätt än vad som sker nu. Jag försäkrar dig att oron är gigantiskt stor. Jag sade till dig tidigare om rikspolischefen: Gör du ingenting nu kommer han att avgå. Han avgick två dagar efter. Du har sagt att det är jag som piskar upp stämningen. Jag sade i åklagarfrågan: Du måste göra någonting nu, annars får brottsoffren rättegångarna inställda. Det blev precis så. Jag sade: Polisens ekonomi är i kris. Nej, du överdriver, sade du. 787 miljoner i underskott, och inga pengar är säkrade för den organiserade brottsligheten. Svaret är: Jag är ganska stolt. Du hör själv hur det låter, och det kommer att sättas på pränt och skickas ut till polisorganisationen och övriga rättsväsendet, och då tror jag inte att du kommer att vara ”ganska stolt” framöver. Tack för den här debatten!

Anf. 64 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag tror säkert att Thomas Bodström och Socialdemokraterna kommer att skicka ut både den ena och den andra pamfletten för att svartmåla svensk polis. Bilden av att svensk polis skulle sitta i interna möten och diskutera sina interna organisationsbekymmer och budget är faktiskt direkt lögnaktig. Polisen är bra mycket mer aktiv än så. Framför allt är det väldigt många poliser som arbetar med verksamheter ute bland medborgarna. Det är fler än när du var justitieminister, och det är jag stolt över. Jag är glad över att vi har en medveten inriktning på att fler poliser ska anställas och att fler ska arbeta ute. Jag är också stolt över att vi kommer att ha fler civilanställda i slutet av det här året om prognoserna slår rätt än vad det var när du lämnade skutan.

Prot. 2008/09:67
10 februari

Svar på
interpellationer

Jag tycker också att det är väldigt viktigt med ekonomin och budgetfrågorna. Men jag har till skillnad från dig ett stöd från statsministern i fråga om huvudinriktningen. Vi är helt överens, statsministern och jag och hela regeringen, om ambitionshöjningen vad gäller hur många poliser vi ska ha i den svenska polisorganisationen. Vi har också helt klart för oss att poliserna ska ha både lön och möjlighet att arbeta på ett bra sätt.

Vi gör en genomlysning av effektiviteten i organisationen, som tyvärr inte gjordes under tidigare regeringar. Jag tror att det är nödvändigt. Sedan får vi återkomma och se vad vi behöver rätta till.

Däremot, och det var det interpellationen handlar om, är inte vår huvudprioritering, som tydligen är den socialdemokratiska, att sätta i gång en utredning och en organisationsöversyn. Våra verksamheter förändras och utvecklas successivt, det gör också polisens. Det växer underifrån olika typer av strukturer och samarbeten. Det tycker jag är bra, men vi kommer inte att ägna kraft åt interna möten så länge jag är minister. Vi ska ägna oss åt att faktiskt bekämpa den brottslighet som gör att många människor just nu är rädda för att gå ut, är rädda för vad som händer deras barn. Där finns det mycket kvar att göra. Då behövs de 20 000 poliserna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2008/09:301 om rättssystemets självständighet

Anf. 65 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Lage Rahm har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att säkerställa rättssystemets självständighet från politisk påverkan.

I vår rättsordning anses det vara en grundläggande och mycket viktig rättsstatlig princip att domstolarna i sin dömande verksamhet ska vara självständiga och inte ta några anvisningar från andra myndigheter – inte heller från riksdagen – om hur de ska tillämpa rättsregler i enskilda fall. I Sverige tillförsäkras domstolarna denna självständighet i regeringsformen.

Europaparlamentets utskott för rättsliga frågor har nu förelagt parlamentet ett resolutionsförslag med beaktande av kommissionens rapport om tillämpningen av direktivet om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närliggande rättigheter i informationssamhället. I förslaget förekommer vissa uttalanden som bland annat rör spridning via Internet av upphovsrättskyddat material. I resolutionsförslaget uttrycks också en förhoppning om att medlemsstaternas rättsliga myndigheter ska stoppa spridningen av verk på webbsidor som till exempel the Pirate Bay.

Även om resolutionsförslaget slutligen antas, har Europaparlamentets uttalande inte någon rättslig betydelse vid tillämpningen i svenska domstolar av rättsregler i enskilda fall. Det råder alltså inte någon tvekan om

att det är upp till domstolarna – inte Europaparlamentet – att avgöra om en viss verksamhet är olaglig eller inte.

Grundlagsutredningen har i sitt betänkande (SOU 2008:125) lämnat förslag som bland annat syftar till att ytterligare stärka domstolarnas självständighet, bland annat genom en uttrycklig bestämmelse i regeringsformen om att varje domstol själv bestämmer hur dömande uppgifter ska fördelas mellan enskilda domare. I betänkandet föreslås även bland annat att förfarandet vid utnämning av domare ska vara reglerat i lag. Betänkandet har remitterats.

Jag är övertygad om att svenska domstolar inte låter tillämpningen av nationella eller gemenskapsrättsliga rättsregler påverkas av uttalanden av det slag som Lage Rahm pekar på. Jag har därför inte för avsikt att vidta några särskilda åtgärder med anledning av det ärende som behandlas i Europaparlamentet.

Anf. 66 LAGE RAHM (mp):

Fru talman! Jag tackar för Beatrice Asks svar och konstaterar att vi i alla fall verkar vara ense om att EU-parlamentets eventuella beslut inte bör påverka svenska domstolars beslut. Jag tror dock att det är viktigt att fundera lite vidare på det här.

I svaret som jag nu har fått från Beatrice Ask konstateras det att de inte ska ha någon effekt på vad svenska domstolar beslutar. Då är det alltså så att EU-parlamentets beslut inte har någon effekt. Det kan man tycka är gott och väl, men det blir ju väldigt konstigt om vi ska vara beroende av att det kanske inte har någon effekt.

Det förslag som föreligger i EU-parlamentet säger så här i en av punkterna, punkt nr 32: Europaparlamentet är positivt till de olika nationella rättssystemens åtgärder mot webbsidor på Internet som olagligt sprider verk på nätet, till exempel Pirate Bay.

Det är alltså väldigt tydligt att enligt förslaget ska EU-parlamentet betrakta Pirate Bay som en olaglig verksamhet. Frågan om det är olagligt eller inte är föremål för svensk rättsprövning, och om en vecka eller så kommer den att vara föremål för domstolsbehandling i Sverige. Då är det viktigt att parlamentariska verksamheter inte lägger sig i det. Det finns till exempel, som Beatrice Ask också nämner, regleringar i regeringsformen i Sverige som säger att man inte får bestämma, inte heller riksdagen, hur domstolar ska tillämpa rättsregler i enskilda fall. Om vi i riksdagen hade beslutat att Pirate Bay var en olaglig verksamhet hade det alltså inte varit tillåtet enligt regeringsformen. Men det är tydligen tillåtet enligt vår regeringsform eftersom den inte gäller EU-parlamentet.

Jag tycker att det hade varit väldigt intressant att få reda på vad Beatrice Ask hade tänkt sig att göra för att tillförsäkra att EU-parlamentet inte går in och säger vad i Sverige som är lagligt eller olagligt i enskilda fall.

Det är möjligt att det här inte kommer att få någon effekt, därför att svenska domstolar, korrekt, kommer att strunta i det här potentiella beslutet. Och det tycker jag är rimligt av en svensk domstol. Men jag tycker inte att det är rimligt att vi har en ordning där vi förlitar oss på att man ska vara tvungen att strunta i beslut som fattas i EU-parlamentet för att vi ska få en rättsligt acceptabel beslutsordning. Det rimliga vore väl ändå att de regler som reglerar vad man beslutar om faktiskt omfattar regler som

säger att man inte får besluta om vad som är lagligt eller olagligt i enskilda fall. Det hade varit väldigt bra om Beatrice Ask hade delat den uppfattningen.

Vidare kan man fråga sig om vi i sådana fall inte borde göra om det här i enlighet med den svenska regeringsformen och säga att domstolar inte ska ta hänsyn till sådant som riksdagen beslutar i stället för att, som det står nu, riksdagen inte får besluta om sådant här?

Anf. 67 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag vill först upprepa det jag sade tidigare. Europaparlamentet kan inte bestämma vad som ska gälla i svenska domstolar. Det är *out of the question*. Europaparlamentet har en arbetsordning som bland annat innebär att det inte bara är beslut man fattar, utan man antar också resolutioner och tycker till om både det ena och det andra. Vi lever ju i demokratier, så de får väl tycka vad de vill, men det har ingen rättslig påverkan.

Vad tänker ministern göra åt det här? Ja, egentligen inte särskilt mycket. Däremot är jag rätt aktiv när det gäller att diskutera med politiker av olika partifärger och från olika länder om vad som är rätt och fel. Och jag tycker att det kanske vore bra om Europaparlamentet sansade sig lite och höll sig till sådant som är av substans.

Det finns ingen rättslig påverkan av den här typen av resolutioner som har något med våra domstolar eller oss att göra. De kan tycka vad de vill. Man kan tänka sig att också FN:s generalförsamling tycker något, men det ställer inget krav på oss. Man får naturligtvis utgå från att svenska ledamöter deltar i debatterna och på olika sätt speglar svenska förhållanden.

Men, som sagt, det är irrelevant att lyfta fram den här typen av resolution i Europaparlamentet och vara oroad för vad som händer där. Den utveckling vi ser när det gäller domstolarnas självständighet i Sverige är att vi snarast är på väg eller att det i vart fall finns förslag om att ytterligare säkerställa att domstolarna följer våra lagar och inte blir politiskt påverkade och definitivt inte påverkade av resolutioner och liknande. Det är ett lagstiftningsarbete som ligger till grund för de ramar för verksamheten som de ska arbeta med.

Som sagt har den här resolutionen ingenting med svenska domstolar att göra. Jag tror inte att de kommer att bekymra sig över den. Och det finns ingen anledning att vidta några åtgärder mot den. Däremot måste vi naturligtvis – vi har en Europavalrörelse framför oss både du och jag – se till att frågor som rör Europaparlamentets arbete och vad som är rätt och fel där diskuteras. Det får vi göra utifrån våra partiståndpunkter och utifrån svenska förhållanden. Men man behöver som sagt inte bekymra sig över just den här resolutionen.

Anf. 68 LAGE RAHM (mp):

Fru talman! Det är som sagt bra om den här resolutionen inte får någon effekt. Jag hoppas att vi inte heller ska behöva bekymra oss över övriga delar utan kan bortse från dem, för det är på många punkter en väldigt dålig resolution även i övrigt. Jag är därför tacksam för att Bea-

trice Ask framför att vi inte ska bry oss om resolutionen. Det tycker jag känns bra.

Jag tycker ändå att det ligger en större fråga bakom här. Beatrice Ask sade att EU-parlamentet inte kan bestämma vad som ska gälla i svenska domstolar. Jag har ändå fått uppfattningen att de deltar i lagstiftningsprocessen i EU, som faktiskt har viss effekt på vad som gäller i Sverige och därmed också tillämpas av svenska domstolar, så det måste ha blivit något fel där.

Om man nu menar att EU-parlamentet inte får bestämma vad som ska gälla i svenska domstolar, är det så att inte heller riksdagen får bestämma vad som ska gälla i svenska domstolar i just enskilda fall. Det framgår väldigt tydligt av regeringsformen, medan jag inte har uppfattat att det finns någon liknande reglering eller att den åtminstone inte verkar följas av EU-parlamentet. Det tycker jag är tråkigt.

Beatrice Ask nämnde FN:s generalförsamling. Det finns ju stora skillnader mellan FN:s generalförsamling och EU-parlamentet. Förutom att EU-parlamentet är ett parlament och FN:s generalförsamling har representanter från regeringar och liknande är de resolutioner som antas av FN:s generalförsamling inte alls bindande på samma sätt som lagstiftningsarbetet i EU och EG-fördraget är för svenskt vidkommande när det gäller domstolar, vilket ju har visat sig inte minst när det gäller upphovsrättsfrågorna. Det är därför tråkigt att vi inte kan nå enighet om att det vore rimligt att EU-parlamentet inte fattar den här typen av beslut. Om det ändå görs borde det finnas någon form av om inte kontroll så i varje fall sanktion för att de inte ska bedriva den typen av verksamhet som man kan tänka sig att det skulle kunna vara om Sveriges riksdag beslutade sig för att strunta i regeringsformen.

Jag vill också framhålla att det vore rimligt att regeringen kunde ha åsikter om på vilket sätt EU-parlamentets olika beslut ska fattas. När den här typen av dokument kommer till ministerrådet hoppas jag att regeringen har den uppfattning som jag uppfattar att Beatrice Ask nu också har, att den här rapporten rimligtvis inte kan ligga till grund för något lagstiftningsarbete som kan ha inverkan på enskilda fall.

Anf. 69 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Anledningen till att jag ger mig in i den här debatten är ett uttalande som justitieminister Beatrice Ask gjorde här om att de saker som EU-parlamentet uttalar inte behöver tas på så stort allvar, om jag förstod det rätt.

Resolutionsförslag läggs fram av EU-parlamentet. EU-parlamentet är ett parlament som företräder Sverige också. Det är viktigt att vi lyssnar och tar del av det. Sedan kan man ha olika synpunkter på olika resolutionsförslag. Det har funnits resolutionsförslag som har diskuterats väldigt mycket i svenska medier som har rört svensk arbetsmarknad bland annat. Man kan inte bara säga att det är något som det parlamentet har sagt, och sedan behöver man inte ta det på så stort allvar.

Frågorna ska naturligtvis tröskas vidare i olika instanser. EU-kommissionen kommer att ta del av vad EU-parlamentet uttalar i de här frågorna, antar jag. På samma sätt kommer förmodligen justitieministern att

få agera och ta ställning till ett antal frågor när man kommer till ministerrådet.

Att bara avfärda ett uttalande i samband med ett resolutionsförslag känns lite slarvigt. Jag kanske har missuppfattat justitieministern här. Det skulle vara bra om man förtydligade att de resolutionsförslag som olika utskott i EU-parlamentet lägger fram inte bara kan viftas bort med att vi inte behöver bry oss om dem. Det handlade kanske bara om det här med domstolsförfarandet. Det kan väl justitieministern förtydliga hoppas jag, fru talman.

Anf. 70 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Interpellanten tar upp en särskild resolution där man har yttrat sig över en rapport och är bekymrad över de svenska domstolarnas självständighet. Då är det väldigt viktigt för mig att påtala att det inte finns någon omedelbar konsekvens här. De svenska domstolarna ska varken lyssna på justitieministern eller någon annan. De följer lagen och arbetar självständigt, och det håller vi på att förstärka. I det sammanhanget är detta inte intressant.

EU-parlamentet har sina resolutionsförslag som är mer ett deltagande i debatten. Man yttrar sig över saker, precis som vi diskuterar verksamheten i EU-parlamentet. Det är en del av den fria debatten, och den är naturligtvis oerhört viktig. Men till skillnad från ett medbeslutande, som man har i vissa frågor i lagstiftningsarbetet, är detta inte någonting som direkt påverkar verksamheten. Man får skilja på detta.

Det jag ville säga till Lage Rahm var att han inte behöver vara bekymrad över att en allmänt formulerad resolution får en omedelbar konsekvens för svenska domstolar.

All debatt även i Europaparlamentet är intressant för oss alla som är politiskt aktiva. Jag respekterar också enskilda ledamöter som för fram en åsikt, men det får ingen omedelbar konsekvens. Det är klart att debatten i sig är betydelsefull, men just den här typen av resolution har ingen omedelbar effekt på det arbete som sker här. Vi i Sverige är ganska noga med att vi för att driva frågor i EU-sammanhang ska ha ett underlag och en diskussion. Det gör vi i ordnade former. Jag tror att det är otroligt viktigt att man har struktur på Europasamarbetet, annars vet man inte vart det tar vägen.

Även om det kanske inte är så vänligt sagt vill jag gärna säga att man i EU-parlamentet ibland antar resolutioner som är mer av fritt tyckande än genomarbetat beslutsfattande av det slag som vi är vana vid här. Man har lite andra traditioner ibland. Det är lite artfrämmande. Jag tror att det är viktigt att se de här olika arbetsformerna, så att man förstår när man verkligen på allvar har skäl att vara noga med att ta reda på hur EU-parlamentet har agerat.

Det var inte ett försök från mig att förminska EU-parlamentets betydelse, men i just det här sammanhanget är det inte särskilt relevant att vara bekymrad.

Anf. 71 LAGE RAHM (mp):

Fru talman! Beatrice Ask nämner att detta inte har någon omedelbar konsekvens för hur svenska domstolar beslutar. Det är vi allihop väldigt tacksamma för. Det hade varit extremt illa. Det jag lyfte fram i interpel-

lationen var snarare en allmän tendens som jag tycker att det här gav uttryck för, nämligen att man lade sig i enskilda ärenden i ett parlament som har medbeslutande makt i sådant som också har överstatlig verkan i Sverige. Jag anser inte att det är ett lämpligt sätt att hantera sin maktposition. Jag hade hoppats att vi kunde vara eniga där och försöka ändra det sätt varpå man bedriver den här typen av verksamhet.

Jag kan hålla med om att det säkert kan komma värre saker från EU-parlamentet där man har ännu större skäl att ta upp och diskutera det här. Jag hoppas att så inte är fallet, men det kan säkert komma. Jag hoppas att justitieministern inte den gången också säger att det inte finns någon anledning att göra någonting.

Anf. 72 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Det var bra att justitieministern förtydligade att hon tycker att man ska ha den respekt för parlamentet som det förtjänar. I själva svaret från justitieministern står det att det inte är vilket utskott som helst. Det är alltså Europaparlamentets utskott för rättsliga frågor som nu förelagt parlamentet ett resolutionsförslag. I det förslaget förekommer vissa uttalanden där man uttrycker förhoppningar på medlemsstaternas rättsliga myndigheter. Det är det som Lage Rahm pekar på. Det är ett utskott som lägger fram en resolution och i ett uttalande uttrycker förhoppningar.

Oavsett vad man tycker om de här förhoppningarna – det är inte det jag diskuterar nu – är det viktigt att det kommer en signal om att man inte kan ställa de kraven på de rättsliga myndigheterna, i alla fall inte i Sverige eftersom vi har självständiga domstolar här. Jag har uppfattat att det är det som har efterfrågats av Lage Rahm.

Det är inte vilket utskott som helst, utan det är ett utskott som hantarer de här frågorna av rättslig karaktär. Därför tycker jag att det i sig är lite anmärkningsvärt.

Anf. 73 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är klart att det rättsliga utskottet är otroligt viktigt. Men en resolution av det slag som interpellanten frågar om är närmast att betrakta som ett uttryck för vad en majoritet i det utskottet tycker i en viss fråga vid en viss tidpunkt. Det har ingenting att göra med Europaparlamentets roll som medbeslutande i lagstiftningsprocessen.

Även om det är en halsbrytande jämförelse är det ungefär som att jämföra riksdagsbeslut med interpellationsdebatter. Interpellationsdebatter är oerhört viktiga, men de får ingen omedelbar effekt på lagstiftningsarbetet. Det är inte ens så att vi kräver att partier ska ifrågasätta om någon interpellant har varit lite vildvuxen i sin argumentation. Det är ett uttryck för åsikter. Även om många skulle delta i en interpellationsdebatt tror jag inte att man nödvändigtvis känner sig bunden av det i det formalistiska arbetet och i sitt beslutsfattande. Det är två helt olika delar av den demokratiska verksamheten som behövs.

Jag tror att det är viktigt att skilja på de här sakerna och att vara tydlig med det. Jag tycker att det också vore väldigt märkligt om, som interpellanten anförde, riksdagen eller regeringen i Sverige skulle gå ut varje gång man tycker någonting i de här utskotten och säga att de inte borde få tycka det eller nämna någonting som förekommer i Sverige. Det skulle begränsa debatten på ett sätt som säkert inte vore bra.

När det dyker upp ärenden där det ska fattas beslut och som har väldigt stor betydelse är det viktigt att vi är aktiva och ser till att vi reagerar. Men jag tror att det vore omöjligt att formellt ge sig in på att försöka begränsa eller ha synpunkter på den här typen av resolutionsuttalanden.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2008/09:259 om barncancer och kärnkraft

Anf. 74 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Per Bolund har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att en oberoende, vetenskaplig studie genomförs i Sverige för att utreda om det finns kopplingar mellan barncancer och den svenska kärnkraften.

Låt mig till en början slå fast att det inte ska finnas någon ökad risk för cancer förknippad med att bo nära ett kärnkraftverk, varken för barn eller vuxna.

Kärnkraften ska underkastas stränga säkerhetskrav. Strålsäkerhetsmyndigheten har bland annat den viktiga uppgiften att stå för tillsyn av strålskydd och kärnsäkerhet. Myndigheten har därmed även i uppgift att finansiera forskning av hög kvalitet och relevans.

Regeringen har under flera år förstärkt arbetet med strålskydd och kärnsäkerhet. Myndigheterna Statens strålskyddsinstitut och Statens kärnkraftsinspektion har lagts samman för ett effektivare och samordnat arbete. I takt med att våra kärnkraftverk blir äldre ökar kraven på tillsynen. Regeringen har förstärkt budgeten för Strålsäkerhetsmyndigheten så att tillsynen av de kärntekniska anläggningarna kan öka, bland annat för att säkerställa säkerheten vid modernisering och eventuella effekthöjningar.

Regeringen har också ökat resurserna till forskning. Det är av största vikt att forskningsläget hålls aktuellt, och riskbedömningar görs kontinuerligt.

Strålsäkerhetsmyndigheten finansierar sedan 2008 tre högre forskartjänster vid det nybildade Centrum för strålskyddsforskning vid Stockholms universitet. Syftet med centret är att långsiktigt stödja utbildning och forskning inom strålskyddsområdet. Strålsäkerhetsmyndigheten och centret bevakar den internationella forskningen inom området och verkar för att Sverige fortsätter en lång tradition av utbildning och forskning vad gäller verkan av strålning på människa och miljö. Anläggningen är öppen för forskare på nationell och internationell nivå. Öppenheten möjliggör för den kontinuerliga prövning av de vetenskapliga resultaten om ofrivillig strålning som krävs.

Per Bolund hänvisar till en undersökning beträffande strålrisker i närheten av kärnkraftverk. Enligt ansvarig myndighet finns hittills ingen vetenskaplig studie som bekräftar särskilda risker av det slag som Per Bolund hänvisar till.

Jag har dock erfarit att Strålsäkerhetsmyndigheten kommer att ta initiativ till en kunskapssammanställning över forskningsläget på detta område. I sammanställningen kommer det också att finnas förslag på hur vi

fortsättningsvis bör ta om hand den oro som ges uttryck för. Det är ett bra initiativ, och jag ser fram emot resultatet.

Prot. 2008/09:67
10 februari

Anf. 75 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag betraktar mig som en lugn person. Jag hetsar inte upp mig i politiska sammanhang särskilt ofta. Men när jag läser miljöministerns svar på min interpellation blir jag faktiskt upprörd.

Jag tycker att hela svaret visar på en ovilja att ta frågan på allvar. Interpellationssvaret bygger på tre linjer: ignorera, bagatellisera och avdramatisera.

Ministern försöker på alla sätt ignorera de många varningssignaler som jag belyser i min interpellation och som finns beträffande ökade cancerfrekvenser i kärnkraftssammanhang.

Ministern väljer att bagatellisera all den forskning som visar på samband som han uppenbarligen inte är intresserad av att se.

Slutligen väljer han att inte ta de varningar som finns på allvar utan försöker avdramatisera de starka kopplingar som faktiskt har visats runt om i världen.

I svaret skriver ministern att jag hänvisar till *en* undersökning, som han dessutom avfärdar. Jag vet inte om det är en medveten förvrängning av sanningen eller om han inte har läst eller förstått min fråga, men bara i min skriftliga interpellation, som är på en knapp A 4-sida, nämner jag tre av varandra oberoende studier som visar på precis den här kopplingen mellan närheten från bostaden till kärnkraftsanläggningen och en ökad leukemifrekvens hos barn.

Utöver de tre som jag nämner finns det dessutom ett antal andra studier från andra länder runt om i världen som visar på precis samma koppling. I USA finns det en studie från 2008 som visar att dödsfall bland barn på grund av leukemi ökar med upp till 14 procent nära kärnkraftverk runt om i landet. I Tyskland har man i en studie från 2007 visat ett tydligt samband mellan avståndet från ett kärnkraftverk och risken för ett barn att få cancer före sin femte födelsedag. En annan rapport har gjort en sammanställning av 17 olika studier från nio olika länder av 139 olika kärnkraftsanläggningar. I alla de här 17 studierna har man visat ett samband mellan leukemifrekvensen hos barn och hur nära en kärnkraftsanläggning de bodde.

Att miljöministern sedan väljer att avfärda de här studierna som ovetenskapliga är fullständigt obegripligt. Alla de studier som jag nämner är publicerade i vetenskapliga tidskrifter där de som vanligt har granskats av andra vetenskapsmän inom samma område, precis på samma sätt som all annan vetenskaplig forskning presenteras.

Jag måste säga att svaret från miljöministern blir nästan parodiskt när han först hävdar att det inte finns några vetenskapliga studier som visar kopplingen mellan barnleukemi och kärnkraft för att sedan, i nästa stycke, välkomna en kunskapssammanställning av just denna ovetenskapliga forskning. Hur ska en sådan studie, som går in med ett sådant angreppssätt, kunna visa några relevanta resultat? Man måste ändå ha en sådan ambition. Om man nu vill sammanställa kunskap så måste man ju åtminstone ta den på allvar.

Jag kan förstå att den här frågan är känslig, nu när regeringspartierna har kommit överens om att man vill bygga ut ny kärnkraft. Men jag

Svar på
interpellationer

skulle önska att vi kunde låta bli att partipolitiserar frågor som handlar om människors liv och människors hälsa. Jag hoppas att jag inte behöver påminna miljöministern om att han faktiskt är minister för hela Sveriges befolkning och inte bara för de 6 procent som står bakom Centerpartiet eller de 44 procent som stöder regeringspartierna.

När det finns en oro bland människor kring cancerrisker i samband med närhet till kärnkraft och den bekräftas av ett flertal olika studier från många olika länder tycker jag att miljöministern faktiskt borde ta sitt ansvar och ta initiativ till att genomföra en oberoende och vetenskaplig studie av frågan i Sverige. Ministern säger själv att det inte finns någon sådan studie i svaret. Varför tar han då inte initiativ till att det genomförs en sådan studie så att vi får fakta på bordet och så att vi får ett kunskapsläge som vi alla kan enas omkring? Jag kan inte förstå varför miljöministern inte ser till att frågan utreds i botten även i Sverige, precis som man har gjort i så många andra länder.

Anf. 76 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Först av allt får jag hälsa Per Bolund välkommen tillbaka från föräldraledigheten. Det har säkert gett tillfälle till kraftsamling och återhämtning. Jag inser nu också att vi också har samlat kraft för väldigt mycket hårda ord. Det tycker jag kanske är lite överraskande, och jag tänkte själv försöka bidra till att lugna ned tonen lite grann.

Jag tycker att vi ska slå fast att det inte finns några som helst olika uppfattningar mellan mig och Per Bolund eller regeringen och övriga i riksdagen här. Det är mycket stränga säkerhetskrav som gäller för kärnkraften. Det är precis det jag har konstaterat. De ska dessutom uppfyllas. Det är inget "kanske" eller "utifall att" utan det är ett "ska". De ska uppfyllas.

Nästa steg är om jag – där kom om igen de hårda orden – ignorerar, bagatelliserar och avdramatiserar. Nej, verkligen inte! Men jag kan möjligen tänka, när jag lyssnar på Bolund, att skillnaden i syn mellan oss gäller vad som skapar största möjliga säkerhet. Jag menar att säkerheten inte ligger i att jag personligen, på mitt rum uppe i Miljödepartementet, sitter och bedömer sanningshalten i och värdet av olika vetenskapliga undersökningar, utan jag anser att det ska de göra som verkligen har kompetensen att fullt ut göra det, och inte bara så att det tillfälligt ska bero på om de råkar finnas till hands. Jag vill ha ett helt system som är uppbyggt för att just garantera att säkerhetskraven, som är mycket högt ställda, uppfylls. Det är så jag arbetar.

Det innebär att jag hela tiden följer upp frågan med den ansvariga myndigheten, och jag har hela tiden kunnat konstatera att de har mycket noggrann bevakning av den. Det är de som i detta fall konstaterar att det inte är något fel på undersökningen. Det säger inte jag heller, och inte heller står det i interpellationssvaret. Den bevisar över huvud taget inte det samband som Per Bolund hävdar, vilket visar värdet av att vända sig till den vetenskapliga kompetensen och de som verkligen har sakkunskapen innan vi, på politiska grunder, rycker ut och drar våra egna slutsatser.

Dessutom har jag sett till att resurserna ökar både för att bevaka själva säkerheten och för att forskningen och bevakningen ska finnas

även i fortsättningen. Det är mycket starkare än att jag sitter och gör egna, personliga, bedömningar på Miljödepartementet.

Slutligen handlar det även om att säkerställa att den forskning som görs i sin tur granskas av oberoende forskare. Det är då man kan få en balans mellan bredd, synpunkter och att frågorna tas på allvar, i stället för att hasta i väg och bara arbeta, om uttrycket tillåts, lite mer amatör-mässigt. I så fall riskerar vi att säkerheten inte blir tillräckligt stor. Det tycker jag är viktigt att göra eftersom vi i grunden har en gemensam bedömning av hur viktigt det är att slå vakt om säkerheten i kärnkraften.

Anf. 77 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Miljöministern hänvisar till stränga säkerhetskrav och säger att det inte ska innebära någon ökad risk för cancer att bo i närheten av kärnkraftverk. Hur kan miljöministern veta att de kriterierna uppfylls, att det verkligen är så? Det står tydligt i det skriftliga svaret att det inte finns någon vetenskaplig studie utförd i Sverige. Hur kan miljöministern då veta att de stränga säkerhetskraven har gett den effekt vi vill ha och att det inte finns någon ökad barnleukemifrekvens i närheten av kärnkraftverk i Sverige? I ett antal studier runt om i världen har man påvisat att så är fallet.

Ministern glider på ett oroväckande sätt beträffande sanningen när han säger att det inte finns några sådana kopplingar inom forskningen. Det man inte har kunnat påvisa – det kan jag erkänna – är att det skulle finnas ett tydligt samband mellan just strålning och leukemifrekvenser. Varför det finns en ökad frekvens av leukemi i närheten av kärnkraftsanläggningar är inte bevisat. Däremot kan man tydligt påvisa att det finns en koppling, att frekvensen av barnleukemi är högre runt ett antal kärnkraftsanläggningar runt om i världen.

Det första steget måste väl vara att påvisa detta. Om vi i Sverige inte ens har visat att det finns en sådan koppling är det omöjligt att gå vidare och studera varför den kopplingen finns. Men inte ens det första steget vill miljöministern ta initiativ till att gå vidare med. Det tycker jag är upprörande.

Strålsäkerhetsmyndigheten har uppenbarligen inte tagit sitt ansvar här. Miljöministern försöker hänvisa frågan till myndigheten. De har inte gjort det. Det finns ingen sådan vetenskaplig studie, vilket myndigheten själv tydligt påpekar.

Jag kan konstatera att den tyske miljöministern tagit denna fråga på betydligt större allvar än hans svenske kollega och gett strålskyddsmyndigheten i Tyskland i uppdrag att gå vidare och studera frågan i grunden, ta reda på vad kopplingen beror på. Det är dock inte vår miljöminister beredd att göra, vilket jag tycker är väldigt, väldigt tråkigt, för att uttrycka det milt.

Man kan se att det finns en klar vilja från vetenskapligt håll att utreda frågan i grunden. Jag noterar att Lars Barregård vid Miljömedicinskt Centrum på Sahlgrenska Universitetssjukhuset i medierna sagt att han skulle vilja undersöka förekomsten av barnleukemi kring Ringhals, detta just för att minska oron. Jag förstår inte varför miljöministern inte kan se till att resurser ställs till förfogande så att man kan få fakta på bordet och avgöra frågan. Det är lite genant att Sverige som har god statistik över

cancer och andra sjukdomar inte kan göra det som gjorts i så många andra länder, nämligen se till att frågan utreds.

Jag kan också notera att det finns en studie i mindre skala från Sverige som visar på den mycket oroande kopplingen mellan barnleukemi och kärnkraft. Vid universitetssjukhuset i Lund studerade man 1997 cancerfrekvensen runt Barsebäck. I studien fann man att det inte fanns någon koppling till cancer generellt men just när det gällde barnleukemi, som min fråga rör, var frekvensen runt Barsebäck dubbelt så hög som det förväntade.

Vore det inte rimligt att ta den studien på allvar och se till att man gick vidare och genomförde liknande studier runt andra kärnkraftsanläggningar i Sverige så att vi fick fram fakta på bordet? Är det en ökad risk? Finns det anledning för människorna som bor där att vara oroliga eller inte? Vad är faran med att få fram dessa fakta?

Miljöministern kan inte bara hänvisa till myndigheter. Det finns bra redskap som miljöministern kan använda sig av. Man kan tillsätta en statlig offentlig utredning för att få reda på om det finns ett sådant samband. Man kan i regleringsbrevet till Strålsäkerhetsmyndigheten tydligt skriva in: Vi ber er ta reda på detta. Vi har uppmärksammat att det finns studier runt om i världen som visar att det finns en koppling. Kan ni vara snälla och ta fram fakta och visa om det finns en sådan koppling även i Sverige?

Vari ligger det orimliga i att agera som miljöminister?

Anf. 78 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag tackar Per Bolund för att han tar upp en viktig fråga. Jag förstår den upprördhet som Per Bolund ger uttryck för. Han är småbarnsförälder. Mina barn är större, men det är svårt att inte känna ett engagemang när man läser de rapporter som kom nästan samtidigt med att den borgerliga regeringen presenterade sin förhoppningsfulla inställning till mer framtida kärnkraft. Det är klart att man blir oroad.

En sak som jag funderat över, fru talman, är om vi hade fått ett annat svar av de ministrar som sysslar med folkhälsofrågor, framför allt sjukvård. Hade man kunnat svara på samma sätt om den typen av forskning som Per Bolund hänvisar till fanns? Hade man kunnat avfärda det hela med att det inte behöver göras någon undersökning?

Vi får gång på gång höra att forskningsresultat har visat både det ena och det andra och att det är viktigt att vi i Sverige går vidare och tittar på om samma slags samband finns hos oss. Att inte ta frågan på allvar – så har både Per Bolund och jag uppfattat svaret från Andreas Carlgren – tycker jag är lite bekymmersamt. Om man som miljöministern skriver ”har ... erfarit att Strålsäkerhetsmyndigheten kommer att ta initiativ” förstår man att initiativet i alla fall inte ligger hos ministern.

Har ministern tänkt ta andra initiativ? Det framgår i alla fall inte av svaret. Någon studie vill han uppenbarligen inte ta del av. Han vill inte starta någon oberoende vetenskaplig studie, men frågan är om det just när det gäller frågan om kärnkraft och de risker som finns med den finns andra initiativ som miljöminister Andreas Carlgren är intresserad av att ta del av, att starta upp, att ta initiativ till.

Anf. 79 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Först av allt vill jag välkomna engagemanget. Det har vi gemensamt. Jag tycker att det är mycket viktigt att ledamöterna har det stora engagemanget när det gäller kärnkraftssäkerheten. Jag kan konstatera att ingenting av det som Per Bolund och Eva-Lena Jansson tar upp säger emot det faktum att vi har en gemensam syn på hur viktigt det är att kärnkraftens säkerhet uppfylls. Vi har mycket stränga krav, och de ska uppfyllas.

Jag menar att skillnaden mellan oss inte ligger i vare sig engagemanget eller vad gäller säkerhetskraven i grunden, utan i hur vi tror att säkerheten bäst uppfylls. Där skiljer vi oss kanske åt. I grunden blir det mycket säkrare, menar jag. I grunden handlar det om att också ta riskerna på mycket större allvar, se till att hela kedjan av säkerhet fungerar samt att även kontrollen fungerar.

Medborgare i Sverige skulle känna sig mycket mer osäkra om en vetenskaplig studie uppmärksammades först ifall miljöministern, eller för den delen någon annan minister, tog initiativet. Det är mycket säkrare för medborgarna, för alla dem som bor kring kärnkraftverken, om de vet att det finns en ansvarig myndighet, att det finns forskare som har ansvar och till uppgift att följa frågan, samt att det tilldelas mer resurser, vilket också sker. Dessutom är det viktigt att se till att fakta, forskning, kan utsättas för oberoende granskning så att vi genom hela kedjan kan säkerställa att vetenskapen tas till vara, de nya studierna granskas, och inget lämnas åt slumpen. Jag menar att det är ett oerhört mycket säkrare arbetsätt.

Det är ingen hemlighet hur nära jag samarbetar med den tyske socialdemokratiska miljöministern. På den här punkten har jag dock uppfattningen att det sätt som vi i den svenska regeringen arbetar på, de insatser vi har gjort och det system vi nu bygger upp, inte minst genom en kraftfull myndighet som blir navet i det arbetet, är en starkare grund också för säkerhetsarbetet i Sverige. Det ger samlat en större säkerhet för invånarna, och det tycker jag är det viktiga.

Låt mig också bara klargöra en missuppfattning. Per Bolund säger gång på gång att det inte finns någon vetenskaplig studie som har utförts i Sverige. Det är en missuppfattning. Visst finns det det! Den studie som senast utfördes, år 1995, bekräftade inte ett sådant samband som Per Bolund hänvisar till.

Nu har också experterna, de som har det vetenskapliga ansvaret för granskningen på säkerhetsmyndigheten, tittat på och bedömt den senaste undersökningen och raden av andra undersökningar, där det över huvud taget naturligtvis inte finns någon rädsla för fakta, och konstaterat att de inte tillför de belägg som Per Bolund hela tiden hävdar finns.

Frågorna är till sist för människor: Ska jag lita mer på Per Bolund? Skulle jag kanske lita mer på Andreas Carlgren? Eller ska jag lita till dem som har kompetensen och den vetenskapliga kunskapen och som i sin tur blir granskade av dem som har vetenskaplig kompetens och kunskap, men från andra synvinklar?

Jag för min del menar att det sistnämnda är att ta det på större allvar. Det är att ge säkerheten större roll.

I grunden tror jag att det går att hitta mycket kloka vägar för detta. Det blir mycket bättre än om jag rycker ut och tar enskilda initiativ. Där-

emot är det hela tiden min roll och mitt ansvar att hålla tummen i ögat på de ansvariga och se till att de utför sitt jobb. Det har jag gjort konsekvent och därför också ökat resurserna för detta.

Anf. 80 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag misstänkte att miljöministern skulle ta upp just studien från 1995. Jag har också läst den studien och kan konstatera att det finns frågetecken kring den, till exempel om vilken aggregationsnivå man har tittat på problemet på. Har man gått ned tillräckligt mycket på en lämplig geografisk nivå för att få fram de fakta som behövs? Det kan ifrågasättas. Som jag var inne på: När man gör det, som i fallet med Bar-sebäck, finner man att det finns en ökad frekvens av barnleukemi även i Sverige, vilket är oroande. I det här fallet var det ett ganska litet underlag. Jag skulle verkligen välkomna om man nu tog det på allvar och gick vidare med frågan, vilket ministern tyvärr inte säger sig vilja göra.

Ministern försöker måla upp bilden att det skulle finnas en motsättning mellan att man har en myndighet som organiserar forskning och att man som minister får oroande signaler och går in och begär ytterligare underlag från denna myndighet. Varför skulle det finnas en sådan motsättning? När ministern begär att få in ytterligare material och ytterligare undersökningar, omöjliggör det på något sätt Strålsäkerhetsmyndighetens egen forskning? Är det så att de lägger ned den helt och hållet för att ministern begär ett underlag? Självklart inte! Självklart är det så att det finns ett behov av att ha en myndighet som har organiserad forskning runt om i landet i olika strålskyddsfrågor. Men det finns absolut ingenting som hindrar att miljöministern också agerar i den frågan och begär in underlag. Man har sett att det finns en oro och att det finns studier runt om i världen som visar på ett samband. Ministern skulle kunna säga: Kan jag få ett underlag som visar om denna koppling finns även i Sverige, tack? Men det steget är uppenbarligen miljöministern inte beredd att ta, vilket är väldigt tråkigt.

Det är bra att Strålsäkerhetsmyndigheten ska göra en kunskapssammanställning. Men jag tycker inte att det är tillräckligt bra. Den kunskap och information som vi har i dag räcker uppenbarligen inte till för att dra slutsatser.

Jag skulle avslutningsvis verkligen från djupet av mitt hjärta vilja be miljöministern att tänka om i frågan. Jag tycker inte att han har visat på några som helst argument i debatten för varför han inte vill medverka till att öka kunskapen i frågan. Varför är ministern rädd för fakta? Varför tar han inte initiativ till att få en grundlig genomgång av frågan i Sverige också?

Anf. 81 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! I början av veckan hörde en läkare av sig till mig. Han var väldigt oroad över den debatt som hade påbörjats. Han insåg att väldigt många av dem som nu vill ha ökad kärnkraft på något sätt skulle vinna debatten. Han har hållit på med de här frågorna i många år. I över tio års tid har han debatterat just faran med kärnkraft. Han var väldigt engagerad, precis som Per Bolund har visat att han är.

I svaret från miljöministern hänvisar denne till att Strålsäkerhetsmyndigheten kommer att ta initiativ till en kunskapssammanställning över

forskningsläget på detta område. Jag uppfattar att det handlar om strålrisker i närheten av kärnkraftverk. Det Per Bolund har tagit upp i sin fråga handlar inte bara om strålrisker, utan om förekomsten av kärnkraftverk och barnleukemi och om det finns andra faktorer som kan ha inverkan på det här. Det vore välkommet om miljöministern tog initiativ och visade engagemang i frågorna. Jag är förvånad. Jag tror inte att man kommer undan debatten, även om man nu försöker slinka undan.

När man tittar lite närmare på kärnkraft kan man gå in på myndigheters hemsidor, till och med på länsstyrelsens sida, och se vad man ska göra vid en kärnkraftsolycka. Det finns ganska tydliga instruktioner hos myndigheter, länsstyrelser med flera. Men när det gäller vindkraftsolyckor finns det inte information att tillgå om vad man bör göra. Det tycker jag är ganska talande i frågan, fru talman.

Anf. 82 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Jag välkomnar verkligen det engagemang som finns i frågorna. Jag konstaterar också att debatten verkligen har visat att det finns ett gemensamt engagemang och en gemensam syn på hur viktig kärnkraftssäkerheten är. Där har vi verkligen ingenting som skiljer sig åt.

Däremot kan jag när jag anklagas för att inte ta frågorna på allvar bara konstatera att jag sannerligen gör det och har visat detta genom att det satsas mycket mer på frågorna. Det görs mycket mer än tidigare. Det tas på större allvar.

När kritiken kommer om att vi inte vill gå vidare med frågan konstaterar jag att det har gjorts. Det har gjorts i omgångar och görs också nu, och det är precis det vi säkerställer.

På påståendet att jag skulle vara rädd för fakta svarar jag: verkligen inte! Självklart har jag begärt underlag av Strålsäkerhetsmyndigheten för att hela tiden följa upp att man verkligen tar ansvaret. Jag har kunnat konstatera att man har gjort det.

Det finns naturligtvis ingen risk för att Strålsäkerhetsmyndigheten skulle läggas ned om det var så att man inte hade den här tryggheten också. Det blir väldigt överdrivet.

Som ett belägg för hur vi arbetar: När vi ökade anslaget till myndighetens forskning och säkerhetsarbete inrättade man också det arbete som nu sker vid både Stockholms universitet och Karolinska Institutet. Man skapar ett slags centrum för excellens inom strålskyddsforskning i Sverige. Det säkerställer en mycket bättre kunskap än om vi avgör kunskapen bara här. Sammantaget menar jag att detta visar att arbetet sker, precis som jag redogjorde för i interpellationssvaret. Det är viktigt att det arbetet utförs i fortsättningen också.

Anf. 83 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag har absolut inte sagt att Strålsäkerhetsmyndigheten skulle läggas ned om miljöministern agerade. Vad jag sade var att det lät på miljöministern som att om han agerade och begärde in ny information skulle myndigheten lägga all annan forskning åt sidan. Jag hoppas att miljöministern också inser att det inte kommer att hända. Det går mycket väl att parallellt ha en myndighetsforskning och en miljöminister som går in och begär ytterligare underlag i en viss fråga. Ingen har sagt att Strål-

säkerhetsmyndigheten skulle läggas ned, som miljöministern sade alldeles nyss.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2008/09:289 om sammanhållen skoterpolitik

Anf. 84 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Lars U Granberg har frågat mig om jag har kontroll över hur långt Vägverkets arbete för en långsiktig skoterpolitik har kommit, när jag avser att ta initiativ till att riksdagen får ett förslag att ta ställning till och när jag avser att ta initiativ till ett förslag till ny terrängkörningslagstiftning.

Generaldirektören för Vägverket fattade den 1 november 2006 ett beslut om nationellt ansvar för snöskoterfrågor i Vägverket.

Chefen för Vägverkets Region Mitt fick genom detta beslut ansvaret för att se till att förbättra samverkan med andra aktörer, sprida kunskap och goda exempel, både utom och inom Vägverket, och följa utvecklingen på området.

Region Mitt inrättade därför 2007 ett nationellt snöskoterråd. De nuvarande medlemmarna i rådet representerar berörda aktörer från såväl privat som offentlig sektor. Bland dessa kan nämnas Sveriges Snöskoterägares Riksförbund och Naturvårdsverket. Visionen för samarbetet är: ”Snöskotertrafiken bedrivs utan att människor, djur, miljö och egendom skadas eller störs.”

Medlemmarna i rådet har träffat en överenskommelse om samarbete för åren 2007–2012. Rådet upprättar årligen en handlingsplan. I handlingsplan 2007–2008 har rådet kommit överens om samarbete om snöskoterfrågor som handlar om information, tillsyn, bevakning och övervakning, regler för fordon och trafik, miljö och trafiksäkerhet samt skoterleder och infrastruktur. Viktiga frågor är alkohol, miljövänliga motorer och miljövänligt bränsle.

Rådet håller nu på att ta fram en ny handlingsplan för år 2009, och avsikten är att beslut därom fattas på rådsmötet i februari. Planen kommer vara ett viktigt underlag för att regeringen ska kunna följa frågan.

Rådet arrangerar även årligen ett nationellt snöskoterforum. Årets snöskoterforum kommer att hållas i Östersund i slutet av mars månad. Forumet är ett viktigt tillfälle då alla aktörer i Snöskotersverige får möjlighet att följa och påverka Nationella snöskoterrådets verksamhet.

Genom Skoterrådets goda insatser för att förbättra snöskotertrafiken i Sverige tror vi att flertalet terrängkörningsproblem kommer att omhändertas.

Utöver det som har presenterats här avser regeringen inte för närvarande att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 85 LARS U GRANBERG (s):

Fru talman! Det kan te sig som ett något stort kliv att gå från en kärnkraftsdebatt till en skoterpolitisk debatt. Men allt ska ses utifrån dem vi talar för, och de värdesätter de frågor vi just nu debatterar.

I Sverige finns många människor som har ett stort intresse för fordonet skoter och dess möjlighet att framföras framgent. Jag får tacka för svaret. Det hör till att man ska göra det. Dock har det inte hänt speciellt mycket på ett år.

I mars månad 2008 ställde jag en fråga till miljöministern om ungefär samma sak som vi nu debatterar. Svaren var väl ungefär desamma. Då var det någon beredning som pågick på Miljödepartementet. Min följdfråga är: Vad var det för beredning, och vad hände med de frågorna? Svaret jag då fick var att beredning pågick och att man skulle återkomma från Miljödepartementet.

Varför tar vi då en debatt igen? Vi har ett nationellt skoterråd, och det är jättebra. Det decentraliserar frågorna och trycker ut dem nära brukarna. Precis så svarade Socialdemokraterna på den enkät som alla riksdagspartier svarade på i valrörelsen som ledde fram till den mandatperiod vi nu befinner oss i.

Vi vill ha frågorna ute så långt som möjligt. Men när Skoterrådet inte kommer överens krävs handlingsberedskap, att man agerar och är på alerten. Vissa frågor är väldigt viktiga. Det gäller att vi har en regering som är beredd att ta tag i de frågorna.

Det handlar om infrastruktur. År 2008 dog 18 människor vid framförandet av fordonet skoter. När det gäller infrastrukturen handlar det om att säkra upp och göra framförande av fordonet mer säkert.

Det handlar också om glesbygd. Hur ser man på glesbygdens möjligheter? Det var ett intressant inslag senast i *Uppdrag granskning* på tv om glesbygdens utbredning eller glesbygdens framtida död.

Man beskrev att ett enda jobb eventuellt skulle kunna ändra utflyttning från utflyttningsorter runt om i vårt land. Här är skoterturism och möjlighet till besöksnäring otroliga möjligheter i delar av vårt land. Det gäller exempelvis i den region som jag kommer ifrån, nämligen Norrbotten.

Det är återigen viktiga frågor för en regering och en minister att vara aktiva i. Hur känner jag för svaret? Nu har vi ett skoterråd på armlängds avstånd från politiken som får jobba, och så får vi finna oss i att det ska fixa det mesta.

Det känns så. Det är också de signaler jag får från dem som är mitt inne i det nationella skoterrådet. De är oroliga för att regeringen inte har handlingsberedskap för att gå in och lösa frågor om de stannar upp.

Det handlar om infrastruktursatsningar, att satsa på utveckling av skoterturism och trygghet och säkerhet för att framföra fordonet skoter.

Anf. 86 LEIF PETTERSSON (s):

Fru talman! Det svar som Lars U Granberg har fått från miljöministern visar egentligen på ett närmast monumentalt ointresse för de här frågorna. Det handlar om tjugotalet döda och 140 skadade, och några av dem väldigt svårt. Det är siffror som om det hade handlat om de mer tätbefolkade delarna av landet säkert hade väckt mycket uppmärksamhet

i medierna. Men de gör inte det i dag. Alltså kan vi titta åt något annat håll.

Säkerheten för snöskotertrafiken är mycket viktig. Det är bra med frivilliga sammanslutningar och organisationer som det nationella snöskoterrådet. Det är en frivillig sammanslutning. Ingen är tvingad att vara med. Myndigheterna har tagit ett initiativ. Det är bra att man där kan diskutera de frågor som är aktuella för snöskoterns framförande och allt som har att göra med snöskotern. Men det måste ha stöd i en nationell politik på området.

Man måste ha en nationellt sammanhållen skoterpolitik. Det gäller till exempel ledernas finansiering. Snöskoterrådet kan inte bestämma själv hur finansieringen av lederna ska se ut. Säkerhet kräver lagstiftning. Det krävs lagstiftning på område efter område. Där har regeringen ett ansvar att komma fram med förslag till Sveriges riksdag så att vi får fatta beslut i ärendet.

Man kan på alkoholens område tycka att det är ganska självklart att samma regler gäller för snöskotern som för andra fordon. Det är inte fallet. Även här måste vi för snöskoteråkandet skärpa lagstiftningen när det gäller alkohol.

Man kan lätt få för sig att snöskotern egentligen bara är ett miljöproblem. Man talar ofta om tysta miljöer och att snöskotern därför skulle vara ett miljöproblem. Egentligen är det precis tvärtom. Precis som alla andra fordon kan snöskotern orsaka miljöproblem. Men rätt hanterad, med rätt lagstiftning på plats och rätt utrustning på skotern gör den inte det.

Det här måste regeringen ta till sig. Vi måste helt enkelt få en nationell snöskoterpolitik på plats så att vi kan gå vidare i det viktiga jobb som Nationella snöskoterrådet gör i dag. Det måste få stöd för det arbetet.

Anf. 87 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Vi är verkligen överens om hur viktig skotertrafiken är inte minst för stora delar av landsbygd och glesbygd. Därför är det självklart att det är mycket viktiga frågor som har tagits upp.

Jag är väldigt glad över många av de åtgärder som Vägverket har vidtagit och de frågor som Nationella snöskoterrådet har tagit tag i. Det har potential att lösa många av de problem som finns för skoterkörandet.

Det gäller regler för fordon och övervakning. Där görs ett mycket viktigt arbete. Det gör också, precis som Lars U Granberg sade, att vi kan vara säkra på att vi har decentraliserat frågorna. Vi lägger frågorna nära de människor som är berörda. De ska vara nära brukarna både när beslut fattas och när genomförandet sker.

Jag kan också försäkra att det är självklart att vi har den handlingsberedskap som behövs för att kunna ta initiativ när det gäller till exempel säkerhet om det skulle behövas utöver det som Vägverket gör.

På samma sätt som Leif Pettersson värdesätter jag det frivilliga arbetet. Men jag är också medveten om att vi har ett mycket nära samarbete mellan regeringen och de myndigheter som ansvarar på området. Det är inte alls bara en fråga om att lite lättsinnigt överlåta åt det frivilliga arbetet att ta ansvar – sannerligen inte. Vi tar ansvaret, och vi gör det också i samarbete med de myndigheter som finns. Vi har en mycket hög handlingsberedskap att agera i de frågor där det kommer att behövas. Men vi

tycker att det är bättre att den verkliga och jordnära skoterpolitiken får växa fram i etapper. Där är de åtgärder som har vidtagits så här långt, och som jag har beskrivit i mitt svar, en mycket bra början.

Jag menar också att Vägverkets och det nationella snöskoterrådets arbete ska få verka några år. Vi stöder det, och ser till att det får vara verkligt. Vi följer upp det hela för att se var initiativ från vår sida kan behövas. Exempel på sådana frågor är frågan om snöskoterleder, där vi just nu går igenom de utredningar som har gjorts på Miljödepartementet. Även när det gäller frågan om naturvårdsvakter har ett arbete bedrivits som vi tar del av. Vi bereder det och värderar vilka insatser som kommer att behövas från vår sida.

Detta är ett mycket jordnära och praktiskt sätt att arbeta. Vi ska se till att lägga frågorna nära de berörda och ge det understöd som behövs i stället för att bara ge stolta och övergripande proklamationer. Jag tror i grunden att Lars U Granberg, Leif Pettersson och jag i många delar har en gemensam syn på detta. Vi delar uppfattningen att detta är viktigt för glesbygden. Frågorna ska följas, och vi ska se till att också gemensamt ta ansvar för att de fungerar väl.

Anf. 88 LARS U GRANBERG (s):

Fru talman! Jag fick inte riktigt det här klart för mig. Inte heller förra gången vi diskuterade den här frågan fick jag något svar. Det var för ett år sedan, i mars 2008, när jag ställde frågan om en samordnad skoterpolitik. Då fick jag till svar att frågan skulle beredas på departementet och att vi skulle få någonting tillbaka. Det är ingenting som nämns nu i svaret på interpellationen. Är beredningen klar, och har den lett någonstans? Jag skulle gärna vilja få reda på vad det var som bereddes då och vad det inte blev någonting av. Det är det här som gör mig orolig.

Jättetack för svaret! Skulle jag bara lyssna på det skulle vi kunna avsluta debatten här och nu och gå hem i lugn och ro och känna oss trygga. Snofed och alla som finns i det nationella skoterrådet skulle känna sig trygga.

Men jag känner mig inte riktigt trygg, och det är det som är problemet, Andreas Carlgren. Jag tycker, precis som Leif Pettersson var inne på, att det behövs politiska ställningstaganden. Ett sådant är det ideella, som diskuterades. Just i år har vi ett ökat bus på fordonet skoter. Många markägare är upprörda över att de har fått plantor sönderkörda med mera. Vad beror det på? Jo, det beror på att skoterklubbarna inte orkar hålla uppe sin verksamhet. Man ser tydligt att där skoterklubbarna tappar kraft och ork – ideell kraft och ideella insatser – frodas nu buset. Där körs plantor sönder för stora värden i miljön.

Jag tycker att det bör finnas en politisk kraft som här går in och säger: Okej, om vi har så tydliga signaler – om den ideella insatsen som en skoterförening, en skoterklubb eller en jaktklubb om det handlar om jaktfrågor ändå ger – så bör politiken vara tydlig. Då ska vi säga att det här ska vi stödja, och inte bara skicka det hela på en armlängds avstånd bort och tycka att det ska lösas sig.

Jag är för decentralisering därför att jag tror att den är viktig för att få in signaler. Men jag är också för en politik som ställer sig upp och tar ansvar och är tydlig mot de grupperingar som finns ute. Det gäller satsningar på infrastruktur, på ideell sektor och på skoterklubbarnas möjlig-

het att både utföra säkerhetskontroller och att vara en stöttning till unga skoterförare.

Återigen hoppas jag att vi delar synen att skoterpolitiken har en given plats. Turistiskt är den fruktansvärt avgörande. Ett jobb ute i glesbygd gör att en barnfamilj kanske kan bo kvar och att det finns en överlevnadskraft i en bygd kontra att den barnfamiljen också lämnar bygden. Kvar finns då bara pensionärer. Det gör att ekvationen för oss politiker när det handlar om äldreomsorg blir jättejobbig. Därför tycker jag att det finns ett politiskt ansvar att diskutera vad vi gör för att se till att skapa sysselsättning, turism med mera också i de här områdena.

Anf. 89 LEIF PETERSSON (s):

Fru talman! Men det räcker inte, Andreas Carlgren. Det räcker inte att prata om det frivilliga jobbet. Det räcker inte att skoterklubbarna gör allt vad de kan och anstränger sig längre än vad som är rimligt att kräva av dem för att hålla lederna öppna. Det räcker inte.

Hur ska vi finansiera lederna? Hur ska vi finansiera de skoterleder som dras kors och tvärs över i många fall obruten mark? I Härjedalen har vi i dag betalleder. Uppe i våra trakter i Norrbotten skulle det vara otänkbart att ta ut kostnader för lederna. Det skulle bara inte accepteras. På andra ställen har man hittat andra system för det här.

Det som saknas är en sammanhållen nationell politik på området där man anslår en viss summa pengar. På det sättet skulle vi helt enkelt få ordning och reda i skoterpolitiken. Det är vad som krävs.

Om Andreas Carlgren nu inte tycker att våra förslag är så speciellt bra kan han ju gå till sina egna partikamrater. Sven Bergström och Åke Sandström har skrivit en motion om det här där de ställer precis samma krav som vi ställer nu när det gäller skoterleder. De har väckt motionen. Jag antar att den kommer att avslås som alla andra. Men den finns där i alla fall, och det tycker jag är en viktig signal. Det här är inte en fråga som delar de norra delarna av Sverige. Tvärtom sammanför den oss.

Återigen: En sammanhållen nationell skoterpolitik är vad vi kräver.

Anf. 90 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Låt mig på en gång säga att Lars U Granberg, Leif Pettersson och jag delar insikten om hur viktiga skoterfrågorna är för glesbygden. Det råder ingen tvekan om att det är bra förutsättningar för skotertrafik på rätt villkor som också är förutsättningen för att många familjer ska kunna bo i glesbygden. Precis som har beskrivits här handlar det om att många ska kunna klara sin service och se till att ha närhet och möjliga transportmedel när det krävs för terräng och väderlek.

Låt mig vara helt klar med att vi hela tiden har följt frågorna, drivit på och samarbetat. Vad vi vill se är nämligen en politik som växer fram genom ett stegvis jordnära arbete nära dem som är berörda.

Om jag håller emot på någon punkt beror det bara på den här tron att om vi politiker centralt här i Stockholm kliver ut och proklamerar en nationell skoterpolitik så är det detta som har löst frågorna – simsalabim! Så tror inte jag att det är. Det vet vi som har sett glesbygden med hela den verklighet som gäller där.

Det är därför jag tycker att det är viktigt att vi inom regeringen har samverkat nära. Det gäller till exempel Näringsdepartementet, som har

en viktig del av ansvaret. Vi har tillsammans samarbetat nära med Vägverket och Naturvårdsverket som är några av de myndigheter som har viktiga roller på området. Vi har samarbetat med det nationella snöskoterrådet. Vi har sett till att vi stegvis också driver fram frågorna.

Jag ser att ytterligare initiativ kommer att behöva tas när det gäller till exempel lederna. Det är också svaret på frågan: Vad är det ni tittar på i Miljödepartementet? Vi går bland annat igenom de utredningar och bereder de frågor som behövs i sammanhanget.

Låt mig också konstatera att det knappast är så enkelt som det lät här nyss när man sade: Kläm fram pengarna nationellt! Då ställer jag mig frågan: Varför gjorde ni inte det då, när ni hade så många år på er? Men i stället för att hålla på och kasta skulden på varandra tror jag att vi ska se till att fortsätta det konkreta arbete som stegvis leder till resultat. Det är så vi har jobbat i den här frågan.

Det är självklart att det betyder att ta politiskt ansvar, att inte lämna människor i sticket och att definitivt inte hålla ansvaret på en armlängds avstånd, utan tvärtom hålla sig mycket nära att samarbeta med dem som är berörda och följa det decentraliserade arbetssätt som jag tror är ett sätt att göra det verklighetsförankrat och jordnära.

Anf. 91 LARS U GRANBERG (s):

Fru talman! Vi ska inte proklamera från det här huset vad som ska gälla. Det ska självklart vara en decentralisering ut. Frågorna ska tillbaka. Sedan ska vi agera.

Det som är intressant med kravet på en politisk helhetssyn på skoterpolitiken är att det kommer från gräsrotsnivå. Frågan är väckt av Sveriges största skoterorganisation, inte av Leif Pettersson eller mig eller riksdagens skoterklubb. Den är väckt av dem där ute, de som sliter ideellt och ser till att vi har leder att köra på, de som ser till att stoppa bus. De behöver mer verktyg, Andreas Carlgren. De behöver rätten att vara ute under påsken och följa upp och hålla nere alkoholkonsumtionen i turistområdena. Det är vägledning de efterfrågar. Vad tycker ni? Vad vill ni politiskt?

Transportmedel nämndes. Det finns ju så mycket mer att se genom det här transportsättet. Det förvånar mig inte alls att vi äntligen har en minister som vi kan diskutera den här frågan långsiktigt med. Vi har diskuterat den här frågan hit och dit. Under de två år som den nuvarande regeringen har suttit har vi diskuterat den här frågan med olika ministrar.

Före det, Andreas Carlgren, fick vi någon vink om att sossarna inte gjorde riktigt allt de kunde. Ulrica Messing var faktiskt på väg när vi förlorade ett val. Det läget ärvde ni. Hände det något? Nej inte precis.

Ett år har gått. Jag konstaterar bara det. Svaret är detsamma. Det händer inte speciellt mycket. Vi kanske ska stanna där. Jag håller med. Vi tar inte den retoriken. Vi ser framåt i stället och gör något för skoterpolitiken.

Anf. 92 Miljöminister ANDREAS CARLGRÉN (c):

Fru talman! Jag hade väl inte några särskilt hårda omdömen, och jag skulle minst av allt ha det om Ulrica Messing. Jag kan bara konstatera att skoterpolitiken trots allt inte har presenterats, än mindre några pengar. Det var bara det jag konstaterade.

Önskan om en skoterpolitik växer fram. Det är precis så vi arbetar. Vi utvecklar den skoterpolitiken steg för steg i samverkan med dem som är berörda genom att de själva gör insatser och genom att vi stöder insatser och är beredda att ta initiativ på de punkter där det behövs. Jag har i den här diskussionen beskrivit flera saker som vi just nu arbetar med. Vi ser att saker kommer att behöva göras, men i samverkan med dem det gäller. Vi kommer att se till att de här etapperna får tas av Vägverket och det nationella snöskoterrådet. Vi kommer vartefter att kontrollera att det har fungerat väl och stämma av de kommande stegen. Jag tycker självklart att det är bra att också kunna samarbeta brett om detta. Jag tror att det är nyttigast för de människor som är berörda och där det är viktigt i det vardagliga livet.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2008/09:294 om de fossila utsläppen

Anf. 93 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Anders Ygeman har frågat mig vilket nationellt mål för att minska utsläppen jag avser att verka för att regeringen ska föreslå.

Regeringen visade tidigt avsikten att flytta fram positionerna och höja ambitionen inom miljöpolitiken, inte minst i klimatarbetet. Sverige ska visa ledarskap både när det gäller vad vi gör här hemma och internationellt.

För att klara klimatutmaningen krävs en bred samverkan mellan länderna globalt och med hela det svenska samhället. Därför lade regeringen upp en ambitiös process och vände sig till hela samhället för den förändring som nu förestår.

Sveriges främsta experter på klimatområdet utsågs att ingå i det vetenskapliga rådet, som utifrån vetenskapen gav förslag till nationellt mål för utsläppsminskningar. Med inbjudan till en bred politisk uppslutning tillsattes den parlamentariska klimatberedningen som gav förslag till mål och åtgärder. Regeringen initierade även Kommissionen för hållbar utveckling som leds av statsministern och är ett forum för fortsatt dialog. Våren 2008 höll regeringen överläggningar med intressenter i olika sektorer och branscher, såsom arbetsmarknadens organisationer, större företag och ideella organisationer.

Regeringen har nu föreslagit en snabb väg för att ta sig ur fossilsamhället. Satsningen på förnybar energi och effektivare energianvändning stärker svensk försörjningstrygghet och konkurrenskraft och ger svensk forskning och företagande en ledande roll i den globala omställningen till en kolsnål ekonomi.

Överenskommelsen ska ligga till grund för förslagen i kommande proposition för en sammanhållen energi- och klimatpolitik, som ska överlämnas till riksdagen i mitten av mars. Oppositionen har med överenskommelsen som grund bjudits till samtal om Sveriges framtida energi- och klimatpolitik.

Regeringen föreslår bland annat att hälften av Sveriges energi ska vara förnybar år 2020. Certifikatsystemet för förnybar elproduktion vidareutvecklas. Ett nytt mål i nivå med 25 terawattimmar bör sättas för år

2020. Även en ny planeringsram för vindkraft på 30 terawattimmar fastställs till år 2020. Samtidigt förenklas planprocessen för vindkraft. Användningen av fossila bränslen för uppvärmning kommer att avvecklas till år 2020.

Energianvändning görs 20 procent effektivare till år 2020. Bland annat genomförs ett femårigt program för effektivare energianvändning. Programmet tillförs 300 miljoner kronor årligen, utöver dagens politik.

Klimatutsläppen minskar med 40 procent till år 2020. Målet avser den icke handlande sektorn och innebär en minskning av klimatutsläppen med 20 miljoner ton i förhållande till 1990 års nivå. Två tredjedelar av målet ska uppnås i Sverige och en tredjedel i form av investeringar i andra EU-länder eller gröna investeringar i utvecklingsländer. Utsläppsminskningar i svenska företag som omfattas av EU:s utsläppshandel räknas inte in i målet. Klimatberedningen uppskattade den utsläppsminskningen till ytterligare 8 miljoner ton. Det nationella klimatmål till år 2020 som regeringen nu föreslår överensstämmer med den nivå som oppositionen föreslog i Klimatberedningen.

Förslag och strategier för att nå klimatmålet presenteras i kommande klimat- och energiproposition. Regeringen kommer då att presentera förslag om nationellt utvecklade ekonomiska styrmedel, bland annat höjd koldioxidskatt samt minskade eller slopade undantag. Även drivmedelskatter och övriga energiskatter kan komma att höjas. Sammantaget ska dessa utvecklade ekonomiska styrmedel ge ett bidrag på två miljoner ton i minskade utsläpp.

Ett huvudområde för insatser är transportsektorn. Fokus läggs vid att stegvis öka energieffektiviteten i transportsystemet, bryta fossilberoendet och minska klimatpåverkan. Svensk industri ska vara världsledande i omställningen, bland annat genom utveckling av hybridfordon, elbilar och biodrivmedel. År 2030 bör Sverige ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen.

År 2050 har Sverige en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och inga nettoutsläpp av växthusgaser.

Sverige var drivande för att EU skulle besluta om det högsta målet som någon ländergrupp i världen har satt upp. Regeringen bekräftar nu ambitionen nationellt och tar ledningen med ett unikt ambitiöst klimatmål. Tyskland har föreslagit ett mål på 40 procent men har åtgärder för ca 36 procent. Storbritannien, Nederländerna och Norge har alla satt upp mål kring 30 procent. Samliga länder räknar med användandet av flexibla mekanismer i sina mål. Överenskommelsen ger en bra grund för Sverige att leda EU i slutförhandlingarna om en ny global klimatöverenskommelse i Köpenhamn i december.

Den stora utmaningen för vår generation av politiker är att i bred samverkan åstadkomma lösningarna för klimatet. Jag ser fram emot de fortsatta samtalen med oppositionen och hoppas på en bred uppslutning i riksdagen för klimatmål och de insatser som krävs för att klara klimatutmaningen.

Anf. 94 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag börjar med att tacka miljöministern för svaret.

Sverige har under tidigare regeringar fört en framsynt och framgångsrik klimatpolitik. Trots att Kyotoavtalets bördefördelning gav Sverige

möjlighet att öka sina utsläpp med 4 procent beslutade regering och riksdag att vi skulle minska utsläppen med 4 procent. Då, precis som nu, torgförde skeptikerna sina åsikter. Det skulle hota jobben, och det skulle hota tillväxten. Men då hade vi en riksdag och en regering som ville och orkade ta på sig ledartröjan. Vi blev inte ledda av internationella förpliktelser. Vi tog själva ledningen.

Nu har vi facit. De svenska utsläppen har minskat med 10 procent, mer än dubbelt så mycket som den nationella målsättningen och nästan tre gånger så mycket som den internationella förpliktelsen.

Den ekonomiska tillväxten har varit rekordhög och ökat med nästan 40 procent. Sverige är det land i världen som har kommit längst med att minska utsläppen samtidigt som vi har ökat vårt välstånd.

Men den tuffa målsättningen har också lett till teknikutveckling, till nya jobb och till nytt företagande. Miljöbranschen är trots jobbkrisen en av våra växande framtidsbranscher. Sveriges offensiva målsättningar har gjort att inte bara Sverige utan svenska företag stolt lett utvecklingen. Sedan 2003 har exporten ökat med 75 procent och sysselsättningen med 13 procent. Det är en utveckling som hade varit omöjlig utan tuffa målsättningar och en framsynt politik.

Men sådana målsättningar är regeringen Carlgren inte beredd att ställa upp. Regeringen påstår sig vilja uppnå en bred enighet om de nationella klimatmålen. Men sanningen är att det inte finns en enda miljöorganisation som föreslår ett nationellt mål som är lägre än 40 procent och att det inte finns ett enda riksdagsparti utanför regeringen som har fört fram ett lägre mål än 40 procent. Före förra veckans presskonferens om kärnkraftens fortlevande i Sverige har inget av regeringspartierna föreslagit ett så lågt mål som regeringen nu föreslår.

För ett år sedan var alla de fyra allianspartierna överens om att minska de svenska utsläppen med 30 procent. Men nu när de har bestämt sig för att bygga ut kärnkraften minskar man klimatambitionerna. Då räcker det med 26,6 procents minskning av de svenska utsläppen. Det är en slappare målsättning än för ett år sedan som innebär att utsläppen minskar med en och en halv miljon ton mindre. Skillnaden kanske inte låter så stor. Men sanningen är att de ökade utsläpp och minskade ambitioner som miljöministern nu företräder motsvarar mer än dubbelt så mycket CO₂-utsläpp som hela inrikesflyget. Det är en kraftig sänkning av de borgerliga ambitionerna och en kraftig sänkning av Sveriges ambitioner.

Jag måste ställa en fråga till Andreas Carlgren. Vilka av alla de organisationer, myndigheter och miljöorganisationer som du säger dig vilja samla brett bakom regeringens politik har i remissvar med anledning av Klimatberedningen sagt att beredningens borgerliga majoritets förslag om 30 procents minskningar var för hög? Finns det någon remissinstans som har drivit linjen att alliansen tidigare hade en för hög målsättning och nu när man har bestämt sig för att behålla kärnkraften kan sänka den?

Andreas Carlgren, varför behöver Sverige ett lägre nationellt mål än det som Klimatberedningens borgerliga majoritet var överens om?

Anf. 95 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Det är med någon förvåning som jag lyssnar på Anders Ygeman. Han är genom sitt parti inbjuden att verkligen delta i samtalen. Innan samtalen ens har börjat är recensionen redan klar.

Jag tror att det råder några rätt grova missförstånd. Eftersom Anders Ygeman så snabbt och innan några samtal har förts viftar bort hela den höga ambitionen ska jag ändå ställa frågan om han kan peka på något EU-land som har en högre ambition. Finns det något EU-land som kommer att nå en lägre utsläppsnivå än Sverige? Det är det som är grunden för att vi säger att vi tar ledarskapet nationellt, i EU och internationellt.

Jag värdesätter mycket att den förra regeringen någon gång på 90-talet sade sig vara beredd att minska utsläppen med 4 procent till följd av Kyotoprotokollet. Men jag har lite svårt att förstå varför det så fullständigt överglänser att vi nu ska minska utsläppen som ett nationellt mål med 40 procent. Jag ska också konstatera att det innebär att vi ska minska utsläppen som ligger utanför EU:s utsläppstak med 20 miljoner ton mellan 1990 och 2020.

Jag kan bara konstatera att när ni lämnade regeringsansvaret hade ni nått en fjärdedel av det på 15 år. Under den återstående 15-årsperioden ska vi nu klara tre fjärdedelar. Vi laddar nu för och lägger upp en politik för att genomföra utsläppsminskningen tre gånger så snabbt som skedde under den förra regeringsperioden.

Jag har likväl dragit mig för att särskilt kritisera att det gick så långsamt och att så lite skedde därför att jag hela tiden har hoppats att Socialdemokraterna, Anders Ygeman och andra här i kammaren ska vara beredda att delta i det långsiktiga arbete som behövs brett här i riksdagen och i hela samhället för att motsvara hela den stora utmaning som ligger framför oss. Det är därför som jag blir så förvånad och lite undrande inför att detta bara viftas bort.

Jag måste ändå säga att det också innebär att man missuppfattar vad som gäller internationellt. De flexibla mekanismer som Anders Ygeman på något underligt sätt inte ens vill räkna in i de nationella målen är sannoligen internationellt unikt. De tillkom på u-landsinitiativ. Det är i själva verket så att u-länderna gång på gång har svikits inte bara i biståndsarbetet, vilket är fullständigt förkastligt internationellt, utan också i det internationella klimatarbetet. Det har till och med ett egenvärde att det ligger som en del både av nationellt mål och av de bindande åtaganden som länderna gör. Först då kan man från u-ländernas sida vara säker på att i-länderna kommer att leverera det som de har lovat men inte hållit. Det ligger ett egenvärde i att det är internationellt förpliktande. Dessutom är det ett sätt att bekräfta hur bråttom det är att lösa klimatfrågorna nu – nationellt, i EU och internationellt. Då ska vi samla alla de insatser som görs för att minska utsläppen och ta till de åtgärder som ger de allra effektivaste insatserna.

Det är så vi lägger upp politiken, och vi kommer också att redogöra för rader av åtgärder med anledning av det i klimatpropositionen. Jag hoppas fortfarande att Socialdemokraterna och övriga partier i riksdagen är beredda att samarbeta och inte bara vifta bort, att vara konstruktiva och inte bara argumentera ned det samarbete som kan lösa klimatproblemen och att de inte bara bedriver angrepp och konfrontation.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 96 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Det är kanske ofint att ifrågasätta miljöministerns samarbetsvilja. Men inte lät det som om det var samarbetsmannen som stod i talarstolen. Jag fick inte svar på någon av mina två frågor. Men han kastade ur sig en väldig massa frågor till mig.

Det gick så långsamt. Så lite skedde. Så karakteriserade miljöministern den socialdemokratiska regeringsperioden. Fredrik Reinfeldt har åkt världen runt och berömt den och tagit åt sig äran av den. Även Carl-gren har då och då internationellt tagit åt sig äran av hur snabbt och bra det har gått i Sverige. Nu säger han att det var så lite som skedde.

Men när Andreas Carl-gren och Fredrik Reinfeldt har åkt jorden runt och tagit åt sig äran av den socialdemokratiska politiken har de inte någon gång sagt att de borgerliga partierna, grunden för alliansen och regeringen, röstade mot de förslag som har lett till denna minskning.

Om vi i stället hade haft en borgerlig regering hade vi haft större utsläpp inte mindre. Ni var en bromsande faktor. När regeringspartierna gick till val för två år sedan sade Fredrik Reinfeldt att det första som han skulle göra om han vann valet var att riva upp den gröna skatteväxlingen. Kristdemokraterna gick till val på att sänka bensinskatten. Gång på gång i kammaren när det skulle fattas skarpa beslut röstade borgarna emot. Undra på vad långsamt det hade gått om vi hade haft en borgerlig regering eller röstat på de borgerliga reservationerna i kammaren.

Jag pratar gärna med miljöministern om internationella åtgärder och om CDM och en massa andra viktiga inslag i klimatpolitiken. Men i dag här i kammaren gäller vår interpellationsdebatt de nationella målen som dessa framställs i Klimatberedningen, som remissinstanserna har svarat på och som vi ska sätta upp.

Nationella mål bör rimligtvis gälla nationella utsläpp. Jag tycker inte att vi ska sätta upp svenska mål för utsläppen i Namibia, utan jag tycker att Namibia ska sätta upp mål för utsläppen i Namibia.

Jag tror att det finns en poäng med att vi sätter upp mål och driver fram åtgärder och en utveckling när det gäller nya jobb här i Sverige och då med miljöteknik. Jag är stolt över tillväxten i miljöbranschen.

Jag och Socialdemokraterna deltar gärna i samtal med regeringen. Men sanningen är att varje gång Andreas Carl-gren gått upp i talarstolen här och pratat om samarbete, samtidigt som han gått till hårt angrepp mot Socialdemokraterna, har regeringens klimatambitioner minskat. Om jag ett par gånger till bjuder in till samarbete är vi snart nere på 25 procent eller 23 eller 20 procent som nationellt mål. Det verkar vara lite farligt att föra sådana samtal eftersom ambitionerna hela tiden minskar.

Ärligt talat trodde jag aldrig att regeringen skulle komma lägre när det gäller det nationella klimatmålet än vad de borgerliga partierna var överens om i Klimatberedningen och som jag trodde var ett slags golv.

Därför upprepar jag min fråga till miljöministern: Hur många av alla de organisationer, partier och miljörelser som man säger sig vilja samla kring klimatpolitiken har föreslagit ett lägre mål för den nationella klimatpolitiken än 30 procent och hur många har sagt 26 procent, som ju regeringen nu tänker gå fram med? Det är de optimala målen för att nå framgång i Sverige och i Köpenhamnsförhandlingarna!

Anf. 97 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Det är verkligen så att få frågor är så stora som klimatfrågan. Få frågor engagerar mig lika mycket som just klimatfrågan. Det är också få frågor som kommer att kräva lika mycket engagemang runt om i hela det svenska samhället men också i hela Europa och internationellt. Därför blir det så underligt att här lyssna på Anders Ygeman som höll ett tal som egentligen var samma tal som det som hölls för några månader sedan, för ett halvår sedan, för ett år sedan, för två år sedan – egentligen det angrepp som Anders Ygeman gång på gång brukar upprepa.

Jag tror att vi är många som utan att överdriva betydelsen stilla undrar om det någon gång blir möjligt att samlas till att faktiskt på allvar prata om frågan och inte bara söka partipolitiska poänger, inte hela tiden upprepa vad som sägs i partikansliets cirkulär och inte bara låta som om de gamla partitakterna liksom är hela uppgiften i klimatfrågan.

Då blir det också lite underligt att på egen hand uppfinna en definition av vad ett nationellt mål är. Det är sannerligen inte den definition som fanns i Klimatberedningen. Där utgick man självklart från de samlade insatser som görs. Det var precis så den socialdemokratiska regeringen förra mandatperioden formulerade det – med den skillnaden att ambitionen då var lägre. Man föreslog 25 procent för Sverige som nationellt mål. Vi talar nu om 40 procent som nationellt mål för Sverige.

Beträffande Anders Ygemans fråga, som jag väl tycker var lite smått förarglig för Anders Ygemans räkning och som jag avstod från att bemöta, var det många organisationer och inte minst Socialdemokraterna själva som föreslog just ett 40-procentigt klimatmål. Jag blir återigen förvånad. Regeringen går uppenbart det målet till mötes. Men innan några samtal har förts är Anders Ygeman beredd att fullständigt avfärda det. Anders Ygeman vet tydligen på förhand att det är fel. På vilken grund, med vilket underlag och med vilken utgångspunkt? Var finns seriositeten och allvaret i det?

Visst, självklart ska vi också prata om de internationella frågorna. De hänger ju samman med det nationella målet och gör så i land efter land. Det finns icke ett land som inte också i sitt nationella mål innefattar även de internationella åtagandena. Problemet har varit att alldeles för många svikit dessa därför att man inte träffat bindande avtal.

Därför anser Sverige att de åtgärder vi vidtar, till exempel gröna investeringar i u-länder, också ska ingå som en del i våra bindande internationella åtaganden – därmed som både nationella mål och som internationella åtaganden.

Efter harangen om att så mycket motarbetats under den förra regeringens tid konstaterar jag att vi nog är många som har blivit lite trötta på den ramsan. Hela tiden säger Anders Ygeman: Jag är så stolt. Vi visade internationellt ledarskap.

Egentligen lägger jag inte energi på att säga emot det, utan jag konstaterar bara att det när vi lägger upp en politik som innebär att vi har en tre gånger snabbare takt än den som Anders Ygeman är så stolt över – vilket är helt okej att vara – blir konstigt att bara säga: Det är så fel och så lite. Det är så lite värt.

Vi lägger upp en politik som har ett mycket högre nationellt mål än vad den förra socialdemokratiska regeringen hade. Vi ökar kraftigt takten

i insatserna och lägger till en rad åtgärder som också ska presenteras i propositionen. Men innan Anders Ygeman ens har sett det och innan han ens fört samtal avfärdar han det. På vilken grund?

Anf. 98 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Ja, regeringen kan hålla presskonferens och berätta hur det ska vara. Men de tål inte att det kritiseras innan man träffat dem och pratat med dem. Det tror inte jag är någon bra grund för samarbete.

Andreas Carlgren säger att jag i dag har samma kritik som den jag hade i går, för en månad sedan och för ett år sedan. Det är helt riktigt. Vi socialdemokrater har tagit IPCC-rapporten och den svenska miljörörelsen på allvar och har därmed samma nationella mål som den samlade svenska miljörörelsen, som alla miljöorganisationer: en minskning av de nationella utsläppen med 40 procent.

Den ambitionen har regeringen uppenbarligen inte. Jag grundar det påståendet på Klimatberedningen där borgerligheten uttryckte 30+8, 30 procent nationellt och 8 procent internationellt. Jag har tagit mig friheten att bläddra igenom remissvaren. Kanske borde också Andreas Carlgren göra det.

Naturvårdsverket stöder glatt Andreas Carlgren och de fyra borgerliga partierna och tillstyrker det nationella målet om 30 procent i Klimatberedningen. Regeringens expertmyndighet har kanske inte förstått Klimatberedningen på samma fina sätt som Andreas Carlgren. Men jag misstänker att det finns en poäng med att uppfatta Klimatberedningen på det sätt som de allra flesta remissinstanserna gjort: att det finns ett nationellt mål och att det finns ett internationellt mål. Jag tror också att det vore klagande för att veta vilka åtgärder man borde ta till.

Återigen: Alla svenska miljöorganisationer – dem som Andreas Carlgren säger sig vilja samla – har exakt samma uppfattning som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet: att vi bör sätta upp målet att våra utsläpp nationellt ska minska med 40 procent. Därutöver har vi hittills alltid velat göra lika mycket eller mer internationellt än de fyra regeringspartierna velat göra.

Det stämmer att den socialdemokratiska regeringen talade om bara 25 procent, men det var före Sternrapporten och före IPCC. Det kan faktiskt med fog sägas att de kräver mer av oss än vad kunskapsläget och opinionsläget förut gjorde.

Anf. 99 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Jag konstaterar att när regeringen sträcker ut handen är Anders Ygeman genast där och slår på den samt att innan samtal har förts och innan propositionen har lagts fram vet Anders Ygeman att alltihop är fel. Trots att det uppenbart är tre gånger så hög takt än tidigare är det för lite. Och trots att det är uppenbart att det inte finns ett enda land i hela Europa, vilket Anders Ygeman inte har bestridit, som har ett högre mål och att det inte finns ett enda land i Europa som når lägre utsläppsnivåer än Sverige – inte heller detta har Anders Ygeman bestridit – är det bara fel.

Det enda Anders Ygeman vill tala om är det nationella. Jag häpnar! Det finns också lite sorg i det. Jag tror nämligen att det är viktigt att skapa ett brett nationellt samarbete.

Det är bara att hoppas att det inte bara är den här tonen ensam som är avgörande inom socialdemokratien utan att det finns också de som ärligt vill samarbeta och som inser att detta är en så övergripande och överväldigande stor uppgift att det kommer att kräva det breda samarbete som det svenska samhället skulle behöva och som regeringen under alla förhållanden kommer att bedriva med det svenska samhälle som finns runt omkring.

Vi konstaterar att vi för Sveriges räkning minskar utsläppen med 40 procent enligt regeringens förslag. Det betyder ett nationellt mål som, precis så som det internationellt fastställts och precis så som det beskrivits i Klimatberedningen, är ojämförligt högre än vad som tidigare gällt i Sverige, som också är i samklang med det Socialdemokraterna själva har drivit och som är i enlighet med vad många organisationer i Sverige har drivit. Det innebär en högre ambition än vad Klimatberedningen föreslog. Jag hoppas att det till sist också vinner ett mycket brett stöd i det svenska samhället. Det vore mycket bra för det internationella klimatarbetet och för att kunna rädda klimatet tillsammans med alla dem som vill vara med och arbeta för det.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2008/09:247 om reviderat säkerhetsdirektiv för leksaker

Anf. 100 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Egon Frid har ställt tre frågor till mig som rör regler som omfattas av det reviderade direktivet om leksakers säkerhet. Direktivet är nu färdigförhandlat, och det är inte aktuellt att införa ytterligare regler och förbud, varken på nationellt eller på europeiskt plan. Med detta sagt vill jag ändå gå in lite närmare på resultatet av förhandlingarna, med betoning på de frågor som Egon Frid tar upp.

Den första frågan gäller vilka åtgärder jag avser att vidta för att garantera att så kallade CMR-ämnen, hormonstörande ämnen, doftämnen och andra allergiframkallande ämnen förbjuds totalt.

Sverige drev tidigt i förhandlingarna linjen att många fler ämnen skulle totalförbjudas. Kommissionens erfarenheter visade emellertid att detta kunde bli kontraproduktivt – kostnaderna för att upprätthålla sådana förbud har gjort att de i praktiken inte kontrolleras alls. För att uppnå så god säkerhet som möjligt behövs regler som går att arbeta efter, både för tillverkare och för myndigheter. Därför tillåts till exempel så kallade CMR-ämnen, men endast i så låga halter att de enligt vetenskapen inte kan vara skadliga.

Vad gäller allergiframkallande doftämnen har listan över förbjudna ämnen utökats betydligt jämfört med kommissionens förslag, och den kommer att kompletteras ytterligare om fler ämnen visar sig farliga. De hormonstörande ämnena kan ännu inte klassificeras i brist på kriterier och tester som är specifika för hormonstörning, men de flesta av dessa ämnen som är kända i dag täcks av CMR-förbudet.

Den andra frågan gäller vilka åtgärder jag avser att vidta för att fysiskt farliga leksaker inte kommer att tillåtas i det reviderade direktivet. Egon Frid nämner exemplet Kinderägg och den kvävningrisk små leksaker i godis kan innebära.

Även på denna punkt kan jag lämna lugnande besked. De svenska förslagen om kvävning har antagits i sin helhet, bland annat ett förbud i hela EU för leksaksförpackningar som innebär en kvävningrisk och för små leksaksdelar som sitter ihop med sådant som barn kan äta. Förbudet omfattar till exempel sådana kapslar i chokladägg och automater som går att dela, vilka tidigare användes i just Kinderägg och godisläppstift. Eftersom Kinderäggen nu fått säkrare inre förpackningar blir de inte förbjudna genom de nya reglerna.

Den sista frågan är vilka initiativ jag avser att ta för att leksaker innan de släpps på marknaden ska testas av oberoende laboratorier och för att det ska finnas krav på tydlig och begriplig märkning.

Något krav på förhandskontroll av alla typer av leksaker har vi aldrig haft i Sverige. Med tanke på den mängd varor som finns på marknaden bör vi vara försiktiga med att införa något nytt sådant krav, särskilt som vi inte vet om leksakerna därmed skulle bli säkrare. Vi får heller inte glömma att de allra flesta leksakerna är säkra och att kostnaden för förhandskontroll riskerar att bli oproportionerligt hög för små och medelstora företag. I stället kommer regeringen att ge fortsatt tydliga signaler till Konsumentverket att prioritera marknadskontroll av leksaker och andra konsumentprodukter.

Vad gäller märkning innebär det nya direktivet skärpta krav jämfört med dagens regler, mycket tack vare att Sverige drivit den linjen. Direktivet gör nu till exempel klart att varningstexter som är avgörande för konsumentens val av leksak ska vara tillgängliga före köpet.

Det är lätt att tro att vi i Sverige klarade oss mycket bättre förr, innan vi gick med i EU. Men arbetet för leksakers säkerhet visar att detta är en missuppfattning. Tack vare vårt samarbete över gränserna får vi snabbare reda på nya risker, vi får tips från andra länder om farliga leksaker så fort de upptäckts, och vi kan tillsammans inom EU agera mycket mer kraftfullt än vad vi skulle kunna på egen hand. Medvetenheten om de faror som lurar i våra leksaker blir allt större, och i och med det nya direktivet om leksakers säkerhet kan vi bemöta dessa faror på ett effektivt och proportionerligt sätt. Sverige är det land som påverkat utformningen av det nya direktivet mest av alla länder. Det finns anledning för oss alla att vara mycket nöjda med det resultatet.

Anf. 101 EGON FRID (v):

Fru talman! Tack, ministern för svaret! Något lugnare kan jag säga att jag har blivit men inte lugn.

Nyligen har det varit jul, med julklappar innehållande kemikalier som gavs till våra barn. EU:s så kallade leksaksdirektiv röstades igenom i EU-parlamentet strax före jul. Tyvärr missade EU-parlamentet möjligheten att sätta stopp för cancerframkallande och reproduktionsstörande ämnen. Man tyckte också att så kallade doftämnen ska få fortsätta att finnas i leksaker. Vänstergruppen och de gröna röstade nej. Varning alltså: Julklapparna kan vara fulla av kemikalier. Det visas bland annat genom

rapporten *Leksaker – inte att leka med* som Jens Holm och Eva-Britt Svensson, Vänsterpartiets representanter i EU-parlamentet, tog fram i oktober förra året.

Det beräknas finnas 500 000 olika leksaker på den europeiska marknaden, 60 000 bara i Sverige. Gång efter annan hör vi om återkallelser av produkter som är farliga för våra barn. Det är uppenbart att lagstiftningen inte är tillräckligt långtgående och att myndigheternas kontroll över leksaksflödet är otillräcklig. Hur ser det ut just nu på den svenska marknaden? Av de 17 leksaker i rapporten som testades i oktober innehöll merparten betydande mängder bromerade flamskyddsmedel, krom och eller PVC-plast. Dessutom innehöll leksaken Sassy djungeldjur stora mängder bly, något som strider mot svensk och europeisk lag. Det är oacceptabelt.

EU har sett över det 20 år gamla leksaksdirektivet. Det är positivt i sig, men kommer det att vara tillräckligt för att skydda våra barn mot farliga ämnen i leksaker? Nej, inte med det förslag som EU-kommissionen har lagt fram. Men det nya leksaksdirektivet har nu godkänts av både EU-parlamentet och de 27 regeringarna. Möjlighet att ändra direktivet till barnens fördel fanns, men kompromissen i EU gör att man inte fortsätter på linjen att förbjuda de allra farligaste ämnena, de så kallade CMR-ämnena. Förbättringar i det nya antagna nya leksaksdirektivet när det gäller cancerframkallande ämnen har gjorts, det ska medges, men det viktiga förbudet mot CMR-ämnena uteblev i kompromissens namn.

Den 7 oktober röstade EU-parlamentets miljöutskott för att förbjuda användningen av sex metaller som kan leda till cancer och skada reproduktionen – arsenik, kadmium, sexfaldigt krom, bly, kvicksilver och organiskt tenn. Det är ett betydande steg framåt som borde ha följts av ett totalförbud av bland annat CMR-ämnena. Vems intressen ska väga tyngst? Ska barnens eller industrins intressen väga tyngst? I rapporten *Leksaker – att inte leka med* tas ett tydligt ansvar till förmån för barnen och deras föräldrar. Vems sida är konsumentministern på, på barnens sida eller på industrins och den inre marknads sida?

Anf. 102 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Vems intressen ska väga tyngst – barnens eller tillverkarens, marknads intressen? Det är klart att det är barnens intressen som ska väga tyngst. Det är också det som är utgångspunkten för detta direktiv.

När Egon Frid nämner ett antal kemikalier som är tillåtna i leksaker glömmer han samtidigt att säga att det som finns i leksaker endast förekommer i den mängd som man anser vetenskapligt inte är farligt. Framkommer det ytterligare forskningsrön som visar att andra ämnen i leksakerna är farliga framkommer det också tydligt i direktivet att de ämnena ska förbjudas. Vi kan inte förbjuda saker som vi inte vet är farliga. Ska vi kunna kontrollera och kräva att tillverkarna ska leva upp till regelverket måste vi veta att det som är förbjudet är skadligt.

Är det så att man vill förbjuda kemikalier av annat intresse än barnens säkerhet, får man använda sig av en annan lagstiftning än just konsumentregelverket och leksakers säkerhetsdirektiv. Då kanske man får an-

vända sig av miljölagstiftningen och föra den debatten med miljöministern.

Jag tycker att det är jätte viktigt att tala om för medborgarna hur man ska tänka som konsument för att kunna garantera att man väljer rätt typ av leksaker. Det är klart att vi aldrig kommer att kunna garantera att det inte kommer in leksaker på vår marknad som kan vara farliga, men vi kan i alla fall säga att leksaker som är CE-märkta är sådana leksaker som kommer från tillverkare som åtminstone känner till regelverket. Därmed säger jag inte att det är en garanti för att de följer det men de känner till det, och det är en början. Det tycker jag är viktigt att tala om.

I direktivet står det att vi ska inta försiktighetsprincipen, det vill säga att om man tror att en leksak är farlig ska den kunna förbjudas på marknaden. Man behöver alltså inte som i dag vänta tills det är bevisat att den är farlig, utan med detta direktiv finns möjligheten att förbjuda leksaker under tiden som man undersöker deras säkerhet. Det tycker jag också är bra med den typ av princip som nu finns i detta direktiv.

Jag ser inte att det finns så mycket för Egon Frid att oro sig för. Det vi ska jobba för är att se till att om vi får ny kunskap om farliga ämnen ska de så fort som möjligt i så fall förbjudas. Och det är precis efter den principen som det är tänkt att man med detta direktiv ska arbeta utifrån.

Jag tycker fortfarande att Egon Frid har anledning att vara glad över detta direktiv, som Sverige har haft väldigt stort inflytande över, med den utformning som det har fått.

Anf. 103 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag vet att Nyamko Sabuni som konsumentminister är glad å den svenska regeringens vägnar över det team som har hjälpt Nyamko Sabuni att förhandla fram leksaksdirektivet å Sveriges vägnar. Och jag kan ge berömmet till er som har jobbat med det att det har gjorts framsteg, men att inte ta steget fullt ut och kunna totalförbjuda de absolut farligaste ämnena som är kända är ändå mycket märkligt. Då säger konsumentministern att vi får använda en annan lagstiftning, till exempel miljölagstiftningen. Det är märkligt att konsumentministern, som i det här fallet säger sig företräda barnen, barnens säkerhet och ofarliga leksaker, inte prövar möjligheten fullt ut att totalförbjuda de så kallade CMR-ämnena. Det är alltså ämnen som inte är accepterade någon annanstans. Det är ämnen som är totalförbudna i elektriska och elektroniska produkter. Det är giftiga ämnen. Ministern säger att det bara är tillåtet i en ringa mängd som är vetenskapligt prövad. Men det är inte en tillräcklig säkerhet när vi pratar om leksaker och de risker som barnen utsätts för när de använder de här leksakerna.

Totalförbudet av farliga ämnen i leksaker var ett av de viktiga målen med revideringen av leksaksdirektivet. Här har regeringen kompromissat bort den frågan till förmån för producenternas intressen och också den inre marknadens intressen.

Detsamma gäller de allergiframkallande doftämnena i leksaker. Det är också en mycket märklig sak att de över huvud taget finns kvar och är tillåtna. Här tycker jag också att det skulle ha varit rimligt med ett totalförbud, för allergi är ett stort och växande problem i samhället. Att då tillåta att leksaksproducenter får använda doftämnena i leksaker är egentligen till ingen nytta mer än att det lockar föräldrar och barn att köpa mer

produkter. Att man köper dem för att de luktar på ett visst sätt är väl en högre vetenskap som vi får studera i ett annat sammanhang, men så är ändå fallet. Det här är någonting som jag tycker missbrukas för att öka konsumtionen och öka försäljningen av produkter som vi egentligen inte ska ha i svensk handel.

Detsamma gäller naturligtvis märkningen. Som ministern sade är CE-märkningen till för att visa att producenterna i alla fall känner till leksaksdirektivet och den gällande lagstiftningen. Men jag tycker att det är rimligt att kräva att vi har en lagstiftning som definitivt anger vad en produkt innehåller, både förpackningen och leksaken. Vi har en jättetydlig märkning av livsmedel, och märkning av produkter är oerhört viktigt. Men det viktigaste måste vara att vi har en absolut märkning av våra leksaksprodukter för konsumenternas trygghet och i det här fallet barnens trygghet.

Anf. 104 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag tror att utgångspunkten för ett regelverk, om det ska vara trovärdigt, måste bygga på att det finns vetenskap som visar på varför man förbjuder saker eller för den delen tillåter saker. Om man ska sätta i gång och förbjuda allt för att det eventuellt kan vara farligt men det inte finns några bevis för att det är farligt, tror jag att vi får ett regelverk som varken tillverkare eller myndigheter, Konsumentverket i det här fallet, kan följa upp och leva efter. Därför menar jag att det är väldigt viktigt att det som anses farligt, det som vetenskapligt bevisats vara farligt, är förbjudet.

Jag kan förstå Egon Frids tankar att det inte bör finnas några kemikalier alls. Visst, det går väl att säga det också om det som man vet är farligt i större mängder. Men i det här fallet har vi gjort avvägningen mellan kostnaden för marknaden och säkerheten för barnen. Och vi vet att med de mängder som förekommer är det inte farligt för barn att leka med dessa leksaker. Det som är viktigast måste ändå vara att garantera att det inte är farligt.

Skulle det visa sig att det finns någonting ytterligare som är farligt, för också den marknaden utvecklas hela tiden, och det kommer nya leksaker på marknaden som innehåller kemikalier som vi inte tidigare har sett, kommer också det att upptäckas. Och är det farligt säger direktivet som sagt att det ska förbjudas. Men utgångspunkten måste ändå vara att vi vet varför vi förbjuder saker om lagen ska vara trovärdig och därmed efterlevas.

Det finns inte möjlighet att kontrollera alla leksaker. Även om alla typer av leksaker skulle kontrolleras skulle man aldrig kunna kontrollera alla leksaker. Det är människor som jobbar med tillverkning av dessa saker. Det kommer antagligen att inträffa att någon leksak inte lever upp till standarden enligt regelverket. Men det är viktigt att företagen känner till regelverken och att de försöker leva upp till dessa regelverk, och det är viktigt att marknadskontrollerna är så effektiva som möjligt. Det är också så Konsumentverket får arbeta. Vi har sagt tydligt och klart att det är marknadskontroller som ska prioriteras i Konsumentverkets uppdrag. Vi vet att det har varit en nedgång efter flytten från Stockholm till Karlstad, men nu har Konsumentverket återigen fått upp sin personalgrupp

Prot. 2008/09:67
10 februari

Svar på
interpellationer

till den storlek som den ska ha. Nu har de också stabiliserat sig på plats och kan återigen vara effektiva i att utföra sitt uppdrag. Det viktigaste här kommer just att vara att kontrollera produkter så att vi vet att de är säkra för konsumenterna.

Återigen tycker jag att det här direktivet innehåller precis det vi behöver. Det finns också en viljeinriktning på just att försiktighetsprincipen ska gälla. Allt nytt farligt som upptäcks ska på en gång förbjudas. Vi behöver inte ens vänta på standarder, utan det kan på en gång förbjudas. Och innan leksakerna förbjuds kan de i alla fall tas bort från marknaden tills det är bevisat att de är säkra. Företagarna vet också att deras produkter kan tas bort från marknaden i väntan på att de kan bevisa att de är säkra.

Allt detta menar jag kommer att göra att företagen kommer att vara mer försiktiga i sin tillverkning. Framför allt kan vi få denna mångfald av tillverkare, också små tillverkare, att kunna överleva, för det går inte att säga att alla ska göra denna oberoende kontroll. Det kostar för mycket och skulle drabba små och medelstora företag. Och jag tror inte att Egon Frid heller vill ha en marknad som bara förlitar sig på ett fåtal tillverkare. Vi vill ha en mångfald av tillverkare, och vi menar att de ska leva upp till de regelverk som finns. I övrigt får vi använda oss av marknadskontroller för att hitta de brister och fel som uppstår.

Anf. 105 EGON FRID (v):

Fru talman! Det var i det avseendet bättre förr när vi hade kvalitativt bättre leksaker och oftast tillverkade i trä. De var oftast också tillverkade med giftfria färger.

Problematiken har ökat i takt med det enorma antal produkter som har översvämmat marknaden. Vi vet att 80 procent av de tillverkade produkterna kommer från Asien, främst Kina. Alla producenter utnyttjar en lagstiftning och ligger på gränsen för vad lagstiftningen tillåter. De följer naturligtvis riktvärdena, men är det inte totalförbud för CMR-ämnen till exempel följer man de riktvärden som anges i lagstiftningen och testar hela tiden de tillåtna gränserna för att minimera kostnaderna för sin produktion.

Jag tycker att kostnadsaspekten är någonting som konsumentministern ska vända till barnens fördel. Det måste få kosta att ha en sådan lagstiftning gentemot barnen när det gäller leksaker och säkerhet att vi verkligen kan känna oss trygga med den. Resultatet av den här revideringen av EU:s leksaksdirektiv går inte i den riktningen.

Regeringen har uppnått positiva framgångar. Det svalgssäkerhetstest som Sverige har varit med och drivit igenom är positivt. Det har blivit bättre. Sedan vet vi att producenterna kommer att kringgå detta också genom att fortsätta att ha farliga saker, men de är inte lika uppenbart farliga.

Frågan är ändå vems sida konsumentministern verkligen tar ställning för. Är det barnens säkerhet eller inre marknadens rätt att pressa sina kostnader?

Fru talman! Det måste kosta att få säkra leksaker. Det tycker jag också, men det måste dock inte kosta av princip. I det här fallet vill Egon Frid att det ska kosta mer än det smakar bara för att han inte gillar kemikalier över huvud taget. Det handlar inte nödvändigtvis om att de är farliga utan om att han inte vill ha några kemikalier någonstans över huvud taget.

I det här fallet säger vi att det ska kosta, men vi ska inte ställa krav på tillverkarna att de ska lägga ut väldigt mycket pengar på något som vi kan visa inte är farligt för människor.

Det här direktivet kommer att träda i kraft så småningom. Två år efter det att vi har fattat beslut om det väntas det träda i kraft i de olika medlemsländerna. Fyra år efter det kommer det här direktivet att utvärderas. I det sammanhanget välkomnar jag återigen Egon Frids intresse för frågan. Då har vi kanske också bättre kunskap om på vilket sätt vi kan förbättra direktivet. Med den kunskap som vi har i dag täcker detta direktiv de behov som finns på marknaden.

Jag är också på barnens sida, Egon Frid. Barnens säkerhet kommer först.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2008/09:260 om Strömsholms kanal

Anf. 107 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Carin Runeson har frågat mig vad jag är beredd att göra för att Strömsholms kanalbolag även i fortsättningen ska ha möjlighet att hålla Strömsholms kanal tillgänglig och säker för seglotion samt även på ett bra sätt kunna vårda och utveckla de kultur- och industrihistoriska miljöer som finns i anslutning till kanalen.

En av regeringens viktigaste prioriteringar på kulturområdet är vården av kulturarvet. I det ligger naturligtvis att skydda och vårda miljöer som är viktiga ur ett kulturhistoriskt perspektiv men också har ett stort värde för turistnäringen.

De byggnader och anläggningar som kan anses ha ett kulturhistoriskt värde av nationell angelägenhet kan skyddas genom att länsstyrelsen förklarar det som byggnadsminne enligt 3 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen. Så är fallet för Strömsholms kanal. Strömsholms kanal är även riksintresse enligt miljöbalkens regler.

Staten stöder såväl byggnader och anläggningar förklarade som byggnadsminnen som riksintressen genom de medel som avsätts för bidrag för kulturmiljövård. Under 2008 anslogs 250 miljoner kronor för detta ändamål. Riksantikvarieämbetet fördelar dessa medel till länsstyrelserna runt om i landet som i sin tur beviljar bidragen till olika projekt och insatser efter en prövning i varje enskilt fall. Det är Länsstyrelsen i Västmanlands län som avgör frågan om eventuellt bidrag till Strömsholms kanal.

*Svar på
interpellationer*

Enligt Länsstyrelsen i Västmanland har under de senaste två åren beslut fattats om drygt 400 000 kronor i bidrag för vård av bebyggelse och andra anläggningar inom byggnadsminnet Strömsholms kanal.

Detta visar att staten redan i dag bidrar till att vårda och utveckla de kultur- och industrihistoriska miljöer som finns i anslutning till kanalen.

Anf. 108 CARIN RUNESON (s):

Fru talman! Tack för svaret, kulturministern! Den här interpellationen om Strömsholms kanal och kanalbolaget, som gör allt som står i deras makt för att få ekonomin att gå ihop så att man kan hålla kanalen i gott skick och hålla den öppen under ett par tre sommarmånader för seglation och så att man kan sköta de byggnader som finns i anslutning till kanalen, har föregåtts av motioner som jag har skrivit tillsammans med min partikollega Olle Thorell i Surahammar. Vi har lämnat dem under den allmänna motionstiden. Nu har de väl inte satt något större avtryck i världshistorien. Därför tycker jag att det är viktigt att lyfta upp den frågan igen.

Först vill jag säga att det känns bra och är lovvärt att kulturministern poängterar att ”en av regeringens viktigaste prioriteringar på kulturområdet är vården av kulturarvet. I det ligger naturligtvis att skydda och vårda miljöer som är viktiga ur ett kulturhistoriskt perspektiv men också har ett stort värde för turistnäringen.”

Fru talman! Jag måste ändå säga att jag tycker att det fortsatta svaret och resonemanget i svaret är lite magert. Strömsholms kanal är ett stycke levande kultur- och industrihistoria. Då frågar jag mig: Är det här enbart ett primärkommunalt ansvar? Nej, jag tycker inte det. Jag tycker att staten ska kunna bidra med mer än bara några hundratusentals kronor per år till byggnaderna. Det är vackert så att man får bidrag till upprustning, men man behöver ett driftsbidrag. Tidigare har det utgått EU-medel under några år. Det var oerhört positivt dels med tanke på driftsverksamheten, dels med tanke på alla de otroligt fina byggnader som finns efter hela kanalsträckan.

I dag är ekonomin ett jättebekymmer för de fyra ägarkommunerna. Kanalen går från min hemkommun Smedjebacken i södra Dalarna genom Västmanlandskommunerna Fagersta, Surahammar och Hallstahammar. Samtliga kommuner, som är brukskommuner, har tagit ett stort ansvar för kanalen i många år. Men primärkommuner har många uppgifter. Det är många saker som ska finansieras. Under 2008, och även nu 2009, har man gett större driftsbidrag till kanalen, men det kostar att hålla kanalen i gång, och det kostar att renovera och underhålla.

Det är också oerhört viktigt med säkerheten i kanalen om man ska kunna ha den öppen. Det behövs slussvakter under sommarmånaderna. Därför skulle ett driftsbidrag sitta väldigt fint, för att uttrycka mig lite modernt och slarvigt. Risken är att man inte klarar av att hålla kanalen öppen. Man har ett underskott för 2008 i sin driftsbudget. För 2009 försöker man jaga sponsorer, och det är inte det allra lättaste just nu. Man ser stora svårigheter när det gäller ekonomin.

Anf. 109 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag vill först säga att jag är väldigt glad över Carin Runesons engagemang. Det är något jag delar, ej blott för Strömsholms kanal

utan för kulturarvet över huvud taget. Det är väldigt viktigt att det här engagemanget finns, och dessutom kan vi ändå glädjas, innan vi går in på problemen, åt att det är ett engagemang som ökar. Inte minst visar antalet medlemmar i hembygdsrörelsen detta – jag tror att det uppgår till närmare en halv miljon – som också frivilligt, även om vi från regeringens sida har ökat bidraget, gör ett stort arbete för att värna och vårda kulturarvet.

Vi kommer sedan in på just Strömsholms kanal, som jag vet är ett riksintresse. Det nämnde jag också i mitt svar. Bolaget får ju också ett statligt stöd. Nu är det runt 250 miljoner som går ut från Riksantikvarieämbetet och som fördelas via länsstyrelserna, och länsstyrelserna har naturligtvis en dialog med kommunerna, så ock de fyra kommuner som är delägare i Strömsholm.

Jag träffade faktiskt i går Mats Svegfors i ett helt annat ärende, och passade på att fråga honom därför att jag vet att han är avgående landshövding i Västmanland. Han konstaterade att man fortlöpande under många år har gjort investeringar i kanalen, bland annat med att lyfta upp portarna. Jag har också fått ett bra material från Hans Petersson, som är vd, som beskriver situationen men samtidigt möjligheterna.

Ett magert bidrag, säger Carin Runeson. Ja, det kan möjligen tyckas, men man ska då ställa det i relation till att vi har 2 000 byggnadsminnen som ryms inom just den här lagen. Det är alltid så att behoven kommer att vara större än möjligheterna. Så är det ju. Nu utgår det här bidraget när underhållet är dyrare än normalt. Jag tror att man i fjol fick närmare 300 000 som ska täcka en del av verksamheten och reparationerna under 2009, alltså innevarande år.

Carin Runeson skriver också i sin interpellation att fler måste göras delaktiga i kanalbolagets verksamhet och framtid, och så är det förstås. Det kan aldrig bli ett ansvar enbart för staten. Men att man skulle kunna ge ett driftsbidrag är ingenting som kan rymmas här, i alla fall inte som jag tolkar lagen. Det här är ett viktigt intresse – så är det – jämte många andra viktiga intressen som staten vill värna. Ett driftsbidrag tror jag skulle vara svårt att åstadkomma.

Jag ser naturligtvis problemen, men vi kan återkomma till möjligheterna. Även kanalbolaget har i sin rapport pekat inte bara på problemen. Man arbetar också väldigt aktivt, skulle jag vilja säga, med volontärer, turistnäringen och med att berätta om sin verksamhet. Trafiken går back, står det. Jag vet inte riktigt vad det står för. Det finns säkert möjligheter att öka intäkterna – det tror jag trots allt. Vi kan återkomma till detta i min nästa replik.

Anf. 110 CARIN RUNESON (s):

Fru talman! Även om tiden är knapp här i talarstolen skulle jag vilja ge en liten geografi- och historiebrevbeskrivning.

Strömsholms kanal stod klar och togs i bruk 1795. Den följer Kolbäcksåns vattensystem från min hemkommun Smedjebacken i Dalarna, ned genom Västmanland, ut i Mälaren och vidare ut i Östersjön. Kanalen är 11 mil lång, passerar 14 sjöar och har 12 kilometer byggda kanalsträckor med totalt 26 slussar. Höjdskillnaden är 100 meter. År 1990 förklarades kanalen för byggnadsminne.

Det som kostar pengar när det gäller driften är slussvakterna. 28 stycken räknar man med att man behöver under en sommarsäsong, för under ett antal veckor, ett par månader, är det ganska mycket båttrafik. Det är dels de som vill ta sin båt ut i Mälaren och ut i havet från Dalarna och Västmanland, dels båtar som kommer från Mälaren och vill gå upp i kanalen. Man behöver också några snickare, och man behöver en och annan reparatör, för det kan hända saker och ting även om man sköter det mesta underhållet på annan tid av året.

Att man byggde den här kanalen berodde på att man från bruksorterna ville ha ett för den tiden snabbt och billigt sätt att frakta sitt gods och sina produkter till Stockholm. Sedan har det hänt mycket med transportmedlen, och i mitten av 1900-talet upphörde nyttotrafiken. Sedan dess har kanalen fungerat som en turistkanal.

Vi ser att det är ganska många som använder sig av kanalen. Man åker båt. Det är populärt för kanotister. Är det fina somrar är det extremt många båtar som kommer upp även till Smedjebacken.

Och det finns väldigt mycket att se längs kanalen – fin bruksmiljö som man har tagit väl om hand. Precis som kulturministern säger har det gjorts mycket, men det var tack vare det EU-bidrag som utgick under ett antal år. De pengarna har verkligen gjort nytta.

Nu är det ingen stor budget för det här kanalbolaget, kan man tycka. Det rör sig om ungefär 4 miljoner. Därför kan man kanske tycka att de kommuner det handlar om kan lägga till mer pengar. Men det är som jag sade tidigare: En kommun har väldigt många åtaganden, och varje hundratal tusen är så att säga in-tecknat i primärkommunal verksamhet. Man har skjutit till ytterligare 100 000 inför nästa år, men ändå har man svårt att tro att det ska räcka därför att kostnaderna också ökar.

Man får heller inte glömma bort att om man skulle tvingas stänga kanalen finns det ett antal näringsidkare som skulle förlora kunder. Det finns campingplatser, pensionat, olika servicekiosker, affärer och så vidare som också får besök i samband med att personer, familjer och sällskap färdas på kanalen. Det här är ju ingenting som kanalbolaget i sig får några intäkter från, men det är positivt för de kommuner som det handlar om. Därför handlar det också i förlängningen om arbetstillfällen.

De 28 slussvakterna, som nästan uteslutande är skolungdomar, har också en bra möjlighet till försörjning under sitt sommarlov. Det är ett både intressant, spännande och väldigt ansvarsfullt jobb som de får utföra och trivs med.

Anf. 111 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag har haft flera debatter i kammaren med interpellanter från den rödgröna sidan där vi kan enas om att vi tycker lika. Vi tycker båda två att det här är viktigt. Sedan är det bara fråga om vems ansvar och vems uppgift det är.

Carin Runeson säger att primärkommunerna har många uppgifter. Då kan jag kontra med att säga att staten också har det. Då är frågan vad som kan rymmas inom den här förordningen och den lag som omfattar kulturmiljövården. Driftsbidrag fungerar inte, utan det handlar om underhåll, av byggnader i det här fallet, av slussportar och av annat som hör kanalen till. Det är också ett bidrag som staten ger därför att man tycker att det här är viktigt.

Sedan säger Carin Runeson att det är många som är beroende av att kanalen fungerar, och det är alldeles säkert så, oavsett om det handlar om campingplatser, restauranger, kiosker eller annat som Carin Runeson räknade upp. Men det kan aldrig bli ett ansvar för kulturmiljölagen eller kulturmiljöanslaget. Det är en debatt som ändå, trots allt, måste föras med de fyra kommuner som är delägare och som ändå har så att säga ett lika stort intresse i kanalen som vi har från Kulturdepartementets och Riksantikvarieämbetets sida.

Bland de bilder som jag har fått och bläddrat igenom – de har gjort mig riktigt lockad av att själv paddla mig igenom denna kanal, och jag hoppas att jag får möjlighet till detta i sommar – finns det förslag från kanalbolagets sida på vad man skulle kunna göra, allt från att kommunerna ska ta över skötseln av marken till, tyvärr, det tråkiga att man skjuter en del underhåll på framtiden. Det kan kanske gå ett tag, men det går naturligtvis inte i längden. Man talar om kommuner och landsting som ska höja bidragen. Man talar naturligtvis också om statlig medfinansiering, men statlig medfinansiering finns via det här bidraget, som också betalas ut via länsstyrelserna. Man talar också om att kommunerna bör utnyttja kanalens möjligheter bättre. Det kan gälla såväl Västerås som andra kommuner som inte ligger så långt ifrån.

För att återvända till det som ändå var en av slutsatserna i Carin Runesons interpellation, att fler måste bli delaktiga, kan jag bara instämma. Men jag kan också konstatera att staten redan är en intressent.

Anf. 112 CARIN RUNESON (s):

Fru talman! De pengar som Kanalbolaget ansökt och fått från länsstyrelsen, som en del av de många miljoner som kulturministern pratade om, är naturligtvis bra att ha fått. För att få bidragen krävs emellertid en ekonomisk motprestation från de kommuner som ingår i Kanalbolaget. Man fick exempelvis 127 000 för två år sedan, vilket kan betraktas som full kostnadstäckning för en byggnad där man förvarar redskap och annat.

Närmast i tur står en slussvaktarbostad som är byggd 1780 och väl värd att bevara. Man räknar med att det kommer att kosta ca 362 000 att få den i bra skick. Då får alltså Kanalbolaget 127 000. Varje gång man vill göra någonting åt en byggnad och får ett bidrag, som naturligtvis är välkommet, ökar man på underskottet eftersom det krävs ännu mer pengar som motprestation.

Viljan finns att göra mer från de fyra kommunernas sida – Smedjebacken, Fagersta, Surahammar och Hallstahammar – och jag ska inte heller glömma att nämna landstingen i Västmanland och Dalarna, som också bidrar med vissa medel.

Även om det är omöjligt att få driftsbidrag tycker jag att det är viktigt att kulturministern tänker på Strömsholms kanal och ser det oerhörda värde som kanalen har som byggnadsminne. Det handlar om en industri- och kulturhistoria värd att bevara.

Anf. 113 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag kan stå länge och understryka mitt mycket starka engagemang i dessa kulturmiljöer. Nu har vi gått så långt som vi över huvud taget kan gå; Strömsholms kanal har ett alldeles speciellt skydd och kommer att så ha även framöver. Det finns också, som Carin Runeson

sade, ett starkt engagemang från kommunernas, landstingens och länsstyrelsens sida, och även via Riksantikvarieämbetet. I den delen uppfyller alltså staten, skulle jag vilja säga, de förväntningar som finns.

Sedan får jag upprepa att vi har omkring 2 000 byggnadsminnen, och det ska vi vara glada för, för det är naturligtvis en stor styrka och en skatt för det svenska kulturarvet. Som kulturminister kan jag se att det finns starka påtryckningar från flera håll i landet för att byggnadsminnesmärka ytterligare miljöer. Någonstans tvingas man till prioriteringar; det gäller oss alla. Eftersom jag inte besökt Strömsholms kanal – ännu – vet jag inte om de gjort rätt prioriteringar. Det är inte heller säkert att jag skulle kunna bedöma det.

Jag kan bara konstatera att staten ser värdet och också ställer upp med stöd. Om man kan göra mer kan jag inte avgöra. Det är en bedömning som får göras av länsstyrelsen som är den som har bäst kunskap. Det sker även en dialog med kommunerna. Jag, liksom Carin Runeson, tycker att det är viktigt; det kan vi enas om. Tyvärr tvingas jag dock säga att pengarna aldrig någonsin kommer att räcka – inte ens om vi tog in 100 procent i skatt – till allt det som vi kanske skulle vilja göra och för de behov som möjligen finns.

Jag tackar för att jag fått en möjlighet att fördjupa mig i ärendet. Jag har lärt mig mycket på detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2008/09:262 om nedläggningen av Räddningsskolan i Skövde

Anf. 114 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att Räddningsskolan i Skövde ska kunna fortsätta sin verksamhet samt vad som kommer att hända med tillgängligheten, flexibiliteten och kvaliteten om Räddningsskolan i Skövde läggs ned.

Den statliga verksamhet som har bedrivits vid Räddningsskolan i Skövde ska, i enlighet med både regeringens och riksdagens beslut, inte fortsätta. Den nya Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, som inrättades den 1 januari 2009 tog i huvudsak över verksamhet som Räddningsverket, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar bedrev fram till årsskiftet. Den utredning som föregick propositionen såväl som en tidigare intern utredning inom dåvarande Räddningsverket konstaterade att det fanns en överkapacitet inom utbildningsområdet. Regeringen och riksdagen beslöt därmed att antalet statliga skolor för att bedriva utbildningsverksamhet skulle minska från fyra till två och det beslutades att räddningsskolorna i Revinge och Sandö skulle vara kvar i statlig regi.

Förra våren besökte jag Skövdeskolan och kunde då konstatera ett starkt engagemang och en vilja bland personalen att fortsätta bedriva verksamhet vid skolan. Man såg förutsättningar för en ny huvudman att finna nya kunder. Bland annat framfördes att det inom petrokemisk industri och inom bilindustrin fanns potentiella intressenter. Jag ville därför stödja dessa lokala initiativ och pröva möjligheten att låta nya aktörer

etablera verksamhet vid skolan. Vid inget tillfälle har löften framförts från regeringen om några statliga garantier.

När det gäller Monica Greens fråga om att säkerställa flexibilitet och kvalitet har MSB uppdraget och ambitionen att både köpa utbildning av andra aktörer och genomföra utbildning även på andra orter än vid de två kvarvarande skolorna. Det kan bland annat handla om vidareutbildning av räddningstjänstpersonal eller annan personal. Politiken styr inte var i landet och av vilken eller vilka organisationer som utbildningarna köps, från Skövde eller andra aktörer.

Anf. 115 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag vet inte om det kan ha blivit ett missförstånd, för det finns många borgerliga riksdagsledamöter som har åkt omkring i Skaraborg och gett sken av att Räddningsskolan i Skövde skulle kunna fortsätta verksamheten. Nu säger försvarsministern tydligt att de två skolorna skulle läggas ned. Borgerliga ledamöter i Skaraborg, min valkrets, har dock låtit påskina, både för personalen och på olika sätt för allmänheten, att skolan ska kunna fortsätta att vara i gång. Därför är det anmärkningsvärt att skolan nu läggs ned och att staten har bestämt sig för att inte köpa några utbildningar från andra än sina egna.

Detta sade vi visserligen redan när beslutet fattades i våras. Vi socialdemokrater var emot nedläggningen av Räddningsskolan i Skövde. Vi tyckte att det var slöseri med resurser. Där finns det bästa övningsfältet, mycket bra och kompetent personal, välutbildad och med stor kundkrets. Den ligger bra till i landet; det skulle vara nära för många kommuner som vill anlita skolan. Därför ville vi inte lägga ned Räddningsskolan i Skövde.

När vi i våras berättade att kontentan av beslutet blir att skolan i Skövde kommer att läggas ned fick vi av borgerliga ledamöter höra att det inte blir så, att andra ska kunna ta över, att vi ska köpa och sälja och ge andra möjligheter. I praktiken har det blivit så som vi socialdemokrater befarade, nämligen att Räddningsskolan i Skövde läggs ned.

Den nya myndighet som skulle tillträda var vi inte emot, men generaldirektören Helena Lindberg meddelade att ingen anslagsfinansierad utbildning kommer att beställas av någon annan aktör under 2009. Om man inte får någon som köper en utbildning kan skolan förstås inte fortsätta att bedriva verksamhet. Alltså har man dragit undan möjligheterna och kastat bort mycket kompetens. Man har inte tagit till vara kunskapen och kompetensen, inte heller alla de kundkontakter, bland annat internationella sådana, som Räddningsskolan i Skövde hade byggt upp.

Det är med stor förvåning vi kan se att den nya myndigheten har bestämt sig för att inte köpa utbildning någon annanstans utan bara ha kvar det på sina egna. Alltså blev det som vi sade när beslutet togs: Räddningsskolan lades ned, i praktiken vid årsskiftet, men egentligen redan under våren. Det var det beskedet.

Det var ett spel för gallerierna. Den borgerliga regeringen och de borgerliga ledamöterna från Skaraborg ville rädda ansiktet. De ville inte tala om sanningen, att Räddningsskolan i Skövde skulle läggas ned. Man ville försöka smita undan sitt ansvar och säga: Nej, den kommer att fortsätta, fast med en annan huvudman.

Så blev inte fallet. Det beklagar jag.

Prot. 2008/09:67
10 februari

Anf. 116 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag vill också delta i debatten utifrån att jag, som ni alla säkert förstår, är från samma valkrets som Monica Green. Jag har också varit med och engagerat mig i räddningsskolans verksamhet och att den skulle få finnas kvar i Skövde.

Som ministern konstaterar i svaret till Monica Green fanns det ett starkt engagemang och en stark vilja hos personalen att fortsätta att bedriva verksamhet vid skolan med den enormt starkt uppbyggda kompetens som fanns i området. Räddningsskolan i Skövde är historisk, med uppbyggnaden av området och den karaktär som har skapats i den miljöcertifierade räddningsskolan och den miljözon som fanns vid anpassade områden i Skövdes relativa närhet.

Ministern har också varit på ett besök vid Räddningsskolan i Skövde, men för oss andra som har studerat skolan är det, om man ska diskutera framtiden för vidareutbildning av räddningstjänstpersonal och personal som jobbar med kris och beredskap, helt obegripligt hur man kan gå till väga som man har gjort.

Nu handlar det i och för sig inte om att diskutera någonting som har varit, men frågan är hur man har tänkt från samhällets, regeringens, regionens och Sveriges kommuners sida om hur man ska tillhandahålla utbildning och vidareutbildning av räddningstjänstpersonal på något annat ställe i stället för med de goda möjligheter som fanns på Räddningsskolan i Skövde.

Det här utbildningsbehovet kommer att fortsätta att finnas. Det måste finnas en nationell strategi för hur vi ska utbilda räddningstjänstpersonal i framtiden. Det är kanske inte omöjligt men kräver enormt stora kostnader att återuppbygga en sådan anläggning som Räddningsskolan i Skövde på de andra räddningsskolorna eller flytta den här verksamheten och dess karaktär till ett annat område. Det krävs år av arbete för att kunna planera områdets karaktär och få jobba med sådan speciell verksamhet som man har gjort på Räddningsskolan i Skövde och som man gör på räddningsskolorna om man flyttar det till något annat område.

Det handlar inte bara om den enormt speciella kompetens som har skapats på Räddningsskolan i Skövde, utan också om det speciella övningsområdet med de investeringar som har gjorts i olika räddningsinsatsmodeller. Det är fascinerande att besöka anläggningen och dessutom förstå att det här är någonting som släpps i väg.

Det är viktigt att få höra ministerns inställning till möjligheten att säkerställa räddningsskolans område och de investeringar som har gjorts där, för att man ändå ska kunna fortsätta en verksamhet i framtiden för att trygga räddningstjänstpersonalens vidareutbildning och dess möjligheter att fortsätta sin utbildning inom till exempel Västra Götalandsregionen med 49 kommuner. Är ministern beredd att ge ett besked i dag om att säkerställa räddningsskolans område och de investeringar som har gjorts för att man ska kunna fortsätta en verksamhet vid före detta Räddningsskolan i Skövde?

Anf. 117 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Monica Greens inlägg blev alltmer obegripligt ju längre man lyssnade på det. Först var hon överraskad över riksdagsbeslut och regeringsbeslut som fattades för snart ett år sedan. Hon förväxlar att staten avvecklar statliga skolor med att vi har öppnat för nya huvudmän att finna nya kunder för att utveckla verksamheten. Hon säger att det inte ska köpas utbildning. Nähä? 320 platser kommer att handlas upp enligt MSB, och så sker.

Jag undrar om hon ens läser sin valkrets tidningar. Hennes inlägg tyder starkt på att hon inte gör det, men jag tog med en här till henne. ”Nya planer för Räddningsskolan. Autokarosskoncernen vill ta över övningsfältet.”

Den person som håller i överväxlingen säger så här: ”I privat regi är vi inte bundna till en uppdragsgivare utan kan marknadsföra oss och även bredda vår verksamhet.”

Vidare i artikeln: ”Autokaross Rescue Systems i Floby, som tillverkar brandbilar, är på gång att skriva kontrakt på övningsfältet från juli i år. De tar i så fall över fältet i stort sett intakt.”

Vad säger då den tidigare chefen på skolan, Mona-Lena Beckman?

”Det här är något väldigt positivt. Det som var är borta, men det kommer något nytt.” Det är kanske något för Monica Green att kontempera över på sin kammare. ”Vi känner att vi har ett visst stöd numera. Tidigare sågs vi enbart som en konkurrent och nu mer som en tillgång.”

Med de här citaten kunde egentligen debatten avslutas. Men jag konstaterar bara att det som sker nu i Skövde är precis det som var intentionen efter mitt besök i Skövde. Jag mötte personalen, som sade: Här tror vi att vi har någonting vi kan bygga på i framtiden. Vi tror att det finns privata intressenter. Vi tror att det finns möjlighet till besparingar tillsammans med andra offentliga aktörer för att kunna driva en verksamhet vidare.

Det blir dock icke samma verksamhet, för det är nämligen inte möjligt. Om vi har fyra statliga skolor till att börja med men beläggning för två, eller som utredningen sade en och en halv, kan man inte bara flytta runt utbildningen dit Monica Green vill, för det innebär nedläggning någon annanstans, och då går jobb förlorade där. Det som är det fina med det här konceptet, som nu förhoppningsvis kan lyckas, är att man hittar nya ägare och en ny kundbas. Man konkurrerar inte längre om samma kaka, precis som ett av citaten beskrev.

Jag kan glädja Monica Green, även om hon har ägnat noll intresse åt det, med att samma utveckling sker i Rosersberg, den andra statliga skola som avvecklades. Där bedrivs av privatpersoner sedan årsskiftet hotell- och restaurangverksamhet. Det finns företag som erbjuder övningsverksamhet och hyr ut fälten. Viss personal arbetar som lärare vid gymnasieskolan som ligger nära till. Man har en målgrupp för nyetablerade företag som framför allt är gymnasiet, men man tittar också på samarbete med länspolisen i Stockholm. Det finns en skorstensfejarutbildning som fortsatt ligger kvar där.

Det är precis detta vi var ute efter. Det fanns inte beläggning för fyra skolor. Därför hade det varit slöseri med skattepengar att fortsätta att låtsas som att den beläggningen fanns. Vi behövde bredda verksamheten och hitta nya aktörer, nya ägare, nya kunder, nytt tänkande och nya besparingar. Det är precis det som det syftar till. Jag önskar Skövde all lycka i omställningen. Detta har varit syftet hela tiden.

Fru talman! Jag är inte riktigt van vid att man inte debatterar med mig när jag deltar i debatten utan hänvisar till borgerliga ledamöter. De är inte här i kammaren, och de deltar inte i debatten. Jag tror att debatten vinner på att vi pratar om de saker som vi har gemensamt i den här interpellationen.

Anf. 118 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det är fritt att delta i debatten. Förhoppningsvis lyssnar de borgerliga ledamöterna på debatten och rusar ned från sina arbetsrum nu; jag antar att de sitter och arbetar. De får mycket gärna delta i debatten. Jag har nämligen varit förvånad över att de har spridit skenet av att detta skulle kunna fortsätta.

Ja, jag läser tidningarna. Men tyvärr är jag inte lika optimistisk. Vi har fått läsa vid flera tillfällen under hösten att det nu är något på gång, att vi nog kan fixa det här nu. Sedan kommer besvikelsen.

Jag hoppas precis som Sten Tolgfors att det skulle kunna gå vägen den är gången. Tyvärr har det inte gjort det de gånger under hösten då vi har läst liknande gulliga artiklar i tidningar. Visst läser jag lokaltidningen och följer det mycket noga.

Tyvärr börjar personalen misströsta. Den griper efter varje halmstrå. Det ska den förstås göra. Sten Tolgfors menade väl att vi ska pressa den på det sättet så den tar varje halmstrå. Det förstår jag.

Får man någon som säger: Vi kanske kan fixa det här trots allt, så försöker man hänga upp det på det. Det är roligt en stund. Jag hoppas att försvarsministern har rätt och att det blir något den här gången. Tyvärr har vi hört det hela tiden under hösten.

Jag menar att försvarsministern har dragit undan möjligheterna. Man tänker inte från statens sida köpa utbildning vid Räddningsskolan i Skövde.

Nu säger Sten Tolgfors att det inte går att begripa Monica Green. Jag finns i Skövde och möter besviken personal. Den får visserligen ett hopp varje gång som någon säger: Vi kanske kan fixa det. Men den blir lika besviken varje gång det inte blir någonting.

Jag möter dessa människor och frustrationen från närliggande kommuner. De skulle vilja ha en stabilitet och veta var de ska kunna utbilda sin räddningspersonal. Det är därför jag ställer de här interpellationerna.

Även om Sten Tolgfors inte förstår mig kanske det är andra som förstår vad jag menar när jag tycker att staten har svikit Skövde. Man hänvisar bland annat till att det var så bra samarbete med markstridsskolan i Revinge, och det skulle vara ett av skälen till att man skulle ha kvar verksamhet i Revinge.

I själva verket hade räddningsskåren i Skövde ett minst lika gott samarbete med sin markstridsskola. Nu kommer uppgifter om att det ska dras ned med ytterligare en markstridsskola. Det kan bli den i Revinge. Då kan man ha fattat beslutet förhastat om att lägga ned Räddningsskolan i Skövde i statens regi. Jag beklagar det.

Anf. 119 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag hoppas och tror att Sten Tolgfors noterade att också jag ställde några frågor som berör den här problematiken.

Jag tycker att det finns skäl att ifrågasätta utredningen. Det har vi gjort tidigare. Jag har varit med och debatterat utredningen som låg till grund för nedläggningen av Räddningsskolan i Skövde.

Ministern tar återigen upp här att det inte finns beläggning som räcker för verksamhet i fyra skolor. Jag har intresserat mig extra mycket för problematiken. Hur ska vi utbilda räddningstjänstens personal i framtiden?

Det har varit ett statligt ansvar. Det finns ett statligt delansvar för att personal ska kunna vidareutbilda sig med annan typ av räddningspersonal inom den nya myndigheten för samhällsskydd och beredskap. För mig är det helt obegripligt. Det är hittills ingen som har bevisat för mig att all räddningstjänstpersonal ska kunna utbildas på de två kvarvarande skolorna.

Regeringen har en lösning för att skjuta över utbildningsansvaret för räddningstjänstpersonal på andra aktörer. Det handlar om att föra över ansvar till kommuner och regioner. Det kan vara möjligt att de ska ta sitt delansvar. Men de ska plötsligt ensamma ta sitt ansvar för detta utan ett statligt stöd för att denna viktiga nationella utbildning ska kunna fortsätta i regional form. Många av Sveriges kommuner behöver vidareutbilda sin personal.

Detta är en oerhört angelägen fråga även i framtiden. Jag önskar personalen och den nya verksamheten lycka till och att det blir möjligt att bygga upp den på räddningsskolans gamla fält i Skövde.

Anf. 120 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag hoppas att personalen och de som är engagerade i Skövde får som de vill. Jag hoppas innerligt att detta lyckas. Det vore helt i enlighet med den tanke som föddes när jag besökte Skövde och hörde om de ambitioner och de tankar som fanns där.

Monica Green talar om det och säger: Det var roligt en stund. Vad är det för förhållningssätt? Jag tänker inte stå här och säga möjligheterna i Skövde och säga: Det har vi provat förut, och det har gått åt skogen. Stöd dem i stället, Monica Green!

Jag noterar också att Monica Green talar nästan uteslutande om det förgångna. Vi är tillbaka vid tidigare utredningar och tidigare riksdagsbeslut något år tillbaka i tiden. Världen är som den är, Monica Green. Riksdagen har fattat sina beslut.

Det handlar om att ta fasta på det som Mona-Lena Beckman sade i tidningen. Det som var är borta, men det kommer något nytt. Det handlar om att se den möjligheten och inte avfärda den med att säga att det har gått snett förut. Jag förstår inte det förhållningssättet.

Alternativet till detta var enligt olika utredningar en direktavveckling. Jag valde att säga: Vi ska pröva om det inte går att hitta nya aktörer som vill gå in som huvudmän och hitta en ny kundbas för verksamheten.

Det handlar om att man inte bara stänger någon annanstans om man i Skövde får som man vill och verksamheten kan vara kvar. Det handlar om en ny bas för verksamheten och nya lösningar som kan få ned kostnader.

Vi ser nu begynnande lösningar i Skövde, om man får tro tidningsartikeln. Jag får verkligen hoppas att detta stämmer. Men det gäller inte bara där utan också i Rosersberg. Där låg man faktiskt steget före att finna den nya basen för framtiden. Det är något genuint bra, och det ska inte avfärdas.

Den nya myndigheten har i uppdrag att säkerställa tillräcklig flexibilitet och kvalitet i utbildningen för räddningsinsats. Utifrån kommunernas uppskattade utbildningsbehov för år 2009 har MSB gjort en kursplanering med fördelning av de utbildningar som ska genomföras på de verksamhetsställen som är kvar, Sandö och Revinge.

Dessutom planeras att 320 kursplatser, motsvarande halva årsvolymen av utbildning för räddningstjänst, efter upphandling ska beställas av andra aktörer. Men var detta blir upphandlat och av vem bestäms inte politiskt. Det är just en upphandling.

På sikt kommer upphandling och beställning av andra aktörer. Det kommer sannolikt också att röra sig om fler typer av utbildningar som den nya myndigheten MSB hanterar. Det gäller framför allt vidareutbildningar.

Genom att möjliggöra att man beställer utbildning från andra aktörer skapar man en flexibilitet som ger god tillgång till utbildning i hela landet.

Som svar på frågorna här tror jag att det mycket väl kan vara så att geografisk närhet blir en aspekt som kommuner kommer att värdera för vissa av utbildningarna. Bor man i Norrland vill man gärna få utbildningen till sig i stället för att åka till den.

Det kan också handla om inriktning på utbildning, kvalitetsfrågor och prisfrågor. Det är en mängd olika aspekter som kommer in i bilden. Men det går inte att politiskt kringgå en upphandling och säga att den ska styras till just en aktör. Det vore att särbehandla den ena aktören jämfört med den andra aktören, och så kan vi inte agera.

Summa summarum: Jag gläds åt att det kommer positiva signaler. Jag önskar innerligt att detta går att förverkliga. Vi ser i Rosersberg att man där har slagit in på en linje där mycket tas över i ny regi. Nu ser vi begynnande tecken också i Skövde.

Det är vad vi ska ta fasta på, Monica Green, och inte säga: Det har ju gått snett förut. Vi ska inte blicka bakåt mot beslut som Monica Green möjligen inte gillade men inte kunde finansiera några alternativ till.

Anf. 121 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det stämmer att jag inte gillade beslutet. Det står jag fast vid. Jag tycker att det var ett olyckligt beslut.

Sten Tolgfors säger jag inte får titta bakåt och inte hänvisa till utredningar. Jag förstår att anfall är bästa försvar för Sten Tolgfors. Sedan börjar han själv prata om och hänvisa till hur utredningen har lagt sitt förslag.

Självfallet måste man bygga alla sina beslut på hur man har diskuterat tidigare. Man lär sig genom sina misstag när man går vidare och när man ser framåt. Det tror jag att även Sten Tolgfors känner till. Man måste titta bakåt för att kunna se framåt.

Jag ser gärna framåt. Jag vill verkligen hoppas att det gå vägen den här gången. Jag tänker göra mitt bästa för att personalen ska lyckas den här gången. Jag tycker att det vore fantastiskt bra om jag har fel och Sten Tolgfors har rätt i det här fallet med att det skulle lyckas i Skövde. Det skulle vara jättebra.

Men jag är fortfarande besviken dels över beslutet, dels över konsekvenserna av beslutet och att den nya myndigheten hittills har valt att inte köpa några utbildningsplatser på Skövdes räddningsskola. Det innebär att det blir oerhört svårt för Skövde att bygga upp vidare än det man nu har när det gäller den privata intressenten. Dessutom blir det svårt för kommunerna runt omkring Skövde att utbilda sin personal. Det blir väl-

digt långa resor och onödiga kostnader i samband med att Skövdeskolan läggs ned.

Vi får hoppas att Sten Tolgfors har rätt just i det här fallet – att det kommer att lyckas med en privat lösning i Skövde. Jag kommer att göra vad jag kan för att detta ska kunna leva vidare. Vi får se framtiden an. Annars blir det en ny interpellation.

Anf. 122 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag tror att Monica Green försade sig där. Om jag har fel, säger hon om sig själv, och Sten Tolgfors har rätt och man skulle lyckas i Skövde. Det beskriver precis den här interpellationsdebatten.

Jag försöker ta fasta på vad de som jobbar med att hitta en ny väg framåt säger. Det är inte min bedömning, eftersom en privat och ny aktör gör sin egen bedömning. Den går inte via politiken. Man sänder nu signaler om att man kan vara på väg att hitta någonting. Det tycker jag är bra.

Då säger Monica Green: Om jag har fel och Sten Tolgfors har rätt och man skulle lyckas i Skövde. Det är det totala tvivlet. Man blickar bakåt och talar om de misslyckanden som har varit och ger sig inte in i att blicka framåt och se till att göra allt för att det ska gå så bra som möjligt. Det tycker jag är tråkigt.

Besluten finns där. De är fattade av regering och riksdag. Vi har en ny myndighet på plats. De tre gamla finns icke längre. Det finns ett beslut om att vi inte ska ha fyra statliga skolor, utan två. Däremot tillförde vi från regeringens sida jämfört med tidigare utredningar en möjlighet att hitta nya huvudmän, en ny kundbas, en ny volym, nya besparingsmöjligheter och en ny framtid.

Monica Green deltar inte alls i den diskussionen. Hon blickar bakåt, och då är det stopp.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2008/09:291 om en ny haveriutredning av M/S Estonias förlisning

Anf. 123 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Kjell Eldensjö har ställt frågor till mig om haveriutredningen av M/S Estonia. Frågorna handlar bland annat om vad som kan utläsas ur sjunkförloppsstudierna och forskarnas slutsatser. Vidare berör Kjell Eldensjöns frågor gravfriden samt orsaker och ansvar i samband med en katastrof av Estonias slag. Slutligen frågar Kjell Eldensjö om jag ämnar vidta åtgärder för att söka och fastställa en mer entydig sanning.

M/S Estonias förlisning hösten 1994 är en av de värsta katastrofer som Sverige har drabbats av. Den kom starkt att påverka det svenska samhället. Andra länder drabbades också, inte minst Estland och Finland.

Som framgår av mitt svar på tidigare frågor från Kjell Eldensjö om M/S Estonia har två studier av fartygets sjunkförlopp genomförts som i allt väsentligt bekräftar det händelseförlopp som enligt den internationella haverikommissionen (JAIC) orsakade M/S Estonias förlisning. Kon-

sortierna som har genomfört studierna har bland annat använt ny teknik för att förstå sjunkförloppet. Av studierna framgår att sjunkförloppet i huvudsak följer det händelseförlopp som presenterades i JAIC:s rapport. Därmed finns tre oberoende utredningar som huvudsakligen ger samma bild av olyckans förlopp.

De ytterligare kunskaper kring sjunkförloppet som eventuellt skulle kunna nås om delar av vraket hämtades upp och nya dykningar genomfördes måste vägas mot gravfriden vid vraket. Gravfriden vid Estonia är skyddad i svensk strafflagstiftning efter en överenskommelse med Finland och Estland som har motsvarande regler för gravfriden. Även andra länder har antagit bestämmelser kring gravfriden vid Estonia. Ytterst handlar skyddet för gravfriden om respekt för offren och deras anhöriga.

Anf. 124 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Fru talman! Tack, försvarsministern, för interpellationssvaret! Den fruktansvärda förlisningen av färjan Estonia i september 1994 har nu i snart 15 år gett upphov till många spekulationer och en stor mängd frågor om olyckans förlopp, färjans skick, exakta tidpunkter, sjunkförloppet med mera. Framför allt handlar det om vad som var den utlösande orsaken till förlisningen.

Under åren som gått har Estoniakatastrofen varit uppe ett flertal gånger i riksdagen. Bland annat skrev den nuvarande försvarsministern Sten Tolgfors som riksdagsledamot en motion 2004 med följande förslag till riksdagsbeslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny haveriutredning av Estoniaolyckan. Flera skäl till en ny haveriutredning framfördes i motionen. Det står till exempel: Det är en fråga om att otvetydigt kunna konstatera varför olyckan ägde rum och varför förloppet såg ut som det gjorde – detta inte minst av hänsyn till dem som drabbades av olyckan.

En av de viktiga oklarheterna var och är fortfarande sjunkförloppet. Av de studier som konsortiet SSPA redovisade framgår bland annat att sjunkförloppet påbörjades tidigare än vad som hade angivits av tidigare utredning, vilket har betydelse för förloppet. SSPA anger att Estonia sjönk cirka tio minuter tidigare än vad haveriutredningen kom fram till. Hur snabbt Estonia sjönk har stor betydelse för teoribildningen av förlisningsorsaken. Ett snabbt sjunkförlopp ger näring till experters övertygelse om att förlisningen berodde på hål i skrovet, också under vattenlinjen.

SSPA:s modellstudier och expertutlåtande visar att JAIC:s haveriutredning inte stämmer med verkligheten. Experten Claes Källström har sagt att de utredningar som hittills har gjorts inte är tillräckliga för att säkert fastställa orsaken. Till Sveriges Radios Eko säger Källström: Vill vi skaffa oss säkerhet i slutsatser måste man faktiskt gå ned och titta på vraket.

Att få fram den enda sanningen i dunklet någonstans när det gäller förlisningen av Estonia har stött på patrull redan från början. Jag vill påminna något om detta. Redan den första dagen efter förlisningen påstod den högsta politiska ledningen att förlisningen berodde på att bogvisiret lossnade och föll av – detta trots att till exempel sjöofficern Emil Svensson som vid tidpunkten var medlem av regeringens säkerhetspolitiska analysgrupp redan på olycksnatten påpekade att förlisnings-

förloppet skedde på ett sätt som om det fanns hål i skrovet under vattenlinjen.

Regeringen deklarerade strax efter förlisningen att färjan skulle bärgas, vilket skulle vara möjligt. Senare kom besked om att Estonia inte skulle tas upp. Varför ändrade regeringen sig, kan man undra. Så kom beskedet att Estonia i stället skulle övertäckas helt och hållet. Varför? När övertäckningen redan hade börjat kom ett nytt besked. Estonia skulle nu inte övertäckas. Varför?

Alla dessa turer ger så klart i sig upphov till spekulationer om att något väsentligt skulle döljas. Vill verkligen inte försvarsministern bidra till att skingra ovissheten genom att man gör en ytterligare utredning med dykningar?

Anf. 125 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! De senaste åren har två nya expertundersökningar av Estonias sjunkförlopp genomförts av ledande konsortier – SSPA i Göteborg och HSVA i Hamburg. Konsortierna har bland annat använt data-simuleringar och skalenliga modelltester i bassäng för att förstå sjunkförloppet. Man har gått igenom tillgängliga dokument. Internationella forskargrupper har tillfrågats. Intervjuer har gjorts med de dykare som har varit vid vraket.

Detta är exakt vad jag begärde i min motion i riksdagen. Detta har genomförts. Rapporterna redovisar övertygande vad som har hänt. Sjunkförloppsstudien bekräftar i allt väsentligt den internationella haverikommissionens slutsatser. Den fördjupar kunskapsläget gällande bland annat olyckans tidsföljd och betydelsen av Estonias centralschakt och fönster för händelseutvecklingen.

Konsortierna har inte redovisat några uppgifter som talar för att ett annat slags sjunkförlopp skulle ha utspelats. Det finns vissa skillnader mellan den internationella haverikommissionen och konsortiernas rapporter. Det handlar framför allt om att konsortierna tidigarelägger sjunkförloppet med några minuter och att fartygets slagsida beskrivs ha varit något större än vad haverikommissionen angivit.

Att resultaten skiljer sig åt är inte konstigt om man betraktar att konsortierna har kunnat fokusera helt och hållet på själva sjunkförloppet. De har också kunnat dra fördel av den utveckling av metodik och teknik som skett under de tio år som gått sedan den internationella haverikommissionen presenterade sin rapport. Det var det som var tanken.

Vi har nu tre rapporter som i huvudsak är samstämmiga när det gäller sjunkförloppet.

En viss grad av ytterligare säkerhet när det gäller sjunkförloppet skulle eventuellt kunna nås om delar av vraket hämtades upp och nya dykningar genomfördes. Jag noterar att det sällan nämns att det är det som konsortierna rekommenderar, nämligen att förutom att genomföra dykningar skära loss fönster och bogramp.

Detta ska dock vägas mot den gravfrid som råder, internationella avtal och att kanske inte alla anhöriga har uppfattningen att det vore att föredra.

Gravfriden gäller inte bara själva vraket utan också ett par kvadratkilometer stort område runt förlisningsplatsen.

I dag är nog bedömningen att vi har kommit så långt som det nu går att komma i utredningen av sjunkförloppet utan att göra åverkan på vraket som att ta upp delar, plocka ut fönster eller ta loss själva rampen.

Prot. 2008/09:67
10 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 126 KJELL ELDELSJÖ (kd):

Fru talman! Försvarsministern hänvisar till gravfrid och till anhöriga. Jag kan ha en viss förståelse för det. Ärkebiskop Anders Wejryd, har ju sagt att kyrkan kan tänka sig en inspektion av fartyget om det görs med varsamhet och ansvarskänsla så att gravfriden åsidosätts så lite som möjligt. Det är viktigt, kanske främst för de anhöriga, men också för många andra, att man kan klara ut detta fullt ut så att det inte finns några frågetecken kvar över huvud taget.

Estoniafrågan är ju inte vilken fråga som helst. Många människor omkom. Många människor – närstående, anhöriga och andra – vill ha ett avslut. De vill veta sanningen. De kräver, och har rätt att kräva, att staten representerad av regeringen ska göra sitt yttersta för att finna svaret på Estonias förlisning.

Det är också i allra högsta grad angeläget att förstå orsaken till katastrofen fullt ut så att det går att dra slutsatser inför framtiden, det vill säga att få underlag för att kunna förebygga att sådana katastrofer inträffar fler gånger. Det är naturligtvis också viktigt att få ansvarsfrågan utredd.

Fru talman! Sammantaget tycker jag fortfarande att det inte finns skäl att avstå från att göra en ny oberoende Estoniautredning, en utredning som genom dykningar och inspektion av fartygsskrovet och eventuellt genom att ta upp saker och ting från fartyget kan fastslå om förlisningen beror på något annat än att bogvisiret bröts loss. Tvärtom finns det många skäl att göra en ny utredning.

I tv-programmet *Uppdrag granskning* den 15 oktober 2008 uttalade Sten Tolgfors att ministrarnas roll är att väga in vad anhöriga tycker.

Jag har förstått, och jag sade det nyligen, att det nämns som skäl för att inte göra dykningar att man måste ta hänsyn till anhöriga för gravfriden. Väldigt många anhöriga tycks inte vara emot dykningar om de kan ge större klarhet i vad som verkligen hände. Sanningen om Estonias förlisning är faktiskt viktigare än allt annat. Sanningen måste upp till ytan.

Jag tror att en majoritet av de anhöriga vill få vetskap om varför Estonia sjönk. Man vill veta det med säkerhet. Bland annat har 56 anhöriga bara från Lindesbergstrakten så sent som i januari i år skickat ett brev till försvarsministern om att fullfölja den ambition som ministern som riksdagsledamot gav uttryck för i en motion i riksdagen 2004.

Även om det finns några anhöriga som inte vill ha flera dykningar får det väl aldrig stå i vägen för att få så full klarhet som möjligt när det gäller den här stora olyckan. Det är den största sjöolyckan med färja någonsin i dessa farvatten med så många omkomna från Sverige, Estland, Finland och andra länder.

Frågan kvarstår: Tänker inte försvarsministern göra något ytterligare när det gäller den stora olycka som hände med Estonia?

Anf. 127 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Om de två nya rapporter som gjorts med den teknik och de möjligheter vi har i dag och som inte fanns förr – vi har till exempel fått nya möjligheter att göra datasimuleringar – hade gått på tvärs mot den internationella haverikommissionens rapport hade jag förstått Kjell Eldensjö's frågor. Nu gjorde de inte det. De bekräftade förklaringen. Därför finns det möjligen nu mindre anledning för Kjell Eldensjö att komma med sina krav än före de här två nya rapporterna. De har ju gått i samma riktning. De har fördjupat kunskapen, men i allt väsentligt gått i samma riktning. Det är en avvägningsfråga.

Det ärkebiskopen talade om att han är öppen för – dock inte föreslog – var en varsam inspektion. Det som forskarna föreslog var att skära loss fönster och bogramp, alltså delar av vraket, och ta upp dem till ytan. Att ta upp delar av vraket är inte en varsam inspektion.

Jag är rädd för att Kjell Eldensjö's ambition att det inte ska finnas några frågetecken över huvud taget är väldigt svår att leva upp till. Det är svårt att bevisa vad som inte hände.

Nu har vi tre rapporter som försöker visa vad som, såvitt man kan bedöma givet den teknik och de möjligheter vi har, faktiskt hände.

Dessutom har det gått 15 år sedan olyckan. Det innebär att många av de regler som handlar om sjösäkerhet och som verkligen är ett relevant argument för att förstå olyckan så mycket det går är förändrade i dag. Estonia byggdes för 28–29 år sedan enligt gamla standarder och gick tragiskt under för snart 15 år sedan. Det har skett en utveckling på sjösäkerhetssidan under de åren. Det är bra. Det har ju också varit en ambition, som Kjell redovisar, att försöka dra nytta av kunskapen för att se till att det inte sker igen.

Konsortierna menar att det mest sannolika sjunkförloppet inleddes med att bogvisiret föll av. SSPA-konsortiet talar om *the main cause of the ship loss* i sin slutsats.

SSPA har också prövat om andra orsaker kan förklara förlisningen. Man har testat olika hypoteser om att hål uppstått i skrovet på olika sätt och att utrymmen under bildäck vattenfyllets. Man har funnit att dessa orsaker inte är troliga.

I och med att konsortierna fokuserat på sjunkförloppet har de inte redovisat någon orsak till att bogvisiret föll av, något som däremot Haverikommissionen gjorde. Man konstaterade att bogvisirets låsanordningar skulle ha varit flera gånger starkare för att det skulle ha funnits en rimlig säkerhetsmarginal för den reguljära trafiken.

Kommissionen menar också att haveriet inträffade under de värsta vågförhållanden som Estonia hade stött på.

Båda konsortierna har gått igenom vittnesmål och gjort intervjuer med överlevande och med dykare som inspekterade vraket 1994. Därefter har man på olika sätt undersökt om det är fysiskt möjligt att fartyget kunde sjunka så snabbt till följd av förlusten av bogvisiret med efterföljande händelsekedja. Svaret på den frågan är ja.

Konsortierna har redovisat det mest sannolika scenariot och de orsaker som ledde fram till olika skeenden i förloppet.

Det scenario som de båda konsortierna med stöd av vittnesmål, beräkningar och modellförsök pekar ut som det mest sannolika är konsi-

stent med de orsaker som den internationella haverikommissionen har redovisat.

Av de samtal jag har haft med SSPA framgår att de själva bedömer att deras modellförsök inte visar på några avgörande skillnader gentemot den internationella haverikommissionen.

Anf. 128 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Fru talman! Jag vill hänvisa till ytterligare en expert. Efter SSPA:s skalenliga prov uttalade experten Claes Källström att proven inte gav ett entydigt svar på om Estonia sjönk på grund av skador på bogvisiret. För att verkligen kunna bekräfta eller avfärda detta behövs det enligt Källström en ny utredning baserad på dykningar och undersökningar av fartygskrovet för att kunna eliminera osäkerheten och undanröja rimliga tvivel angående utredningens slutsats att bogvisiret var enda orsaken till Estonias förlisning.

Som jag skrev i interpellationen genomförde anhöriga ester en veckolång annonskampanj i slutet av 2008 med krav på en ny internationell utredning. Enligt uppgift har den estniska regeringen genom uttalanden av den estnische justitieministern ställt sig positiv till nya undersökningar, och den biträdande estnische riksåklagaren anser det nödvändigt.

Hur förhåller sig försvarsministern och regeringen till sådana uttalanden från Estland?

Fru talman! Jag har fått vetskap om att det planeras ett minnesseminarium och ett utgivande av en vitbok för att hedra de omkomna och anhöriga på 15-årsdagen den 28 september 2009 med anledning av förlisningen av Estonia. Jag vet också att det i juni 2008 skickades ett önskemål och en vädjan från en anhörigförening till regeringen att tillskjuta medel för dessa projekt. Något svar har inte inkommit till avsändarna, åtminstone inte för några dagar sedan. De väntar fortfarande på ett sådant. Vad säger försvarsministern?

Med detta avslutar jag min del av debatten och tackar försvarsministern för debatten.

Anf. 129 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag tror att det är oerhört viktigt att inse, Kjell Eldensjö, att vi hur mycket vi än skulle vilja inte kan återställa sorg eller besvikelse över brister i hanteringen som kan ligga 14–15 år tillbaka i tiden. Vi kan inte ställa det till rätta hur mycket du och jag än skulle vilja det. Jag vet att Kjell verkligen skulle vilja det.

Vi kan försöka använda de verktyg som vi har nu för att vinna ny kunskap. Jag menar att det är precis det som regeringen har gjort. Två nya rapporter bekräftar tidigare rapport från Haverikommissionen men fördjupar och preciserar på vissa punkter det som fanns i den.

Det genomfördes dessutom en workshop, ett seminarium, därefter för att man skulle resonera kring rapporter och slutsatser.

När det gäller Estland talade jag med min kollega. Det är tydligt att detta inte är något krav som Estland driver gentemot Sverige. Det är snarare så att man förhåller sig till hur man hade svarat om Sverige hade velat.

Detta är en katastrof som berörde oerhört många människor i Sverige, bland annat i min valkrets, som Kjell Eldensjö redovisade. Den berörde

Prot. 2008/09:67
10 februari

också väldigt många människor i andra länder. Det var ett stort antal nationaliteter. Vi har också från flera länder gemensamt försökt hantera frågorna, inte minst Sverige, Finland och Estland.

Jag är rädd för att det aldrig kommer att gå att fastställa en entydig och slutgiltig sanning när det gäller förslinngen även om vi skulle göra nya dykningar, vilket jag aldrig krävde i min motion, även om jag har sett att det har hävdats i debatten. Frågetecken skulle ändå kunna kvarstå. Det är därför som jag lyfter fram att det som experterna pekade på var inte bara nya dykningar i allmänhet utan just att man skulle ta bort bitar av vraket och ta med dem upp till ytan. Det var alltså ganska ingripande förslag. Då menar jag att man får resonera kring det. Då blir det en avvägning mellan gravfrid och respekt för de omkomna och för anhöriga och bedömningen om man kan komma något steg framåt i kunskapsläget genom att vidta sådana åtgärder.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

Tredje vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden fredagen den 16 januari och fredagen den 23 januari inkommit.

19 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM67 Revidering av förordningen om Globaliseringsfonden
KOM(2008)867 till arbetsmarknadsutskottet

20 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2008/09:88 till civilutskottet

2008/09:104 till finansutskottet

2008/09:111 till skatteutskottet

Motion

2008/09:Fi14 till finansutskottet

EU-dokument

KOM(2009)44 till trafikutskottet

21 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Justitiekammarens betänkande 2008/09:JuU13
Konstitutionsutskottets betänkanden 2008/09:KU11 och KU16
Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU13
Civilutskottets betänkande 2008/09:CU10
Trafikutskottets betänkande 2008/09:TU7
Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2008/09:MJU9, MJU10 och MJU12

22 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Propositioner
2008/09:81 Stabiliserings- och associeringsavtal mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Bosnien och Hercegovina, å andra sidan
2008/09:115 Barnomsorgsplan och allmän förskola även för treåringar

Motioner
med anledning av prop. 2008/09:97 Åtgärder för jobb och omställning
2008/09:Fi15 av Mona Sahlin m.fl. (s)
2008/09:Fi16 av Lars Ohly m.fl. (v)
2008/09:Fi17 av Peter Eriksson m.fl. (mp)

Socialutskottets betänkande
2008/09:SoU6 Ersättningstablering för vissa privata vårdgivare m.m.

Utbildningsutskottets betänkande
2008/09:UbU5 En ny betygsskala

23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 9 februari

2008/09:583 Slutförvaringen av använt kärnbränsle
av *Ameer Sachet* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
2008/09:584 Slutförvaring av driftavfallet
av *Ameer Sachet* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:585 Sigyn

av *Ameer Sachet* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:586 Utbyggd mellanlagring av kärnbränsleavfall

av *Ameer Sachet* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:587 Frigivande av Dawit Isaak

av *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:588 Obligatorisk handledning inom polisen

av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:589 EU:s fiske utanför det ockuperade Västsahara

av *Ameer Sachet* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:590 Skatteparadisen och skattekonsulterna

av *Ameer Sachet* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:591 Burmaflyktingar i Thailand

av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 februari.

24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 9 februari

2008/09:534 EBO och asylsökandes boende

av *Jan Emanuel Johansson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

den 10 februari

2008/09:553 Elektricitet som förnybart drivmedel

av *Lars Gustafsson* (kd)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:568 Oacceptabelt djurplågeri

av *Solveig Hellquist* (fp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 februari.

Prot. 2008/09:67
10 februari

25 § Kammaren åtskildes kl. 22.14.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 4 §
anf. 10 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 87 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

KARI HASSELBERG

/Eva-Lena Ekman

1 § Meddelande om val.....	1
2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
3 § Svar på interpellation 2008/09:245 om Specialfastigheter	1
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	1
Anf. 2 HANS STENBERG (s)	2
Anf. 3 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c).....	3
Anf. 4 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	3
Anf. 5 HANS STENBERG (s)	4
Anf. 6 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c).....	5
Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	6
Anf. 8 HANS STENBERG (s)	7
Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	7
4 § Svar på interpellation 2008/09:266 om etik vid bostadsombildningar	8
Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	8
Anf. 11 EGON FRID (v).....	9
Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	10
Anf. 13 EGON FRID (v).....	11
Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	12
Anf. 15 EGON FRID (v).....	13
Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	13
5 § Svar på interpellation 2008/09:271 om Ipred 2 och europaisk straffrätt.....	14
Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	14
Anf. 18 ALICE ÅSTRÖM (v).....	15
Anf. 19 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	16
Anf. 20 ALICE ÅSTRÖM (v).....	17
Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	18
Anf. 22 ALICE ÅSTRÖM (v).....	18
Anf. 23 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	19
6 § Svar på interpellation 2008/09:274 om förvärv av hyreshus.....	19
Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	19
Anf. 25 EGON FRID (v).....	20
Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	21
Anf. 27 EGON FRID (v).....	22
Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	23
Anf. 29 EGON FRID (v).....	23
Anf. 30 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	24
7 § Svar på interpellation 2008/09:275 om åtgärder mot butiksrån.....	24
Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	24
Anf. 32 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	25
Anf. 33 DAN NILSSON (s)	26
Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	27

Anf. 35 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	28
Anf. 36 DAN NILSSON (s).....	28
Anf. 37 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	29
Anf. 38 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	30
Anf. 39 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	30
8 § Svar på interpellationerna 2008/09:280 om polisen, 282 om domstolarna, 283 om Åklagarmyndigheten och 284 om Kriminalvården	31
Anf. 40 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	31
Anf. 41 THOMAS BODSTRÖM (s).....	33
Anf. 42 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s).....	34
Anf. 43 MARYAM YAZDANFAR (s).....	35
Anf. 44 HENRIK VON SYDOW (m).....	36
(forts.).....	37
Ajournering.....	37
Återupptagna förhandlingar	37
8 § (forts.) Svar på interpellationerna 2008/09:280 om polisen, 282 om domstolarna, 283 om Åklagarmyndigheten och 284 om Kriminalvården	37
Anf. 45 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	37
Anf. 46 THOMAS BODSTRÖM (s).....	38
Anf. 47 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s).....	39
Anf. 48 MARYAM YAZDANFAR (s).....	40
Anf. 49 HENRIK VON SYDOW (m).....	40
Anf. 50 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	41
Anf. 51 THOMAS BODSTRÖM (s).....	42
Anf. 52 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	42
9 § Svar på interpellation 2008/09:281 om polisorganisationen	43
Anf. 53 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	43
Anf. 54 THOMAS BODSTRÖM (s).....	44
Anf. 55 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s).....	45
Anf. 56 MARYAM YAZDANFAR (s).....	46
Anf. 57 INGE GARSTEDT (m).....	46
Anf. 58 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	47
Anf. 59 THOMAS BODSTRÖM (s).....	48
Anf. 60 MARYAM YAZDANFAR (s).....	49
Anf. 61 INGE GARSTEDT (m).....	49
Anf. 62 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	50
Anf. 63 THOMAS BODSTRÖM (s).....	51
Anf. 64 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	51
10 § Svar på interpellation 2008/09:301 om rättssystemets självständighet	52
Anf. 65 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	52
Anf. 66 LAGE RAHM (mp).....	53
Anf. 67 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	54
Anf. 68 LAGE RAHM (mp).....	54
Anf. 69 EVA-LENA JANSSON (s).....	55
Anf. 70 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	56

Anf. 71 LAGE RAHM (mp).....	56
Anf. 72 EVA-LENA JANSSON (s).....	57
Anf. 73 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	57
11 § Svar på interpellation 2008/09:259 om barncancer och kärnkraft.....	58
Anf. 74 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	58
Anf. 75 PER BOLUND (mp)	59
Anf. 76 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	60
Anf. 77 PER BOLUND (mp)	61
Anf. 78 EVA-LENA JANSSON (s).....	62
Anf. 79 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	62
Anf. 80 PER BOLUND (mp)	64
Anf. 81 EVA-LENA JANSSON (s).....	64
Anf. 82 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	65
Anf. 83 PER BOLUND (mp).....	65
12 § Svar på interpellation 2008/09:289 om sammanhållen skoterpolitik.....	66
Anf. 84 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	66
Anf. 85 LARS U GRANBERG (s).....	66
Anf. 86 LEIF PETTERSSON (s)	67
Anf. 87 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	68
Anf. 88 LARS U GRANBERG (s).....	69
Anf. 89 LEIF PETTERSSON (s)	70
Anf. 90 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	70
Anf. 91 LARS U GRANBERG (s).....	71
Anf. 92 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	71
13 § Svar på interpellation 2008/09:294 om de fossila utsläppen.....	72
Anf. 93 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	72
Anf. 94 ANDERS YGEMAN (s)	73
Anf. 95 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	74
Anf. 96 ANDERS YGEMAN (s)	75
Anf. 97 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	76
Anf. 98 ANDERS YGEMAN (s)	77
Anf. 99 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	78
14 § Svar på interpellation 2008/09:247 om reviderat säkerhetsdirektiv för leksaker	79
Anf. 100 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	79
Anf. 101 EGON FRID (v).....	80
Anf. 102 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	81
Anf. 103 EGON FRID (v).....	82
Anf. 104 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	83
Anf. 105 EGON FRID (v).....	84
Anf. 106 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	84

15 § Svar på interpellation 2008/09:260 om Strömsholms kanal.....	85
Anf. 107 Kulturminister LENA ADELSOHN LILJEROTH (m).....	85
Anf. 108 CARIN RUNESON (s).....	85
Anf. 109 Kulturminister LENA ADELSOHN LILJEROTH (m).....	86
Anf. 110 CARIN RUNESON (s).....	87
Anf. 111 Kulturminister LENA ADELSOHN LILJEROTH (m).....	88
Anf. 112 CARIN RUNESON (s).....	89
Anf. 113 Kulturminister LENA ADELSOHN LILJEROTH (m).....	89
16 § Svar på interpellation 2008/09:262 om nedläggningen av Rådningsskolan i Skövde	90
Anf. 114 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	90
Anf. 115 MONICA GREEN (s).....	91
Anf. 116 EGON FRID (v).....	91
Anf. 117 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	92
Anf. 118 MONICA GREEN (s).....	94
Anf. 119 EGON FRID (v).....	94
Anf. 120 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	95
Anf. 121 MONICA GREEN (s).....	96
Anf. 122 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	97
17 § Svar på interpellation 2008/09:291 om en ny haveriutredning av M/S Estonias förlisning	97
Anf. 123 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	97
Anf. 124 KJELL ELDENSJÖ (kd).....	98
Anf. 125 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	99
Anf. 126 KJELL ELDENSJÖ (kd).....	100
Anf. 127 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	100
Anf. 128 KJELL ELDENSJÖ (kd).....	102
Anf. 129 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	102
18 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	103
19 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	103
20 § Hänvisning av ärenden till utskott	103
21 § Förnyad bordläggning.....	104
22 § Bordläggning.....	104
23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	104
24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	105
25 § Kammaren åtskildes kl. 22.14.	106

Tryck: Elanders, Vällingby 2009